

JAARVERSLAG 2018

MultiPharma
Group

Inhoud

Voorwoord	3
1. Wie is Multipharma?	5
Expertise, Empathie & Solidariteit, onze 3 waarden	7
2. De toekomst van het apothekersberoep	11
3. MultiNext: Ons plan voor toekomstgerichte verandering	14
4. Onze sleutelprojecten in 2018	19
5. De beheersorganen van Multipharma Group	37
Kerncijfers	41
6. Corporate Governance	43
7. Geconsolideerde jaarrekening 2017 in IFRS	41

“Als antwoord op de economische en maatschappelijke uitdagingen voor ons beroep, is het onze missie om een **‘premium patiëntgerichte farmaceutische zorgverlener’** te worden.”

— Fabienne Bryskère

Woord vooraf

Nieuwe concurrenten en economische risico's, als gevolg van overheidsmaatregelen, schudden de apothekesector door elkaar. Om de positie van Multipharma als marktleider veilig te stellen, kiezen we er in 2018 voor om onze actieplannen sneller en krachtiger uit te voeren. We brengen onze missie in praktijk en **evoluëren we naar een 'premium patiëntgerichte farmaceutische zorgverlener'**. Dat ligt volledig in de lijn van onze visie: *de farmaceutische zorg verbeteren ten dienste van de levenskwaliteit en het welzijn van iedereen.*

Ondanks de minder gunstige marktcondities slaagt Multipharma er in 2018 opnieuw in om haar omzetcijfer te verhogen en de marges te stabiliseren. Het bedrijfsresultaat gaat in stijgende lijn en ligt hoger dan gebudgetteerd. Ook dit jaar slagen we erin om ons marktaandeel te bestendigen, en zelfs licht uit te breiden. Het aantal coöperanten in ons MultiCo-programma blijft groeien. Sinds de start van het coöperantenprogramma in mei 2017 hebben onze apotheketeams eind 2018 ongeveer 425.000 klanten kunnen overtuigen om een Multipharma coöperantenaandeel te kopen.

We kunnen ook fier terugblikken op een aantal geslaagde verwezenlijkingen. Zo hebben we onze de aanpak van onze Individuele Medicatievoorbereiding (IMV) verder geprofessionaliseerd. We openden 10 grote, moderne en klantvriendelijke apotheken. En in Sint-Pieters-Leeuw bouwen we letterlijk verder aan onze toekomst met ons nieuwe distributiecenter. Begin 2019 is onze logistieke draaischijf operationeel en biedt het DC ook onderdak aan onze e-commerce en een derde IMV-productiesite.

Deze realisaties en resultaten geven onze organisatie energie en ruimte om te blijven investeren in verkooppunten, technologie en de begeleiding van medewerkers. In 2018 hebben we met MultiNext uitgetekend hoe we onze organisatie de volgende drie jaar willen laten evolueren. Deze strategische visie is onontbeerlijk in een markt waar steeds meer klanten tegelijk een ruime keuze, lage prijs, een klantenervaring die is aangepast aan hun behoeften - online bestelling, reservering,... - en deskundig advies verwachten. Dat is de reden waarom we hebben beslist om ons opnieuw volledig te concentreren op onze core business als apotheker en een overnemer te zoeken voor onze iU parapharmacies.

Betrokken personeelsleden en een gelijkgestemd en efficiënt directieteam **zijn de drijvende kracht achter onze resultaten en ons toekomstproject.** Hierbij wens ik hen te danken voor hun vertrouwen en hun toewijding.

Ik dank eveneens de leveranciers en consultants met wie we samenwerken, alsook de leden van de Raad van bestuur die ons hun vertrouwen schenken en ons strategisch plan steunen.

Tot slot gaat mijn dank uit naar onze klanten en onze patiënten. Zij vormen, elke dag opnieuw, onze bestaansredenen en onze trots.

Fabienne Bryskère,
Gedelegeerd bestuurder

Gezondheidsproducten toegankelijk maken en houden voor iedereen, dat is de onveranderde missie van onze coöperatie doorheen de jaren.

1. Wie is Multipharma?

Onze waarden vormen mee de wortels van ons verleden.

Het verhaal van Multipharma begint aan het einde van de 19de eeuw, in de context van de ontluikende industriële samenleving, een tijd waarin de gezondheidszorg, mede door de prijs van de geneesmiddelen, moeilijk of niet toegankelijk was voor brede lagen van de bevolking. Al snel werden door de coöperatieve en mutualistische bewegingen, soms in nauwe samenwerking, initiatieven ontwikkeld om een antwoord te bieden op deze situatie.

Aan een dergelijk initiatief dankt Multipharma haar ontstaan en reden van bestaan.

Geneesmiddelen financieel toegankelijker maken was van bij het begin de absolute prioriteit.

Hoewel pas in 1921 opgericht, nam Multipharma gaandeweg oudere vennootschappen met dezelfde roeping over, waaronder de allereerste coöperatieve vennootschappen in de Belgische farmaceutische sector, de ene gesticht in Brussel in 1881 en de andere in Luik in 1886. Deze vennootschappen die een voortrekkersrol vervulden, maken thans deel uit van Multipharma, haar geschiedenis en erfgoed.

Sinds die pioniersjaren is de economische en maatschappelijke context (gelukkig) fundamenteel veranderd. Maar toch blijft gezondheidszorg voor sommige patiënten moeilijk toegankelijk, zodat de historische doelstelling van Multipharma erg actueel blijft.

Onze oorspronkelijke bekommernis, namelijk de geneesmiddelenkost voor de patiënt betaalbaar houden, verruimde zich gaandeweg tot een grotere focus op de verbetering en uitbreiding van de dienstverlening aan onze klanten: kwaliteit van het onthaal, kwaliteit van de verstrekte informatie en het advies, beschikbaarheid van geneesmiddelen en andere producten, aanvullende diensten, enz.

Bovendien werd ons netwerk in de loop der jaren fors uitgebreid en telt het thans meer dan 270 apotheken.

We identificeren ons als coöperatieve vennootschap met een krachtig netwerk van 272 apotheken*.

272 Multipharma apotheken met ...

623 apothekers en ...

865 farmaceutisch-technisch assistenten

70 magazijnmedewerkers en chauffeurs

190 medewerkers in ondersteunende diensten

71 arbeiders voor diverse diensten

* De 22 iU shops waar 119 medewerkers tewerkgesteld zijn, maken sinds 1 maart 2019 geen deel meer uit van Multipharma Group.

Expertise, empathie & solidariteit, onze 3 waarden

Expertise.

Ons beroep in de zorgsector vraagt om vakken-nis. We hebben een adviserende rol binnen een wetenschappelijk kader waarvoor we de nodige expertise aan de dag moeten leggen naar onze klanten toe. We zorgen dan ook continu voor bijscholing van onze medewerkers. Multipharma Academy is erkend voor opleidingen van top-niveau voor onze medewerkers.

Empathie.

In ons beroep reiken we ver met expertise, maar zonder empathie kunnen we de noden van onze klant niet begrijpen en identificeren. Zowel naar onze klant toe als intern tussen medewerkers is empathie één van de fundamenten voor onze werking.

Solidariteit.

Solidariteit is de basis van de coöperatieve gedachte. We treden op als een verantwoordelijke en solidaire speler op professioneel, sociaal, economisch, ecologisch en maatschappelijk vlak. Om deze waarde echt te beleven, engageren we ons voor goede doelen die op één lijn staan met ons beroep.

Onze opdracht

Multipharma streeft ernaar om:

- gezondheids- en verzorgingsproducten voor iedereen toegankelijk te maken en dit tegen de beste economische voorwaarden;
- kwaliteitsvolle farmaceutische prestaties te leveren, gericht op de efficiëntie en de veiligheid van de geneesmiddelen (nadruk op een uitstekend onthaal, luisterbereidheid, informatie en advies aan de patiënten, farmaceutische opvolging);
- een bevoorrechte partner te zijn in de uitvoering, door de overheid, van een gezondheidsbeleid dat toegespitst is op de toegankelijkheid en de kwaliteit van geneesmiddelen en de farmaceutische zorg.

Onze visie

Multipharma wenst haar onbetwiste leiderspositie op de Belgische apothekersmarkt te versterken en uit te breiden. Bovendien wil Multipharma voortdurend vernieuwen om de farmaceutische zorg te verbeteren voor al wie deze nodig heeft en de levenskwaliteit en het welzijn van iedereen.

Gezondheidszorg voor iedereen toegankelijk maken

Solidariteit zit in het DNA van Multipharma. Dat stopt niet aan de deuren van onze apotheek. Op basis van deze waarde steunen we ook een aantal organisaties en programma's die gezondheidszorg voor iedereen toegankelijk maken en/of sociale ongelijkheid de wereld uit helpen.

- Samen met Dokters van de Wereld zorgen we jaarlijks voor gratis griepvaccins voor daklozen.

- Met onze deelname aan tal van sportactiviteiten ondersteunen we financieel Dokters van de Wereld.

- Multipharma Group ondersteunt ook FOS & Solsoc, NGO's met als prioriteit de toegang tot de gezondheidszorg en de kwaliteit van geneesmiddelen voor Centraal-Afrikaanse, Centraal-Amerikaanse en westerse bevolkingsgroepen te verbeteren.

- We sponsoren "Fête des Solidarités".

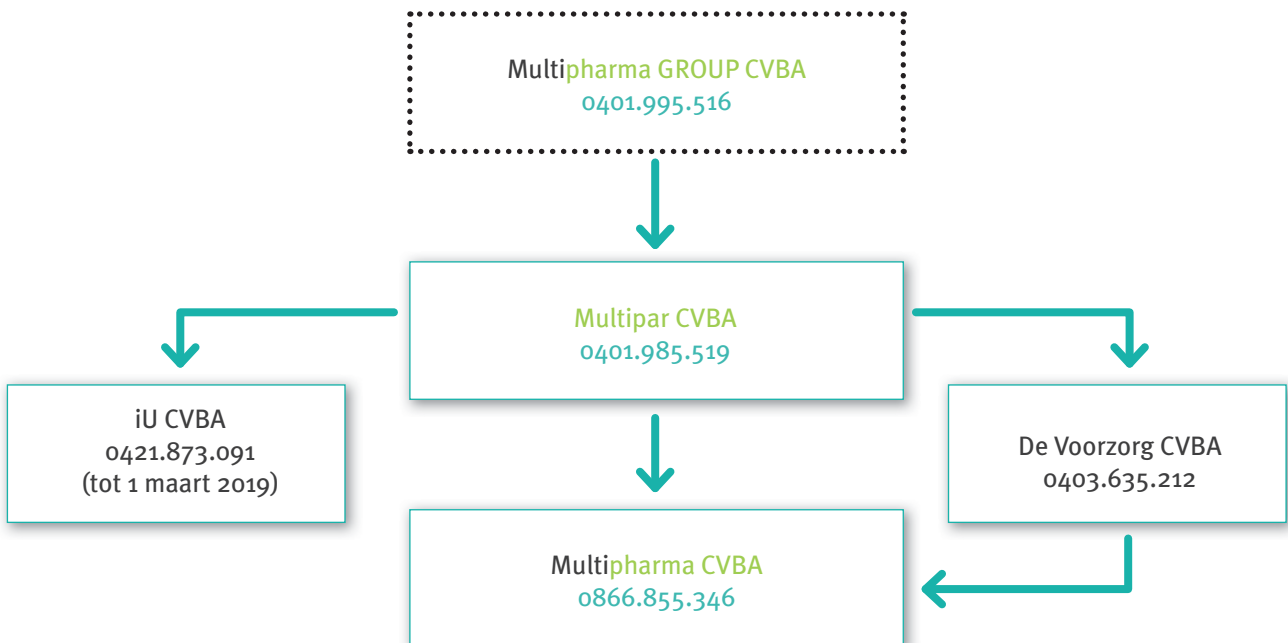

- We steunen de P&V Foundation. De stichting P&V wil jongeren begeleiden in de verschillende aspecten van het maatschappelijk leven door hen de nodige kansen te geven en ze actief te betrekken.

Multipharma Group CVBA is een coöperatieve holding die bestaat uit:

- **Multipar CVBA**, onder holding
- **De Voorzorg Mechelen CVBA**, onder holding
- **Multipharma CVBA** met 272 apotheken, met ondersteunende diensten voor deze en andere bedrijven in de groep, een tarifieringsdienst en een distributiemagazijn
- **iU CVBA** met 22 parafarmacieverkooppunten (tot 1 maart 2019)

“Officina-apothekers vormen een belangrijke schakel in het systeem van de gezondheidszorg. Ze staan in voor de verantwoorde aflevering van geneesmiddelen en zorgen voor de farmaceutische begeleiding en opvolging tijdens de behandeling.

Door hun nabijheid en toegankelijkheid vervullen ze ook een belangrijke maatschappelijke rol als vertrouwenspersoon voor de patiënten”

2. De toekomst van het apothekersberoep

In een economisch kwetsbare markt waarin de concurrentie steeds harder wordt, positioneert Multipharma zich nadrukkelijk als een apotheekketen die patiënten en klanten farmaceutische diensten aanbiedt met een hoge toegevoegde waarde via tools die de therapietrouw verbeteren en kwaliteitsvolle coachingprogramma's.

Therapietrouw

Officina-apothekers vormen een belangrijke schakel in de gezondheidszorg. Ze staan in voor de verantwoorde aflevering van geneesmiddelen en zorgen voor de farmaceutische begeleiding en opvolging tijdens de behandeling. Als een van de laatste echt laagdrempelige medische beroepen, vervullen ze een belangrijke maatschappelijke rol als vertrouwenspersoon voor de patiënten. Het belang en het takenpakket rechtvaardigt volledig de plaats van de apotheker in het ecosysteem van de gezondheidszorg.

De 'Huisapotheker' vormt sinds 4 oktober 2017 een goede basis voor betere therapietrouw bij gepolymediceerde chronische patiënten. Door voor deze patiënten een medicatieschema op te stellen, krijgt de apotheker (en bij uitbreiding het hele zorgteam) een goed zicht op de geneesmiddelen en behandelingen van de patiënt. Dat maakt het mogelijk om patiënten beter op te volgen en anomalieën in de behandeling op te sporen.

Multipharma wil een stap verder gaan om de therapietrouw te verhogen met een aanbod van diensten en instrumenten die zijn afgestemd op de verschillende farmaceutische behandelingen. Met de ontwikkeling van verschillende initiatieven willen we zorgen voor een betere kwaliteit van de behandeling. Het doel is de therapietrouw bij onze patiënten progressief te verbeteren. Op die manier leveren onze apothekers ook een belangrijke bijdrage aan de volksgezondheid. Talrijke studies tonen immers aan dat het risico op complicaties of een ziekenhuisopname sterk kan verminderen wanneer de patiënt zijn behandeling goed volgt en zijn medicatie inneemt zoals voorgeschreven door de arts.

AbbVie en Multipharma werken samen aan therapietrouw

Sinds begin december 2018 werken Multipharma en de firma AbbVie samen aan de verbetering van de therapietrouw voor patiënten met een HUMIRA®-behandeling. Een honderdtal van onze apotheken spelen daarbij een sleutelrol. Het gaat om een aanvullend zorgprogramma waarmee AbbVie ervoor wil zorgen dat patiënten hun HUMIRA®-behandeling voor minimum 80% trouw volgen.

Voor de patiënten is er een gepersonaliseerd online platform (www.abbviecare.be) met heel wat nuttige informatie, een dagboek en 'gezondheidstrackers' waarmee patiënten het verloop van hun aandoening kunnen bijhouden en delen met hun arts.

Daarnaast is er ook de Health Beacon. Dat laatste is een slimme containerdoos die de patiënt op eenvoudige wijze helpt om zijn injecties op het juiste tijdstip te plaatsen, en om de gebruikte pennen en/of spuiten in alle veiligheid te bewaren.

De apotheker speelt een sleutelrol. Hij stelt het AbbVieCare-programma voor aan de patiënten. Wanneer een patiënt interesse toont, zorgt de apotheker voor de inschrijving op het online platform. Daarna volgt hij het geneesmiddelengebruik van de patiënt via rapporten die de 'Health Beacon' automatisch genereert. Blijkt daaruit dat de therapietrouw zakt onder 80%, dan nodigt de apotheker de patiënt uit voor een opvolgingsgesprek. Tot slot zorgt de apotheker ook voor de inzameling van gebruikte pennen en injectienaalden via een gespecialiseerde dienst.

Coaching

De dienstverlening van Multipharma gaat een stap verder dan het afleveren van geneesmiddelen. Met onze coachingprogramma's doen we bijvoorbeeld actief aan preventie en werken we aan deskundige farmaceutische begeleiding en gezondheidsadvies voor onze klanten en patiënten tijdens elke fase van hun leven.

In 2018 breiden we onze coaching- en informatieprogramma's verder uit.

Sinds maart, coacht Bambino & Co jonge ouders met gezinsuitbreidingsplannen.

In april 2018 legt Multipharma het accent op evenwichtige voeding. Met het mooie weer in het vooruitzicht focussen we ons samen met onze klanten op gezonde voeding. Daarvoor zetten we het coachingprogramma 'Feel Good' op.

Eind mei volgt, ter gelegenheid van de Wereld-dag zonder tabak, het NRT-programma 'roker, ik zie je graag' in digitale modus met een campagne op de sociale media.

In het laatste kwartaal start het departement Care & Quality de voorbereiding en testfase van een uitgebreid coachingprogramma voor diabetische patiënten.

De programma's nemen in veel gevallen de vorm aan van een digitale begeleiding. Ze worden zodanig opgevat dat de teams op het terrein een belangrijke rol spelen bij de promotie en begeleiding van de patiënten en klanten. Uitgebreide training zorgt ervoor dat onze medewerkers met kennis van zaken hun expertenrol kunnen opnemen.

3 coachingprogramma's op maat van de patient en/of klant

Bambino & Co voor de begeleiding van toekomstige en jonge moeders

Deze coaching gaat van start op 27.03.2018. Eind december 2018 zijn **5 821 mama's** ingeschreven op de nieuwsbrieven. In 2018 zijn ook **8 000 Bambino Babyboxen** geproduceerd.

NRT of onze coaching rookstop-begeleiding

Fumeur, je t'aime' of 'Roker, ik zie je graag' het **digitale coachingplatform** in samenwerking

met Johnson & Johnson is live gegaan op 18.06.2018. Eind december waren er **989 rokers** ingeschreven voor de nieuwsbrieven. In 2019 wordt de formule geëvolueerd.

Om ook de offline coaching op te volgen, zal Multipharma vanaf 2019 gebruik beginnen maken van specifieke CNK-codes voor coaching.

Op 2 mei 2018 start het FeelGood coaching programma

Deze coaching is volledig digitaal en promoot gezonde voeding en een gezondere levensstijl. Eind december zijn **1 132 patiënten ingeschreven (885 Franstaligen en 247 Nederlandstaligen)**.

3. MultiNext: Ons plan voor toekomstgerichte verandering

In 2018 lanceert Multipharma MultiNext, het **strategisch plan 2018-2021** dat, samen met een financieel plan, de Multipharma Group een **duurzame toekomst** verzekert en ons in staat stelt om onze positie als marktleider in België te behouden.

Met MultiNext evolueert Multipharma naar een **'premium patiëntgerichte farmaceutische zorgverlener'**. Dat ligt volledig in de lijn van onze visie: de farmaceutische zorg verbeteren ten dienste van de levenskwaliteit en het welzijn van iedereen.

- **Groothandel** - Zich (be)vestigen als professionele groothandel-verdeler met een nieuw ultra-modern distributiecenter.
- **HQ** - het netwerk beter ondersteunen en nieuwe diensten en opleidingsprogramma's ontwikkelen

MultiNext stelt duidelijke doelstellingen op voor de 4 kernactiviteiten van Multipharma:

- **B2C** - De ontwikkeling van een klantenervaring in onze apotheken door kwaliteitsadvies en een persoonlijke farmaceutische begeleiding
- **B2B** - Beter inspelen op de groeiende markt van de instellingen

Om de doelstellingen te realiseren worden een dertigtal initiatieven (projecten) opgezet:

B2C: De ontwikkeling van een klantenervaring in onze apotheken

- 1) **Het Multipharma-concept herpositioneren** om de klantenervaring te verbeteren, de

groei van het constante netwerk te stimuleren en tegelijk de operationele efficiëntie te verhogen. De hieraan verbonden initiatieven worden onderverdeeld in 3 workstreams:

- a. Operationele uitmuntendheid
 - b. Nieuw concept
 - c. Nieuwe diensten
- 2) Aanzienlijke investeringen in de **ontwikkeling van een geïntegreerde omnichannel-ervaring**.
 - 3) Het **apothekernetwerk optimaliseren** met grotere, goed gelegen officina's.

B2B: beter inspelen op de groeiende markt van de instellingen

- 4) De **uitbreiding van de B2B-activiteiten** verder zetten met een bijkomende focus op de verhoging van de operationele winst via een betere analyse van klanten, assortiment en operationele efficiëntie.

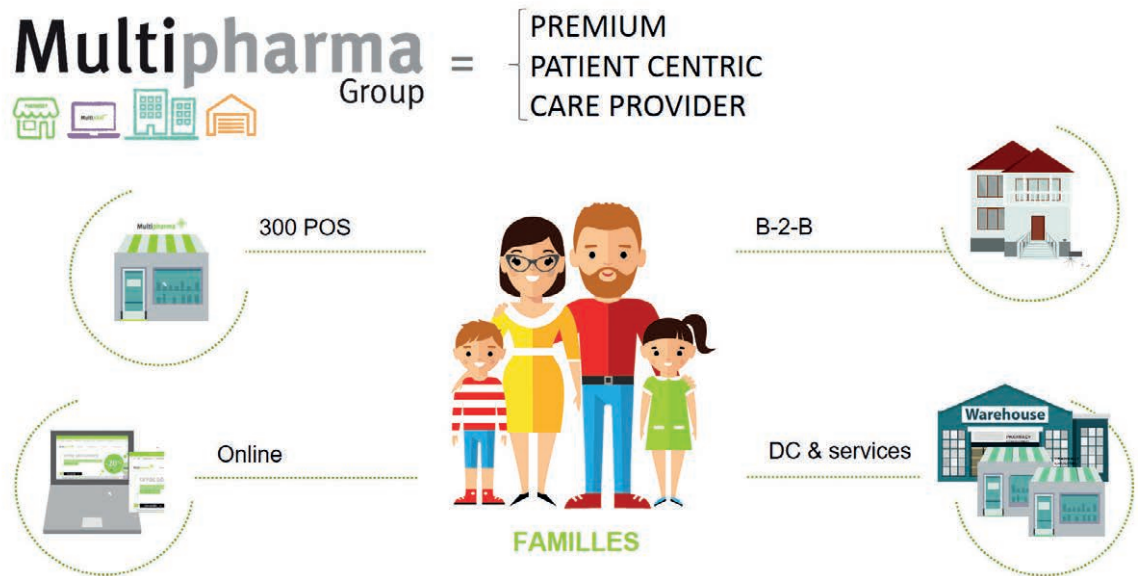
Groothandel: zich (be)vestigen als professionele groothandel-verdeler...

- 5) met een ultra-modern distributiecenter om tegemoet te komen aan de toekomstige behoeften van de e-commerce, de centralisatie van de magistrale bereidingen, en tegelijk de kwaliteit en efficiëntie van de leveringen in de apotheek te verbeteren.

HQ: optimaliseren om beter te ondersteunen

- 6) De **optimalisatie van de organisatie, infrastructuur en competenties** om onze apotheken de nodige ondersteuning en opvolging te bieden bij de uitrol van het strategische plan. Dit vertaalt zich in 3 enablers: ICT roadmap, People en Change & communications.

Projectmatige aanpak en begeleiding bij verandering

Multipharma trekt de nodige middelen uit om dit ambitieuze plan te verwezenlijken. Dat resulteert in een uitgebreid transformatieplan en een projectstructuur. Daarin werken medewerkers en experts aan toekomstgerichte en duurzame oplossingen die we in de organisatie zullen uitrollen.

De sleutel om van deze transformatie een succes te maken, ligt in de handen van onze medewerkers. **Opleidingen, coaching en continue communicatie maken integraal deel uit van het transformatieprogramma** om het MultiNext-plan te ondersteunen.

Specialisatie B2B en een B2C-aanpak die het verschil maakt

Verzorgingsinstellingen en individuele patiënten hebben verschillende behoeften op het vlak van farmaceutische zorg. Dat vertaalt zich in een andere benadering en prioriteiten:

- In **B2C** zorgt Multipharma rechtstreeks voor een optimale omkadering en beleving voor patiënten aan de toonbank door in te zetten op **toegankelijkheid, therapietrouw, advies en coaching**.
- In **B2B** zorgen we er indirect voor dat patiënten de best mogelijke verzorging krijgen. We halen de medicatievoorbereiding uit het takenpakket van de verpleegkundigen en maken zo tijd vrij die ze aan zorgtaken kunnen besteden. Voor deze markt ligt de **prioriteit op volume, standardisatie, flexibiliteit, automatisatie en omkadering van de verpleegkundigen**.

Willen we MultiNext ten volle kunnen ontplooiën en absolute meerwaarde creëren voor al onze patiënten, dan moeten we onze beschikbare mensen en middelen op een meer adequate manier inzetten.

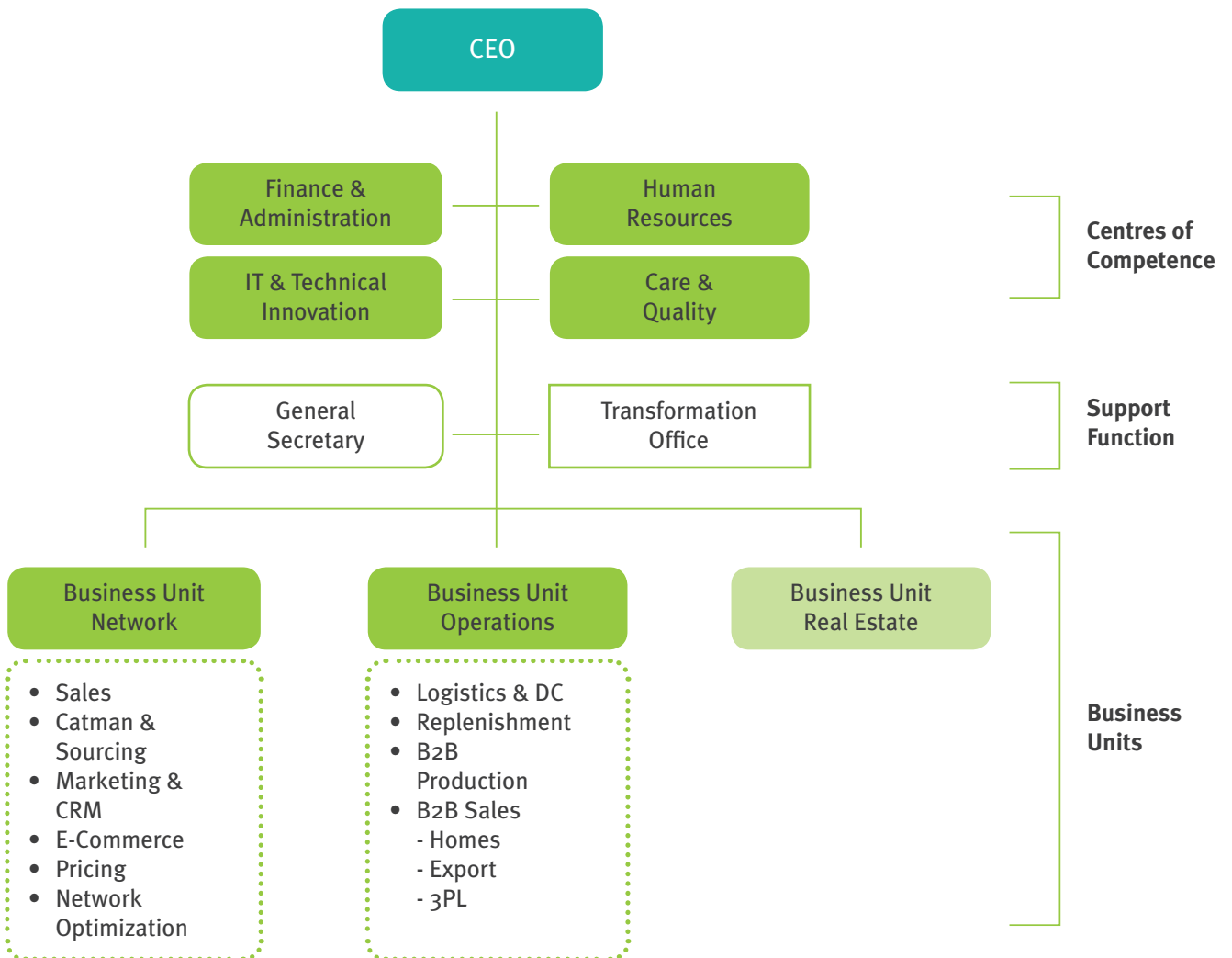
Daarom kiezen we ervoor om onze B2B en B2C-activiteiten te splitsen en afzonderlijk verder te ontwikkelen. Dat betekent onder andere dat we al onze B2B-activiteiten stap voor stap zullen onderbrengen in 3 gespecialiseerde apotheken, die gekoppeld zijn aan de IMV-productiecentra in Luik, Mechelen en Sint-Pieters-Leeuw. Gezien de impact van deze overdracht op het werk in de betrokken apotheken en het logistieke aspect voor onze B2B-klienten, kiest Multipharma ervoor om deze operatie gefaseerd uit te voeren over een periode van 3 jaar. De eerste fase start begin 2019.

Aangepaste organisatiestructuur

Het opzetten van een gescheiden beheer van de B2B- en B2C-activiteiten en de uitbouw van het nieuwe distributiecenter, hebben geleid tot

een nieuwe organisatiestructuur die stoelt op twee grote business units.

4. Onze sleutelprojecten in 2018

Omnichannel Klantenervaring staat centraal

Multipharma wil een leiderspositie innemen op het vlak van gepersonaliseerde farmaceutische diensten. Daarom ontwikkelen we een systeem van dienstverleningsprogramma's en tools die we aanbieden in de apotheek en via een innovatieve digitale beleving, en die mee evolueren in functie van de levensfasen waarin onze patiënten zich bevinden.

In 2018 start Multipharma de analyse van de Customer Journey. Daarmee brengen we, per fase in het aankoop- of serviceproces, in kaart wat klanten en patiënten van ons verwachten. Die kaart maakt het mogelijk om te bepalen hoe we onze klanten een optimale klantenervaring kunnen bezorgen op elk moment dat ze met ons contact komen.

We willen onze klanten online én in onze verkooppunten de beste ervaring aanbieden.

Dat verklaart waarom we onze e-commerce inpassen in een omnichannelstrategie. De digitale campagnes en de coachingprogramma's zijn daarvan het perfecte voorbeeld. Daarbij gaat het altijd om een mix van online en offline.

Ook de actie 'reisapotheek' uit 2018 toont de kracht de omnichannelaanpak. Klanten kunnen, in functie van hun gezinssituatie en reisbestemming, een persoonlijke reisapotheek samenstellen. De artikelen kunnen ze online bestellen of reserveren. Wanneer klanten hun producten reserveren (75% van de mensen kiest voor deze) en afhalen in de apotheek, biedt dat onze apotheekmedewerkers een mooie gelegenheid om extra informatie en advies te geven. Hetgeen vaak resulteert in aanvullende verkopen en een betere oplossing voor de klant.

Netwerk

Verkooppunten: versterken identiteit

Multipharma onderscheidt zich in de Belgische markt met een sterk en uitgebreid apotheeknetwerk en optimaliseert dit constant om in te spelen op demografische evoluties en met het oog op een de verbeterde klantenervaring.

In september opent Multipharma in de buurt van het Erasmusziekenhuis in Anderlecht haar Flagship store. In deze ruime (200 m²) apotheek van de nieuwe generatie zijn de techniek en het concept gericht op maximale interactie en optimale klantenbeleving (zie ook pagina 22).

De 19 apotheken van De Voorzorg Mechelen (DVM) worden in 2018 volledig geïntegreerd in het Multipharma-netwerk. De DVM-apotheken worden in het eerste semester van 2018 'gerebrand' in de Multipharma-stijl. Afgezien van deze integratie, blijft het totale aantal Multipharma-apotheken reeds meerdere jaren min of meer gelijk. In de loop van 2018 heeft Multipharma:

- 1 apotheek overgenomen (+),
- 3 apotheken ge- of heropend (+),
- 3 apotheken verkocht (-)
- 2 apotheken gesloten (-) (en gefusioneerd met een apotheek in de buurt).
- 4 apotheken overgenomen (o) om ze onmiddellijk te fusionneren met een Multipharma-apotheek in de buurt.

Bijgevolg telt Multipharma eind 2018 in totaal 272 apotheken die open zijn voor het publiek. Dat is er 1 minder dan eind 2017.

2017

254
Multipharma
apotheken

19
Apotheken
De Voorzorg
Mechelen

2018

272
Multipharma
apotheken

POS155: Apotheek van de toekomst in Anderlecht

In september opent Multipharma de deuren van haar gloednieuwe apotheek vlakbij het Erasmusziekenhuis in Anderlecht. Die apotheek biedt een reeks technologische innovaties en diensten aan om een optimale relatie tussen de apotheker en zijn patiënt te verzekeren. Zo zijn er digitale kasten verbonden met een automatisch transportsysteem waardoor medicijnen rechtstreeks uit de voorraadruimte opgeroepen worden, een robot voor het beheer en de opslag van medicijnen en lockers voor het ophalen van bestellingen, 24/24.

De technologie is voornamelijk ontwikkeld met het oog op het bevorderen van de relatie tussen apothekers en hun patiënten. Dankzij de innovaties is de apotheker meer beschikbaar voor de patiënt. Dat past perfect in de Multipharma-visie: we zetten in op een gepersonaliseerde opvolging van klanten om hun welzijn te verhogen.

Naast de technologische innovaties zijn er ook verschillende ruimtes en toonbanken verspreid over de apotheek. Daarmee breekt Multipharma met de traditionele balie waarachter de apotheker zit te wachten: de medewerkers verwelkomen de patiënten in de open ruimte of, desgewenst, in een afgesloten privéruimte waar de patiënt in alle discretie een confidentieel gesprek kan voeren met de apotheker.

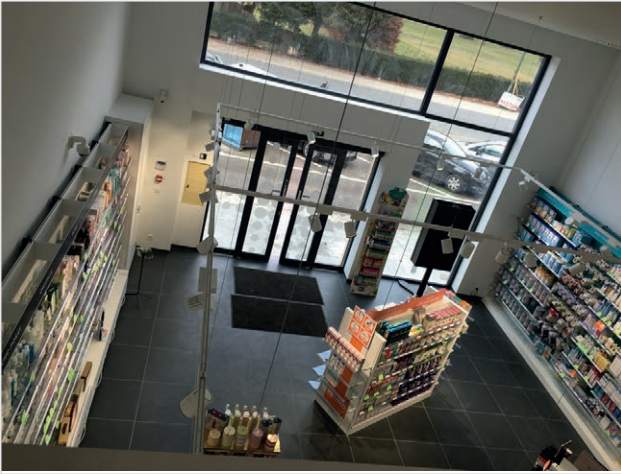
De mogelijkheid om producten te leren kennen speelt eveneens een grote rol. De testings worden aangemoedigd door het 'DERMA LAB', een ruimte die voorzien is op het testen van een ruim aanbod aan cosmetische producten. In de apotheek is er ook een degustatietafel met verschillende soorten thee.

POS155 - Anderlecht
Opening Flagship store september 2018

POS131 - Overijse
Transfer 03/2018

POS737 - Arlon
Transfer 09/2018

POS161 - Basilix
New opening 11/2018

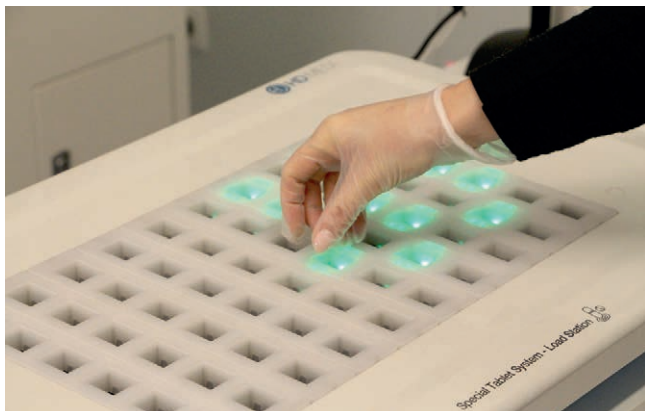

POS710 - Montegnee
Transfer 11/2018

POS162 - La louvière
New opening 12/2018

B2B: verder investeren in gerobotiseerde Individuele Medicatievoorbereiding

Het B2B-segment groepeerde de diensten aan instellingen voor senioren en personen met een beperking. 2018 wordt gekenmerkt door een **stabilisatie van de B2B-omzet op 41 miljoen euro** en een **toename met 3% van het aantal patiënten waarvoor Multipharma geneesmiddelen levert via de gerobotiseerde individuele medicatievoorbereiding**.

Dit jaar hebben we ons toegelegd op de optimalisatie en implementering van éénzelfde, **nieuw farmaco-therapeutisch formularium** voor onze productiesites. Op die manier verbeteren we de kwaliteit en de commerciële voorwaarden voor de IMV-afleringen. Daarnaast rolden we, met het oog op de specialisatie van deze activiteit, ook een nieuw informaticasysteem uit om deze activiteit efficiënt te beheren.

Eind 2018 wordt een 3e IMV-productiesite ingericht in ons nieuwe distributiecenter in Sint-Pieters-Leeuw. De 2 productierobots van de nieuwste generatie die we daar installeren, komen bovenop de 6 robots op de productiesite in Luik en 4 robots in Mechelen. Dit biedt ons de bijkomende productiecapaciteit die nodig is om deze manier van afleveren te veralgemenen voor al onze B2B-klienten.

Dankzij de nieuwe site en de gespecialiseerde apotheek die eraan gekoppeld is, kunnen we onze dienstverlening uitbreiden. Aan geïnteresseerde instellingen wordt bijvoorbeeld TOTALmed voorgesteld. Dat is een uitgebreidere formule, waarbij de gerobotiseerde IMV (de MULTImed-formule) manueel wordt aangevuld met andere behandelvormen. Het laat ons ook toe om de **meer flexibele** Daily-formules aan te

bieden. Die maken de productie voor kortere behandelingsperiodes mogelijk wanneer er nieuwe bewoners bijkomen of wanneer in de loop van de week de behandeling om dringende redenen verandert.

Van CLASSICmed naar MULTImed en TOTALmed

In 2018 start Multipharma met een campagne om rust- en verzorgingsinstellingen te overtuigen om te kiezen voor MULTImed- of TOTALmed in plaats van voor CLASSICmed (de basisformule waarbij Multipharma de instelling de producten bezorgt in hun oorspronkelijke verpakking om voor de bewoners zelf de medicatie voor te bereiden per inname-moment).

Bij deze formules gebeurt de voorbereiding van de individuele medicatie steeds op een geautomatiseerde manier door robots van de nieuwste generatie in een van de twee (drie in 2019) productie-eenheden. Deze robots zijn gelinkt aan een dubbel controlesysteem. Dat biedt een aantal belangrijke voordelen:

- Uitsluiten van het risico op fouten bij de uitreiking dankzij de gebruikte technologie bij de voorbereiding,
- Gegarandeerde bevoorrading omdat de voorbereiding op verschillende locaties kan gebeuren,
- Volledige traceerbaarheid van de geleverde producten,
- Makkelijke inname van de producten dankzij de zakjes die moeiteloos kunnen worden opengemaakt door het verplegend personeel of door de bewoner zelf, en dankzij de handige dispenserdoos waarin de zakjes samen zitten,

- Een goed zicht op de behandelingen dankzij de vermelding op de zakjes van de naam, dosering, hoeveelheid en vorm van elk tablet (eventueel aangevuld met het medicatieschema per week),
- Geoptimaliseerde doeltreffendheid van de behandeling dankzij het beter naleven van de doseringen - algemeen wordt een beter resultaat geconstateerd bij patiënten die hun behandeling op deze manier krijgen,
- Perfecte afstemming op het nieuwe systeem van tarifiering en facturering per stuk (specifiek voor rusthuizen voor bejaarden en voor verpleeg- en verzorgingsinstellingen). Dit leidt tot een financieel voordeel voor de verzekeringsinstellingen en de bewoners.

(lees ook: pg 17 'Specialisatie B2B en een B2C-aanpak die het verschil maakt')

Distributiecenter Sint-Pieters-Leeuw: logistiek ten dienste van de klanten

In het najaar van 2017 werd de eerste spa-desteek gegeven van het nieuwe distributiecenter dat Multipharma bouwt in Sint-Pieters-Leeuw. Eind 2018 zit de realisatie van dit megaproject op schema.

Het nieuwe distributiecenter is een belangrijke schakel met het oog op de realisatie van de doelstellingen van ons MultiNext toekomstproject. Het grotendeels geautomatiseerde DC biedt Multipharma de nodige capaciteit en flexibiliteit voor de verdere evolutie van e-commerce en IMV, bovenop onze rol van groothandelaar-verdeler voor ons netwerk. Die logistieke kracht biedt ook mogelijkheden voor nieuwe partnerships met andere organisaties.

In de eerste plaats moet het nieuwe distributiecenter zorgen voor een verbetering van de dienstverlening aan onze verkooppunten.

In 2018 worden alle processen van het magazijn herbekeken om de efficiëntie en kwaliteit te verbeteren. Om de migratie zo makkelijk mogelijk te maken voor de collega's in het depot en de verkooppunten ontwikkelen we IT-oplossingen in SAP. Daarbij is er voortdurend afstemming met andere projecten.

De IT-ontwikkelingen en de installatie van het materiaal worden in de zomermaanden afgerond. De eerste testen van de infrastructuur en opleidingen voor medewerkers vinden plaats in september.

De eerste (test-)leveringen worden uitgevoerd in januari 2019. De stapsgewijze migratie van het netwerk wordt afgerond in de zomer van 2019.

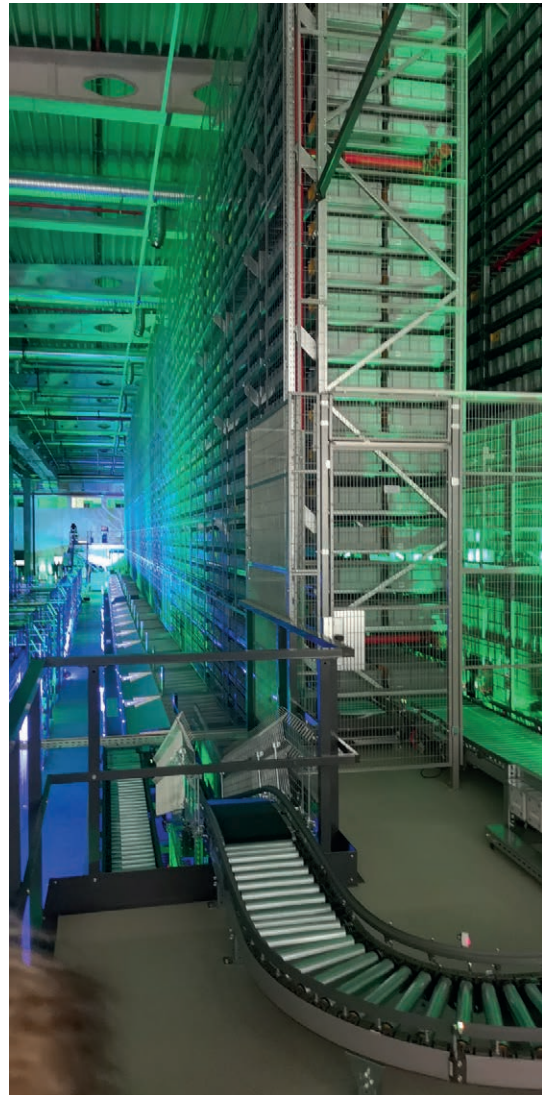

Distributiecenter Sint-Pieters-Leeuw: kerncijfers

- 80 x 120 m bebouwde oppervlakte 9.600 m².
- 2.000 m² op de verdieping voor IMV en e-commerce.
- Temperatuur tussen 15-25°C gewaarborgd in alle opslag- en de transitzones voor geneesmiddelen
- 3 activiteiten onder hetzelfde dak:
 - Distributiecenter met een capaciteit voor +400 apotheken/POS
 - E-commerce
 - Productie IMV

De productstromen tussen deze 3 activiteiten zijn geoptimaliseerd

- 70 medewerkers ten dienste van het netwerk en de patiënten.
- Grote volumes met een grote variabiliteit:
 - 40 à 80.000 opdrachtregels per dag
 - 90 à 180.000 verpakkingen per dag

Investeren in onze medewerkers

Communicatie dichterbij onze mensen brengen

MultiNext Roadshows: transparant over het strategisch plan

Om en bij 1.000 medewerkers nemen in november 2018 deel aan een van de 11 regionale MultiNext-Roadshows. Zij krijgen meer uitleg over de krachtlijnen uit het strategisch toekomstplan van Multipharma.

Deze roadshows maken het mogelijk om een maximum aantal medewerkers te bereiken en hen op een eenvormige manier de toekomstvisie van Multipharma uit te leggen. Door ervoor te kiezen het plan live te laten voorstellen door de gedelegeerd bestuurder, slagen we erin om het belang van MultiNext te onderstrepen, de

betrokkenheid van onze medewerkers te verhogen en de ongerustheid die leeft bij een deel van de medewerkers weg te nemen.

Tijdens de sessies wordt bijzonder veel aandacht besteed aan interactie en feedback. Zo kunnen de aanwezigen bijvoorbeeld via een interactieve app vragen stellen of hun feedback en mening geven over een aantal belangrijke thema's.

Uiteindelijk stellen de medewerkers op die manier meer dan 400 vragen over het strategisch plan. Omdat het onmogelijk is om al die vragen onmiddellijk te beantwoorden, worden ze gebundeld en in een online vraag-antwoorddocument op het intranet van de groep geplaatst.

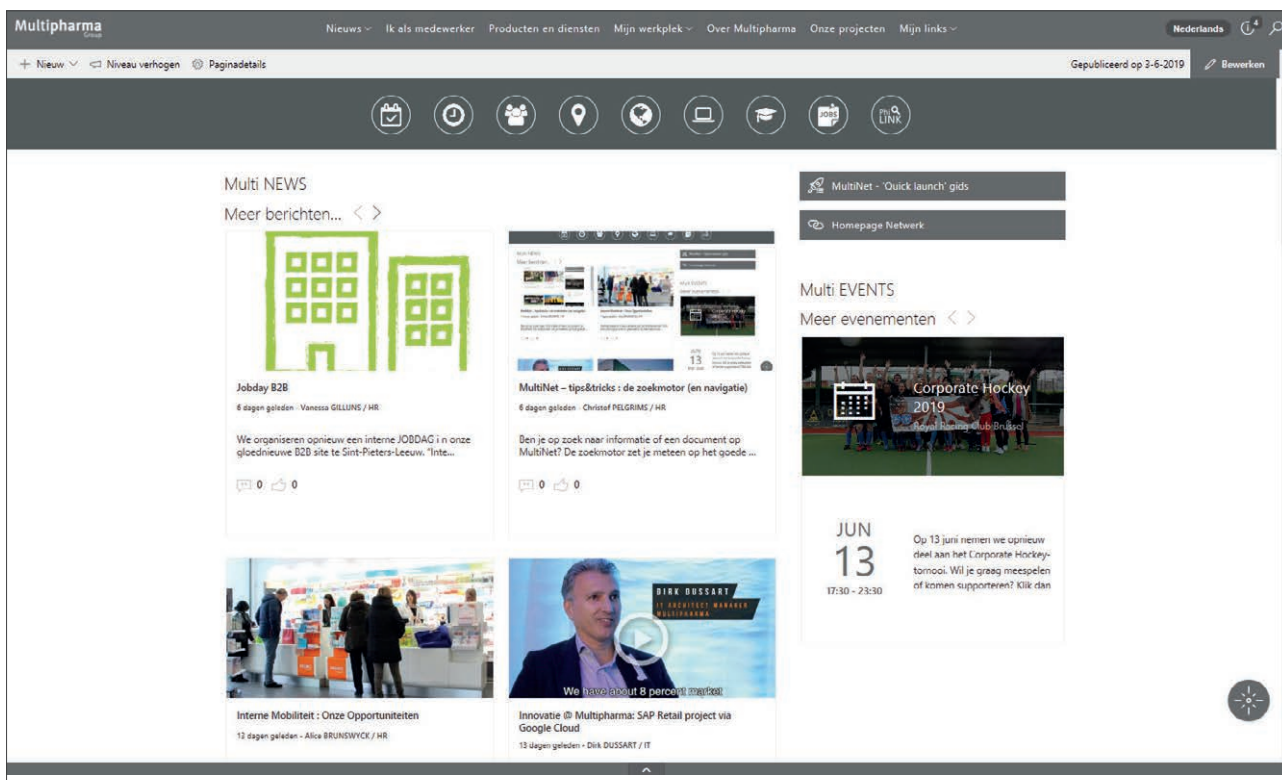
Intranet : meer structuur in de interne communicatie

Communicatie met en tussen medewerkers is een van de essentiële elementen voor iedereen die bij multipharma werkt. In 2018 start Multipharma op dat vlak met een inhaalbeweging.

Met de ontwikkeling van een nieuw intranet zetten we een flinke stap in de richting van een meer gestructureerde interne communicatie. In een organisatie met bijna 2.000 medewerkers,

verdeeld over een 300-tal werkplekken, is zo'n digitaal platform onontbeerlijk om kennis en informatie te delen en te bewaren.

Samen met medewerkers uit de apotheken, het distributiecenter en de hoofdzetel worden de behoeften op het vlak van functionaliteiten en inhoud scherpgesteld. De programmatie en ontwikkeling van het platform starten in het najaar van 2018 met het oog op een go live in april 2019.

Opleiding & ontwikkeling

Expertise is een van de kernwaarden van Multipharma. Om ervoor te zorgen dat onze medewerkers de patiënten en klanten met kennis van zaken bijstaan, investeren we uitgebreid in opleiding, ontwikkeling en permanente vorming.

In 2018 zetten we de trend verder die in 2017 gestart is: uitgebreide acties, programma's en initiatieven om onze medewerkers mee te nemen in de projecten en de veranderingen die geïnitieerd worden vanuit het strategisch programma MultiNext.

De belangrijkste speerpunten van de leerprogramma's in 2018:

- de verdere uitrol van het opleidingsplan voor MultiMate, het nieuwe beheersprogramma in de apotheken. Hiervoor zetten we in op een mix van e-learning, klassikale opleiding en coaching on the job.
- de opstart van een leiderschapstraject voor de apotheker-managers om hen te ondersteunen in de veranderende rol als leider van een team en als manager van een apotheek.
- de lancering van nieuwe coachingprogramma's voor jonge ouders (Bambino & Co) en rond gezonde voeding (Feel Good). Hiervoor is er, naast de opleiding over de tools voor de coaching ook een wetenschappelijke vorming over de problematieken en mogelijke behandelingen.

Multipharma zet in 2018 ook opnieuw stappen in “blended learning”. We introduceren diverse leervormen (e-learning, webinar, video-conferencing, individuele coaching, zelfstudie,...) waardoor het zogenaamde ‘informele leren’ een positieve impuls krijgt. Dat zijn belangrijke stappen in het evolueren naar een ‘lerende organisatie’.

Leadership

Onze apotheker-managers spelen een cruciale rol in de werking van onze organisatie en de communicatie van de actieplannen in het kader van het ambitieuze MultiNext toekomstplan.. Zij zijn experts in hun vakgebied maar tegelijk ook people managers die een team aansturen, motiveren en coachen. Om hun zogenaamde 'people skills' aan te scherpen, start Multipharma in 2018 het Leadership POS-traject.

Taken als het werk organiseren, het team motiveren, het goede voorbeeld geven, fouten rechtzetten... vertegenwoordigen momenteel

slecht 10% van de werktijd van de provisor. Meer uitvoerende taken zoals administratie, stockbeheer, commerciële opvolging ... nemen daarentegen 50% van de werktijd in. De taken die rechtstreeks gelinkt zijn aan de uitoefening van het apothekersberoep zijn goed voor 40% van de tijdsinvulling. Het is de bedoeling dat in de toekomst de verdeling tussen leiderschap en operationele taken meer in balans geraakt.

Alle apotheker-provisoren zullen het traject doorlopen in een tijdspanne van 15 maanden.

2018

Totaal van de formele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven voor de werknemers ten laste van de werkgever

Aantal betrokken werknemers	1.445
Aantal gevolgde opleidingsuren	26.336

Totaal van de minder formele en informele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven voor de werknemers ten laste van de werkgever

Aantal betrokken werknemers	1.176
Aantal gevolgde opleidingsuren	8.350

5. De beheersorganen van Multipharma Group

1. De Raad van bestuur

De leden van de Raad van bestuur worden benoemd en hebben een mandaat voor 3 jaar.

NAAM	TITEL	Group	Multipar	Multi-pharma	iU
VERNAILLEN HILDE	Voorzitter Raad van bestuur	✓	✓	✓	✓
BRYSKERE FABIENNE	Gedelegeerd bestuurder	✓	✓	✓	✓
ANNET PIERRE	Bestuurder	✓			
CHENIAUX ALAIN	Bestuurder	✓			
DE LAET MARC	Bestuurder	✓			
DEVILLERS JACQUES	Bestuurder	✓			
D'HOERANE GAETANE	Bestuurder	✓			
GENBAUFFE JEAN-PIERRE	Bestuurder	✓			
LENS LUC	Bestuurder	✓			
MAGNEE MARTINE	Bestuurder	✓	✓	✓	✓
MICHIELS MICHEL	Bestuurder	✓	✓	✓	✓
SCHEVERNELS JIMMY	Bestuurder	✓	✓	✓	✓
SHABAN HUSAIN	Bestuurder	✓			
THIRION ALAIN	Bestuurder	✓			
VAN DEN BOSSCHE CHRISTIAAN	Bestuurder	✓			
VERERTBRUGGEN PATRICK	Bestuurder	✓			
WILLEMS MARTIN	Bestuurder	✓	✓	✓	✓
WILLOCKX SARAH	Bestuurder	✓			

LENS LUC en WILLEMS MARTIN nemen op 14/06 ontslag uit de raad van bestuur.

DEKENS JOHAN neemt het mandaat van WILLEMS MARTIN over.

De leden van de Raad van bestuur van De Voorzorg Mechelen worden benoemd en hebben een mandaat voor 3 jaar.

NAAM	TITEL
DE LAET MARC	Voorzitter Raad van bestuur
BRYSKERE FABIENNE	Gedelegeerd bestuurder
BERTINCHAMPS LEON	Bestuurder
CUYT RONY	Bestuurder
GORIS RONNY	Bestuurder
JANSSENS WILLIAM	Bestuurder
LENS LUC	Bestuurder
LODEWIJCKX LUC	Bestuurder tot 14/06
MORIS LUCIEN	Bestuurder tot 14/06
SCHEVERNELS JIMMY	Bestuurder
SUYKENS LUCIEN	Bestuurder tot 14/06
VAN BALEN ALFONS	Bestuurder tot 14/06
VAN LERBERGHE JAN	Bestuurder tot 14/06
VAN SANTVOORT JEROEN	Bestuurder

2. De Commissaris voor alle vennootschappen van onze groep:

Klynveld Peat Marwick Goerdeler

Luchthaven Brussel Nationaal 1K

1930 Zaventem

vertegenwoordigd door de Heer Olivier DECLERCQ

Bedrijfsrevisor

3. Het directiecomité:

De Gedelegeerd bestuurder wordt bij de uitoefening van haar taken bijgestaan door een directiecomité.

Missie van het directiecomité :

Het directiecomité staat , onder de verantwoordelijkheid van de Gedelegeerd bestuurder, voornamelijk in voor :

- de voorbereiding van de strategische en financiële plannen ter goedkeuring aan de Raad van Bestuur
- het realiseren van de strategie en alle door de Raad van bestuur genomen maatregelen
- het voorbereiden van de jaarlijkse begroting en financiële plannen
- het opstellen van de jaarrekening, het financiële beleid en het dividendbeleid
- het bewaken van de operationele activiteiten en het respecteren van het budget en de uitvoering van actieplannen, door het definiëren van eventuele corrigerende maatregelen
- het bepalen van de objectieven inzake prestatieverbetering
- het uitbrengen van adviezen en aanbevelingen over alle projecten, of maatregelen met name voor de presentatie aan de Raad van Bestuur
- de overweging, de sluiting, de wijziging en de beëindiging van niet-significante engagementen na voorafgaandelijk akkoord van de Raad van bestuur. Niet-significante engagementen betekenen dat ze niet meer dan een gekapitaliseerde waarde van 5.000.000 EUR per transactie bedragen.

NAAM	TITEL
FABIENNE BRYSKERE	Gedelegeerd bestuurder
CINDY DEWITTE	Human Resources Directeur
BERND BOSCH	Commercieel Directeur
LEON BERTINCHAMPS	Administratief en Financieel Directeur
PETER DE GREEF	Directeur Informatica
NICOLAS DELHAYE	Direction Care & Quality
QUENTIN VAN BUYLAERE	Directeur Supply Chain

Kerncijfers

	Apotheken
Omzetcijfer (mln EUR)	454
Aantal personeelsleden FTE	1625
Investeringscijfer (mln EUR)	30,4

6. Corporate Governance

Corporate governance kadert in een beter beheer en een betere controle. Ze is voornamelijk gebaseerd op de beginselen van transparantie, onafhankelijkheid en verantwoording. Het doel is om verantwoordelijk gedrag in de organisatie te stimuleren.

Multipharma Group stelde in 2016 haar governance charter op. Het werd goedgekeurd door de Raad van Bestuur.

Multipharma Group schreef ook een ethische code. De ethische code (de “Code”) bevat de normen die alle personeelsleden van Multipharma Group en van haar dochterondernemingen dienen te respecteren in hun dagelijkse bezigheden en in hun relaties met anderen:

- de toepasselijke wetten en regels in de landen waar zij haar activiteiten uitoefent, zowel op nationaal als op transnationaal gebied;

- de specifieke voorschriften die Multipharma Group heeft opgesteld, waaronder de waarden van deze Ethische Code en andere interne reglementen en procedures.
- De bescherming van persoonsgegevens en respect voor het recht op de privacy (GDPR)
- Het duurzame beheer van natuurlijke grondstoffen door voorrang te geven aan:
 - energiezuinige opties voor onze technische installaties en distributieketen,
 - recyclage en hergebruik.

Wanneer een onderneming een ethische houding aanneemt die gezonde en deugdelijke praktijken bevordert, dan wordt iedereen daar beter van.

7. Geconsolideerde jaarrekening 2018 in IFRS

Multipharma Group cvba

Marie Curiesquare 30

1070 Brussel

Geconsolideerde balans

<i>In duizenden euro</i>	Toel.	31.12.2018	31.12.2017
Materiële vaste activa	10	95.414	68.881
Vastgoedbeleggingen	11	4.445	5.966
Immateriële vaste activa en goodwill	12	6.717	453
Overige financiële activa	13	1.317	3.586
Uitgestelde belastingvorderingen	14	2.906	7.479
Totaal vaste activa		110.800	86.365
Vorraden	15	57.235	53.868
Handelsvorderingen	16	29.805	29.367
Overige vorderingen	16	4.455	4.532
Actuele belastingvorderingen		1.846	1.759
Overige vlottende activa	17	423	1.361
Geldmiddelen en kasequivalenten	18	26.759	26.644
Activa geklasseerd als aangehouden voor verkoop	19	17.078	5.118
Totaal vlottende activa		137.601	122.649
TOTAAL ACTIVA		248.401	209.014
Maatschappelijk kapitaal	20	(2.500)	(2.500)
Reserves	20	(36.236)	(36.155)
Overgedragen resultaten	20	(20.551)	(10.740)
Eigen vermogen toewijsbaar aan de leden van de moedermaatschappij		(59.287)	(49.395)
Minderheidsbelangen	20	(2.915)	(2.919)
Totaal eigen vermogen		(62.202)	(52.314)
Personeelsbeloningen	21	(11.884)	(14.654)
Voorzieningen	22	(1.556)	(952)
Leningen en schulden	23	(75.025)	(67.816)
Uitgestelde belastingverplichtingen	14	(4.587)	(4.559)
Totaal langetermijnverplichtingen		(93.052)	(87.982)
Personeelsbeloningen	21	(413)	(415)
Leningen en financiële schulden	23	(5.297)	(5.052)
Handelsschulden	24	(42.685)	(31.678)
Overige schulden	25	(28.455)	(28.305)
Actuele belastingverplichtingen	10	(2.600)	(3.270)
Passiva geklasseerd als aangehouden voor verkoop	19	(13.695)	-
Totaal kortetermijnverplichtingen		(93.147)	(68.719)
Totaal passiva		(186.199)	(156.700)
TOTAAL PASSIVA EN EIGEN VERMOGEN		(248.401)	(209.014)

De toelichtingen van pagina 1-50 maken integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerde netto resultatenrekening en niet-gerealiseerde resultaten *

<i>In duizenden euro</i>	Toel.	31.12.2018	31.12.2017 (herwerkt)*
1. Voortgezette activiteiten			
Opbrengsten	5	454.021	447.785
Kostprijs van verkochte goederen	5	(313.376)	(309.228)
Brutomarge		140.645	138.557
Andere bedrijfsopbrengsten	6	8.745	6.872
Bedrijfskosten	6	(27.603)	(27.732)
Personeelskosten	7	(101.118)	(97.747)
Afschrijvingen	10-12	(5.577)	(10.735)
Voorzieningen	22	(1.127)	1.317
Waardeverminderingen		0	(152.010)
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening		13.965	(141.478)
Financiële opbrengsten	8	442	207
Financiële kosten	8	(2.312)	(2.237)
Netto financieel resultaat		(1.870)	(2.030)
Resultaat voor belastingen		12.095	(143.508)
Winstbelastingen	9	(4.499)	16.580
Resultaat uit voortgezette activiteiten		7.596	(126.928)
2. Resultaat uit beëindigde bedrijfsactiviteiten		1.254	(8.339)
Resultaat uit beëindigde bedrijfsactiviteiten (na belasting)	19	1.254	(8.339)
Resultaat van de periode		8.850	(135.266)
Niet-gerealiseerde resultaten van het boekjaar			
Actuariële winst (verlies) op toegezegd-pensioenregelingen	21.1/2/3	1.755	(2.620)
Belastingen op de andere componenten van het totaalresultaat	14	(446)	891
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten v/d periode		10.159	(136.995)
Resultaat van de periode toe te rekenen aan:			
Leden van de moedermaatschappij		8.850	(135.266)
Resultaat van de periode		8.850	(135.266)
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten v/d periode toe te rekenen aan:			
Leden van de moedermaatschappij		10.159	(136.995)
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten v/d periode		10.159	(136.995)

*Bedragen 2017 herwerkt (zie sectie 19 hierna)

De toelichtingen van pagina 1-50 maken integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen *

	Toewijsbaar aan de leden van de moedermaatschappij				Totaal	Minderheidsbelangen	Totaal eigen vermogen
	Toel.	Maatschappelijk kapitaal	Andere reserves	Overgedragen resultaten			
<i>In duizenden euro</i>							
Saldo op 1 januari 2017		2.500	34.995	147.760	185.255	2.919	188.174
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten v/d periode			1.160	-137.020	-135.860		-135.860
Resultaat			1.160	(135.291)	(134.131)		(134.131)
Totaal niet-gerealiseerde resultaten	20			(1.729)	(1.729)		(1.729)
Participaties zonder recht op controle op moment van verwerving							
Saldo op 31 december 2017		2.500	36.156	10.740	49.395	2.919	52.314
Saldo op 1 januari 2018		2.500	36.156	10.740	49.395	2.919	52.314
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten v/d periode			80	10.079	10.159		10.159
Resultaat			80	8.769	8.850		8.850
Totaal niet-gerealiseerde resultaten	20			1.310	1.310		1.310
Participaties zonder recht op controle op moment van verwerving						(4)	(4)
Transacties met de leden				(267)	(267)		(267)
Dividend aan de leden	20			(267)	(267)		(267)
Saldo op 31 december 2018		2.500	36.236	20.551	59.287	2.915	62.202

De toelichtingen van pagina 1-50 maken integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht *

In duizenden euro	Toel.	31.12.2018	31.12.2017
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten			
Ontvangsten van klanten		460.217	469.191
Betalingen aan leveranciers en personeel		(437.056)	(445.324)
Kasstromen gegenereerd door bedrijfsactiviteiten		23.161	23.867
Betaalde rente		(2.130)	(2.767)
Betaalde belastingen		(3.321)	(4.218)
Netto kasstroom uit bedrijfsactiviteiten		17.710	16.882
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Ontvangen rente		10	2
Ontvangen dividenden	8	6	6
Opbrengsten uit de verkoop van materiële en immateriële vaste activa		121	321
Opbrengsten uit de verkoop van vastgoedbeleggingen		0	940
Opbrengsten uit activa aangehouden voor verkoop		2.535	912
Opbrengsten uit de verkoop van financiële activa		2.750	10.670
Verwerving van dochterondernemingen, na aftrek van verworven liquide middelen	4	(5.850)	(15.289)
Verwerving van materiële en immateriële vaste activa (zonder huurovereenkomsten)	10-12	(11.244)	(16.661)
Verwerving van vastgoedbeleggingen	11	(5)	(9)
Verwerving van activa aangehouden voor verkoop	18	(62)	(4)
Verwerving van financiële activa		(465)	(2.805)
Cash Flow beëindigde bedrijfsactiviteiten	19	(3.646)	
Geldmiddelen en kasequivalenten op 31 december 2018 van de beëindigde bedrijfsactiviteiten	19	(2.199)	
Ontvangen dividenden		4.827	
Netto geldmiddelen gebruikt voor investeringsactiviteiten		(13.221)	(21.916)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Netto financiële kosten andere dan interesten		202	(26)
Nieuwe leningen (zonder huurovereenkomsten)	23	230	6.903
Aflossing van opgenomen leningen	23	(1.440)	(870)
Terugbetalingen van de schulden voortvloeiend uit financiële leaseverplichtingen	23	(3.098)	(4.158)
Uitgekeerde dividenden	20	(268)	(285)
Netto geldmiddelen uit (gebruikt voor) financieringsactiviteiten		(4.374)	1.563
Netto aangroei/(afname) van geldmiddelen en kasequivalenten		115	(3.470)
Geldmiddelen en kasequivalenten op 1 januari		26.644	30.114
Geldmiddelen en kasequivalenten op 31 december	19	26.759	26.644

De toelichtingen van pagina 1-50 maken integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening

1. Voorbereidingsbasis van de geconsolideerde jaarrekening.....	63
2. Voornaamste boekhoudregels	66
3. Doelstellingen en beleid in zake financieel risicobeheer	67
4. Verwerving van dochterondernemingen	67
5. Omzet en brutomarge.....	67
6. Overige bedrijfsopbrengsten en -kosten.....	68
7. Personeelskosten	69
8. Netto financieel resultaat	70
9. Belastingen op het resultaat	71
10. Materiële vaste activa	72
11. Vastgoedbeleggingen	73
12. Immateriële vaste activa en goodwill	74
13. Overige financiële vaste activa.....	75
14. Uitgestelde belastingvorderingen en –verplichtingen	75
15. Voorraden	78
16. Handelsvorderingen en overige vorderingen.....	79
17. Overige vlottende activa	79
18. Geldmiddelen en kasequivalenten.....	80
19. Activa geklasseerd als aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	80
20. Eigen vermogen.....	80
21. Personeelsbeloningen	81
22. Overige voorzieningen	83
23. Leningen en schulden.....	88
24. Handelsschulden en overige schulden	88
25. Operationele leaseovereenkomsten	90
26. Voorwaardelijke activa en verplichtingen.....	90
27. Verbonden partijen	91
28. Gebeurtenissen na balansdatum	91
29. Erelonen van de commissaris.....	91
30. Lijst van de geconsolideerde ondernemingen	92
31. Verkorte (niet-geconsolideerde) jaarrekening van Multipharma Group CVBA	93

Toelichtingen van de geconsolideerde jaarrekening

Multipharma Group CVBA ("de Vennootschap") is een coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid naar Belgisch recht, opgericht in België, met maatschappelijke zetel gevestigd te 1070 Brussel, Square Marie Curie, 30.

De geconsolideerde jaarrekening op 31 december 2018 geeft de boekhoudkundige toestand van de Vennootschap en haar dochterondernemingen weer, die gezamenlijk worden aangeduid als "de Groep", en van het aandeel van de Groep in geassocieerde deelnemingen.

De geconsolideerde rekeningen voor het jaar eindigend op 31 december 2018, zoals ze zijn voorgesteld in dit jaarverslag, werden opgesteld in overeenstemming met de IFRS-normen van toepassing en de publicatie werd goedgekeurd door de Raad van Bestuur van 9 mei 2019.

De hoofdactiviteit van de Groep betreft de uitbating van een keten van apotheken, vrij toegankelijk voor het publiek in België. Naast apotheken, baatte de Groep ook een keten uit van parafarmacies op het Belgische grondgebied en een succursale in het Groothertogdom Luxemburg tot op 28 februari 2019.

1. Voorbereidingsbasis van de geconsolideerde jaarrekening

1.1 Conformiteitsverklaring en toegepast IFRS-stelsel

De geconsolideerde jaarrekening van het boekjaar 2018 zijn opgesteld in overeenstemming met de internationale boekhoudregels zoals goedgekeurd binnen de Europese Unie tot en met 31 december 2018.

De internationale regels omvatten de IFRS (International Financial Reporting Standards), de IAS (International Accounting Standards), de interpretaties van het IFRIC (International Financial Reporting Standards Interpretation Committee) en van het SIC (Standing Interpretations Committee).

Multipharma Group heeft geen enkele uitzonderingsmaatregel op de IFRS toegepast en Multipharma Group heeft geen nieuwe IFRS-vereisten vervroegd toegepast, die in 2018 nog niet van kracht waren.

De boekhoudregels toegepast bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekeningen zijn in overeenstemming met deze toegepast bij de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening voor het afgesloten boekjaar per 31 december 2018.

De toepassing van de wijzigingen op de bestaande IFRS-normen met ingang van 1 januari 2018 heeft geen impact op de geconsolideerde resultaten.

Deze wijzigingen zijn als volgt samen te vatten:

Wijzigingen aan IAS 12

De wijzigingen verduidelijken met name onder welke voorwaarden het verschil tussen de oorspronkelijke kostprijs van een schuldinstrument dat wordt gewaardeerd aan reële waarde (hetzij belastbare basis) en zijn boekwaarde lager dan de kostprijs (belastbare basis) aanleiding kan geven tot een uitgestelde belastingvordering. Dit is het geval wanneer de entiteit voornemens is om tot de vervaldatum een schuldinstrument met vaste rente aan te houden om de contractuele kasstromen te innen.

Wijzigingen aan IAS 7

Deze aanpassing betreft toelichtingen voor wijzigingen in verplichtingen opgenomen in financieringsactiviteiten, ongeacht of deze wijzigingen voortvloeien uit kasstromen.

Wijzigingen in IFRS 12 als onderdeel van de jaarlijkse verbeteringen aan IFRS (2014-2016)

Paragraaf 5A wordt toegevoegd om de reikwijdte van de vereisten inzake informatieverschaffing te verduidelijken: er wordt verduidelijkt dat de bepalingen van IFRS 12, met uitzondering van de bepalingen beschreven in alinea B17, ook van toepassing zijn op de entiteiten opgesomd in paragraaf 5 (zijnde (a) dochterondernemingen, (b) partnerships (gemeenschappelijke ondernemingen en joint ventures), (c) geassocieerde ondernemingen en (d) niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten), die in overeenstemming met IFRS 5 "Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten" zijn geclassificeerd als "aangehouden voor verkoop" of als "beëindigde bedrijfsactiviteiten".

Beoordelingsbasis

Volgens de in voege zijnde IFRS-normen kunnen de toegepaste waarderingsregels bij het opstellen van de jaarrekening de volgende zijn: de kostprijs, de realiseerbare waarde, de reële waarde of de restwaarde. Wanneer IFRS de keuze laat tussen de kostprijs of andere waarderingregels, wordt de kostprijsmethode toegepast, behalve voor de rubrieken vastgoedbeleggingen (toelichting 11), activa geklasseerd als aangehouden voor verkoop (toelichting 19) waarvoor de methode van de reële waarde wordt toegepast. De netto activa/passiva van toegezegde pensioenregelingen worden als volgt geëvalueerd: de reële waarde van de activa van de regeling, vermindert met de geactualiseerde waarde van de verplichting met betrekking tot de toegezegde pensioenregeling (toelichting 21.1 & 21.2).

1.2 Functionele munt en presentatiemunt

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in duizenden, tenzij anders aangegeven.

De euro is de functionele munt van de Maatschappij en de presentatiemunt van de Groep.

1.3 Betekenisvol gebruik van ramingen, veronderstellingen en beoordelingen

Het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met de IFRS-normen impliceert het gebruik van bepaalde kritische boekhoudkundige ramingen. Dit noopt de directie ertoe beoordelingen uit te voeren in het kader van de toepassing van de boekhoudmethoden van de Groep, en te werken op basis van ramingen en veronderstellingen die een invloed hebben op de toepassing van de opname- en waarderingsregels en op de boekwaarde van activa en passiva en de opbrengsten en kosten.

Deze ramingen en veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaring en veronderstellingen die de Groep redelijk beschouwt gezien de omstandigheden. De aldus bekomen resultaten dienen als basis voor de raming van de boekwaarde van de activa en passiva indien deze niet eenvoudig uit andere bronnen kan worden afgeleid. De reële waarden kunnen verschillen van deze ramingen.

De onderliggende ramingen en veronderstellingen worden jaarlijks herzien en aangepast.

Herzieningen van boekhoudkundige ramingen worden opgenomen in de periode waarin de ramingen worden herzien en in alle beïnvloede toekomstige periodes. De veronderstellingen die werden uitgewerkt op basis van de informatie die beschikbaar was op de datum van afsluiting van de rekeningen hebben in het bijzonder betrekking op de waardeverminderingen van vaste activa (toelichting 10-11), de goodwill (toelichting 12), en de personeelsbeloningen (toelichting 21).

2. Voornaamste boekhoudregels

De voornaamste boekhoudregels toegepast bij de opmaak van de geconsolideerde jaarrekening zijn hieronder beschreven. Deze regels werden systematisch toegepast op alle voorgestelde boekjaren.

2.1 Consolidatieprincipes

De vennootschappen waarover de Groep rechtstreeks of onrechtstreeks de exclusieve controle uitoefent, worden integraal geconsolideerd. Er is sprake van controle indien de Groep de macht heeft om, rechtstreeks of onrechtstreeks, het financiële en operationele beleid van een entiteit te sturen teneinde voordelen te verkrijgen uit haar activiteiten.

Wanneer de Groep geen zeggenschap of gedeelde zeggenschap heeft over of geen invloed van betekenis uitoefent op de operationele of financiële beslissingen van vennootschappen waarvan de Groep de aandelen bezit, worden deze opgenomen als "Overige financiële vaste activa".

2.1.1 Dochterondernemingen

Dochterondernemingen zijn vennootschappen waarover de Groep zeggenschap heeft. De Groep heeft zeggenschap over een entiteit indien zij op basis van haar betrokkenheid bij de entiteit is blootgesteld aan, dan wel recht heeft op, variabele rendementen en het vermogen heeft die rendementen te beïnvloeden aan de hand van haar zeggenschap over de entiteit. De jaarrekeningen van dochterondernemingen zijn in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen vanaf de datum waarvoor het eerst sprake is van zeggenschap tot aan het moment waarop de zeggenschap eindigt.

2.1.2 Geassocieerde deelnemingen

Geassocieerde deelnemingen zijn die entiteiten waarin de Groep invloed van betekenis heeft op het financiële en operationele beleid, maar waarover zij geen zeggenschap (gedeelde) heeft. Een joint venture is een overeenkomst waarover de Groep gezamenlijke zeggenschap uitoefent, waardoor de Groep rechten heeft op de netto activa van de overeenkomst, maar geen rechten op de activa van de overeenkomst en geen verplichtingen uit hoofde van de schulden van de overeenkomst.

2.1.3 Controleverlies

Bij een controleverlies boekt de Groep de activa en de passiva van de dochteronderneming af, alsook elke deelneming die niet leidt tot de verwerving van de controle en de andere elementen van het eigen vermogen met betrekking tot die dochteronderneming. De eventuele winst of verlies voortvloeiend uit het controleverlies wordt in het resultaat opgenomen. Als de Groep een deelneming behoudt in de voormalige dochteronderneming, wordt deze gewaardeerd aan de reële waarde op datum van het controleverlies. Vervolgens wordt de deelneming opgenomen als deelneming, verwerkt via vermogensmutatiemethode, of als een financieel actief beschikbaar voor verkoop, afhankelijk van de mate van zeggenschap die wordt behouden.

2.1.4 Uit de geconsolideerde jaarrekening uitgesloten transacties

De saldi van de geconsolideerde balans, de opbrengsten en kosten uit intra-groep transacties worden uitgesloten bij de voorbereiding van de geconsolideerde jaarrekening. De winsten uit transacties van deelnemingen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast, worden uitgesloten door de vergoeding van de aandelen (waarop vermogensmutatiemethode is toegepast) ten belopen van de eigendomsbelangen van de Groep in de vennootschap. De verliezen worden op dezelfde wijze als de winsten uitgesloten, maar slechts in de mate waarin zij geen waardevermindering vertegenwoordigen.

2.1.5 Bedrijfscombinaties

Bedrijfscombinaties worden verwerkt op basis van de overnamemethode op de datum waarop de zeggenschap overgaat naar de Groep. De voor de overname overgedragen vergoeding wordt in het algemeen gewaardeerd tegen de reële waarde, evenals de verworven netto identificeerbare activa. Eventuele goodwill die hieruit voortvloeit, wordt jaarlijks getoetst op bijzondere waardeverminderingen. Eventuele boekwinst uit een voordelige koop wordt direct verwerkt in de winst of het verlies. De transactiekosten worden verwerkt wanneer zij worden gemaakt, behalve als zij betrekking hebben op de uitgifte van vreemd- of eigenvermogensinstrumenten.

In de overgedragen vergoeding is geen bedrag begrepen voor de afwikkeling van bestaande relaties. Een dergelijk bedrag wordt in het algemeen verwerkt in de winst of het verlies.

De reële waarde van een voorwaardelijke vergoeding wordt op overnamedatum opgenomen. Indien een verplichting om een voorwaardelijke vergoeding te betalen, voldoet aan de definitie van een financieel instrument dat wordt geclassificeerd als eigen vermogen, vindt geen latere herwaardering plaats en wordt de afwikkeling verantwoord binnen het eigen vermogen. In andere gevallen worden wijzigingen na eerste opnamen in de winst- en verliesrekening opgenomen.

De geboekte bedragen op datum van de verwerving kunnen worden aangepast, op voorwaarde dat de elementen op basis waarvan deze aanpassing zou gebeuren, overeenstemmen met nieuwe informatie die de verwerfer ter kennis is gekomen en die haar oorsprong vindt in feiten en omstandigheden die dateren van vóór de datum van verwerving. Na de waarderingsperiode (van maximaal 12 maanden na de datum van de verkrijging van de zeggenschap over de overgenomen entiteit) kan de goodwill niet meer worden aangepast; de latere verwerving van minderheidsbelangen geeft geen aanleiding tot het opnemen van aanvullende goodwill.

2.2 Omrekening van transacties in vreemde valuta

2.2.1 Transacties in vreemde valuta

Transacties uitgedrukt in vreemde munten worden omgerekend naar euro tegen de geldende wisselkoers op datum van de transactie. De monetaire activa en passiva die uitgedrukt zijn in munten worden omgerekend tegen de geldende wisselkoers op balansdatum. De niet-monetaire activa en passiva die uitgedrukt zijn in vreemde munten worden geboekt tegen de geldende historische wisselkoers op transactiedatum. Wisselkoersverschillen die voortvloeien uit de omrekening worden in de resultatenrekening opgenomen netto per munteenheid.

2.3 Materiële vaste activa

2.3.1 Opname en waardering (IAS 16)

Materiële vaste activa worden gewaardeerd aan hun kostprijs, verminderd met de eventuele cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen. De aanschaffingskosten omvatten de kosten die rechtstreeks toewijsbaar zijn aan de verwerving van het actief.

Wanneer de bestanddelen van de materiële vaste activa een verschillende gebruiksduur hebben, worden ze opgenomen als afzonderlijke materiële vaste activa (hoofdbestanddelen).

Winst en verlies op de verkoop van materiële vaste activa worden bepaald door de opbrengsten te vergelijken met de boekwaarde en worden opgenomen onder "Overige bedrijfsopbrengsten" of "Overige bedrijfskosten" in de geconsolideerde resultatenrekening.

2.3.2 Latere kosten

De kosten worden opgenomen in het actief in zoverre ze beantwoorden aan de erkenningscriteria van IAS 16. Die criteria worden beoordeeld alvorens de kost wordt gemaakt. Kosten voor het dagelijkse onderhoud van materiële vaste activa worden opgenomen in de geconsolideerde resultatenrekening op het moment dat ze plaatsvinden.

2.3.3 Afschrijving

Materiële vaste activa, met uitzondering van (niet afschrijfbaar) terreinen, worden lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur voor elke categorie van goederen, met een restwaarde doorgaans gelijk aan nul, behalve voor gebouwen (IAS 16). De Groep neemt een restwaarde op voor gebouwen die zij gebruikt, gelijk aan 20% van de aanschaffingskost. De significante bestanddelen van afzonderlijke activa worden geïdentificeerd en als het bestanddeel een gebruiksduur heeft die verschilt van deze van de andere bestanddelen, dan wordt het betreffende bestanddeel afzonderlijk afgeschreven.

De afschrijving wordt opgenomen in de geconsolideerde resultatenrekening volgens de lineaire methode over de geschatte gebruiksduur voor elk bestanddeel van een materieel vast actief. Terreinen worden niet afgeschreven.

De geschatte gebruiksduur voor de lopende periode en de vergelijkingsperiode is als volgt:

- Gebouwen 33 jaar
- Verbouwingen gebouwen 12 jaar
- Uitrustingen 4 – 15jaar
- materieel 4 – 12 jaar

Afschrijvingsmethodes, gebruiksduur en restwaarden worden op het einde van ieder boekjaar herzien en, indien nodig, aangepast voor de toekomst.

2.4 Materiële vaste activa in leasing (IAS17)

Bij de ondertekening van lange termijn leaseovereenkomsten, die voornamelijk betrekking hebben op materiële vaste activa, onderzoekt de Groep de contractuele bepalingen om vast te stellen of het een operationele lease dan financiële leaseovereenkomst betreft, (een overeenkomst waarbij vrijwel alle risico's en voordelen verbonden aan de eigendom van een goed worden overgedragen aan de leasingnemer). Vastgoed dat aan de Groep ter beschikking wordt gesteld in het kader van een leaseovereenkomst wordt als volgt geboekt:

- de activa worden geactiveerd tegen de reële waarde van het geleasede goed of, indien deze lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen uit hoofde van de huurovereenkomst;
- de overeenstemmende schuld wordt opgenomen aan de passiefzijde van de balans;
- de leasinggelden worden uitgesplitst tussen de financieringskosten en de afschrijving van het schuldsaldo;
- de geleasede activa worden over de duur van het huurcontract afgeschreven.

Elke andere leaseovereenkomst is een operationele lease. Huur betaald in het kader van operationele lease wordt opgenomen als kost in de geconsolideerde resultatenrekening volgens een lineaire methode over de looptijd van de lease.

2.5 Vastgoedbeleggingen (IAS 40)

Een vastgoedbelegging is een vastgoed aangehouden door de Groep om huuropbrengsten of een waardestijging te genereren, of beide. Vastgoedbeleggingen worden aanvankelijk aan kostprijs opgenomen en gewaardeerd tegen de reële waarde, waarbij elk verschil wordt opgenomen in de geconsolideerde resultatenrekening. Wanneer het gebruik van een vastgoedbelegging zodanig wijzigt dat het herclassificeerd wordt als materieel vast actief, dan wordt zijn reële waarde op datum van herclassificatie zijn kost ten behoeve van de toekomstige boeking. Wanneer een onroerend goed dat door de eigenaar wordt gebruikt een vastgoedbelegging wordt, wordt het gebouw geherwaardeerd naar de reële waarde en overgeboekt als vastgoedbelegging. Elke winst die voortvloeit uit de herwaardering wordt geboekt als niet-gerealiseerd resultaat in de reserve onder het eigen vermogen. Elk verlies wordt onmiddellijk opgenomen in de resultatenrekening.

2.6 Immateriële vaste activa, goodwill, handelsfondsen

2.6.1 Goodwill, handelsfondsen

De goodwill verworven in een bedrijfscombinatie of verworven handelsfondsen worden niet langer afgeschreven sinds de Groep rapporteert volgens IFRS, en wordt systematisch getest op bijzondere waardevermindingsverliezen, en dit jaarlijks op 31 december. Goodwill of de handelsfondsen worden frequenter afgeschreven indien specifieke aanwijzingen of gebeurtenissen dit vereisen, getoetst op mogelijk minderwaarde. Elke opgenomen minderwaarde is onherroepelijk.

2.6.2 Overige immateriële vaste activa

De door de Groep afzonderlijk verworven immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs, terwijl immateriële vaste activa die werden verworven als onderdeel van een bedrijfscombinatie initieel tegen hun reële waarde worden gewaardeerd. Deze immateriële vaste activa betreffen hoofdzakelijk aangekochte software en drempelgeld voldaan bij de ondertekening van een huurovereenkomst.

De immateriële vaste activa worden lineair afgeschreven over een voor elke categorie vastgelegde gebruiksduur.

- Softwarelicenties: 3 jaar
- Drempelgeld: resterende looptijd van de huurperiode

De afschrijvingswijze en de gebruiksduur worden beoordeeld telkens een overeenkomst wordt gesloten en worden indien nodig naar de toekomst herzien.

2.7 Niet-financiële activa

De norm IAS 36 bepaalt de procedures die een onderneming moet toepassen om zeker te stellen dat de netto boekwaarde van haar activa de realiseerbare waarde (het bedrag dat zal worden gerealiseerd door de aanwending van het actief of de verkoop ervan) niet overstijgt. Naast de goodwill en de immateriële vaste activa met onbepaalde levensduur waarvan jaarlijks wordt onderzocht of zij een waardevermindering hebben ondergaan, wordt de realiseerbare waarde van een actief beoordeeld telkens wanneer er een aanwijzing bestaat dat de waarde van het betreffende actief gedaald is.

2.7.1 Bepaling van de realiseerbare waarde

De realiseerbare waarde van een actief is de hoogste waarde van de reële waarde minus verkoopkosten en de bedrijfswaarde. Zij wordt bepaald voor elk afzonderlijk actief. Indien dit niet mogelijk is, worden de activa gegroepeerd per KGE-groep waarvoor vervolgens de realiseerbare waarde wordt bepaald.

De reële waarde minus de verkoopkosten stemt overeen met het bedrag dat kan worden bekomen uit de verkoop van een actief in een transactie in normale concurrentieomstandigheden tussen goed geïnformeerde en instemmende partijen, verminderd met de verkoopkosten. Voor wat de apotheekactiviteit betreft, wordt deze waarde doorgaans bepaald op basis van een veelvoud van de omzet.

Voor wat de parafarmacie activiteit betreft, wordt deze waarde doorgaans bepaald op basis van een veelvoud van de EBITDA (bedrijfsresultaat voor rente, belastingen, afschrijvingen en amortisatie).

De bedrijfswaarde is gelijk aan de huidige waarde van de geschatte toekomstige kasstromen uit het doorlopende gebruik van een actief, vermeerderd met een restwaarde. Deze wordt intern bepaald en bevestigd door externe experts op basis van:

- de geschatte kasstromen op basis van plannen of budgetten op maximaal tien jaar; de kasstromen die na deze periode worden gegenereerd, worden geëxtrapoleerd door toepassing van een constant groeipercentage;
- de restwaarde berekend op basis van de verdiscontering van een jaarlijkse genormaliseerde kasstroom gebaseerd op de kasstroom van het laatste jaar van de forecast. De Groep heeft beslist om deze algemeen aanvaarde methode te gebruiken sinds het boekjaar afgesloten op 31 december 2011.

Al deze elementen worden vervolgens verdisconteerd op basis van het gewogen gemiddelde van de kost van het eigen vermogen en van de kost van de netto schuldenlast berekend met een median sector gearing. De voornaamste veronderstellingen waarmee rekening wordt gehouden voor het uitvoeren van de tests worden beschreven in toelichting 12: immateriële vaste activa en goodwill.

2.7.2 Kasstroomgenererende eenheid (KGE)

De kasstroomgenererende eenheid is de kleinste groep van activa die het actief omvat en waarvan het doorlopende gebruik kasstromen genereert, die voor het grootste deel onafhankelijk zijn van de kasstromen die door andere activa of groepen van activa worden gegenereerd.

De Groep heeft zijn definitie van Kasstroomgenererende Eenheden als volgt gewijzigd:

- voor de apotheken is de KGE het netwerk.

2.7.3 Waardevermindingsverlies

Een waardevermindingsverlies wordt geboekt als de boekwaarde van een actief of KGE waartoe het behoort zijn realiseerbare waarde overschrijdt. Waardevermindingsverliezen worden opgenomen in de geconsolideerde resultatenrekening in "Overige bedrijfskosten". Waardevermindingsverliezen opgenomen voor KGE's worden eerst gebruikt om de boekwaarde van goodwill toegewezen aan de eenheden te verlagen, en daarna om de boekwaarde van de andere activa in de KGE op pro rata basis te verlagen. Een waardevermindingsverlies geboekt als goodwill mag niet worden teruggeboekt. Voor de andere activa mag de verhoogde boekwaarde als gevolg van de terugboeking van een waardevermindingsverlies niet groter zijn dan de boekwaarde die zou zijn bepaald, na aftrek van afschrijvingen, indien geen enkel waardevermindingsverlies zou opgenomen zijn.

2.8 Niet-afgeleide financiële activa en verplichtingen

2.8.1 Niet-afgeleide financiële activa

De Groep boekt in eerste instantie leningen, vorderingen en deposito's op de datum waarop ze tot stand komen. Alle overige financiële activa (inclusief activa gewaardeerd tegen reële waarde via de resultatenrekening) worden initieel geboekt op de transactiedatum, zijnde de datum waarop de Groep een contract afsluit voor het instrument.

De Groep neemt een financiële actief niet meer op in de balans wanneer de contractuele rechten op de door het actief gegenereerde kasstromen vervallen, of wanneer zij de contractuele rechten op de kasstromen overdraagt in een transactie waarbij nagenoeg alle risico's en voordelen eigen aan het financieel actief worden overgedragen. Elk eventueel belang dat de Groep verwerft of behoudt in het overgedragen financieel actief wordt apart opgenomen onder de activa of passiva.

Financiële activa en passiva worden verrekend en voor hun netto saldo opgenomen in de balans als en alleen als de Groep wettelijk het recht heeft om de bedragen te verrekenen en de bedoeling heeft om, hetzij deze voor een nettobedrag te vereffenen, hetzij gelijktijdig het actief te realiseren en het passief te vereffenen.

De Groep onderscheidt de volgende categorieën van niet-afgeleide financiële activa:

- Financiële activa gewaardeerd aan reële waarde via de resultatenrekening;
- Leningen en vorderingen;
- Financiële activa aangehouden tot einde looptijd;
- Financiële activa beschikbaar voor verkoop.

De opsplitsing in de kortlopende en langlopende financiële activa wordt bepaald door hun looptijd op balansdatum: minder of meer dan één jaar.

Financiële activa gewaardeerd aan reële waarde door geconsolideerde winst of verlies

Dit zijn de activa die worden aangehouden voor transactiedoeleinden, dat wil zeggen activa die door de onderneming werden verworven met de bedoeling deze op korte termijn te verkopen. Deze activa worden gewaardeerd aan reële waarde en de verschillen ten opzichte van de reële waarden worden opgenomen in het resultaat. Bepaalde activa kunnen ook vrijwillig in deze categorie worden ingedeeld.

Leningen en vorderingen

Leningen en vorderingen zijn financiële activa waarvan de betalingen zijn of kunnen worden bepaald, die niet op een markt zijn genoteerd en die noch worden aangehouden voor transactiedoeleinden, noch beschikbaar zijn voor verkoop.

Deze activa worden aanvankelijk opgenomen aan hun reële waarde en vervolgens aan geamortiseerde kostprijs aan de hand van de effectieve rentemethode.

Deze activa worden getest op waardeverminderingen als er een aanwijzing is voor een waardevermindingsverlies. Er wordt een waardevermindering geboekt als de boekwaarde groter is dan de geschatte realiseerbare waarde.

Financiële activa aangehouden tot einde looptijd

Financiële activa aangehouden tot einde looptijd zijn financiële activa, andere dan leningen en vorderingen, met een vaste looptijd, waarvan de betalingen zijn of kunnen worden bepaald, en die de Groep wenst en kan aanhouden tot einde looptijd. Deze activa worden aanvankelijk opgenomen aan hun reële waarde en vervolgens aan geamortiseerde kostprijs aan de hand van de effectieve rentemethode.

Deze activa worden getest op waardeverminderingen als er een aanwijzing is voor een waardevermindingsverlies. Er wordt een waardevermindering geboekt als de boekwaarde groter is dan de geschatte realiseerbare waarde.

Vaste activa aangehouden voor verkoop

Vaste activa of groepen activa en verplichtingen die worden afgestoten, worden aangemerkt als "aangehouden voor verkoop" als het in hoge mate waarschijnlijk is dat hun boekwaarde naar verwachting hoofdzakelijk via verkoop zal worden gerealiseerd en niet via het voortgezette gebruik ervan. Dergelijke activa of een groep af te stoten activa worden over het algemeen gewaardeerd tegen boekwaarde, of lagere reële waarde minus

verkoopkosten. Een bijzonder waardevermindingsverlies op een groep af te stoten activa en verplichtingen wordt in eerste instantie toegerekend aan goodwill en vervolgens naar rato aan de resterende activa en verplichtingen, met dien verstande dat geen bijzonder waardevermindingsverlies wordt toegerekend aan voorraden, financiële activa, uitgestelde belastingvorderingen, activa uit hoofde van personeelsbeloningen, vastgoedbeleggingen, die in overeenstemming met de overige grondslagen van de Groep gewaardeerd worden. Bijzondere waardevermindingsverliezen die voortvloeien uit de eerste classificatie als "aangehouden voor verkoop" en winsten of verliezen uit herwaardering na eerste opname worden verwerkt in winst of verlies.

Eenmaal geklasseerd als voor verkoop worden materiële en immateriële activa niet meer afgeschreven en geassocieerde deelnemingen worden niet meer verwerkt volgens de equity methode.

Geldmiddelen en kasequivalenten

De geldmiddelen en kasequivalenten omvatten de liquide middelen en korte termijnbeleggingen. Kasequivalenten zijn zeer liquide korte termijnbeleggingen (looptijd minder dan 3 maanden), die makkelijk kunnen worden omgezet in een vooraf gekend bedrag aan geldmiddelen en waarvoor het risico op waardeschommeling verwaarloosbaar is.

De geldmiddelen omvatten de kasgelden en de tegoeden op zichtrekeningen.

Handelsvorderingen en overige vorderingen

Handelsvorderingen omvatten hoofdzakelijk de te innen vorderingen op verzekeringsinstellingen (ziekenfondsen), openbare besturen (OCMW, FOD Justitie) en klanten actief in de collectieve zorgsector.

Er wordt desgevallend een waardevermindering op toegepast waarbij rekening wordt gehouden met het vermogen van de schuldenaar om zijn schuld terug te betalen en met de leeftijd van de vordering.

2.8.2 Niet-afgeleide financiële verplichtingen

De Groep boekt in eerste instantie uitgegeven schulden en achtergestelde passiva op de datum waarop ze tot stand zijn gekomen. Alle overige financiële verplichtingen worden initieel geboekt op de transactiedatum, zijnde de datum waarop de Groep een contract afsluit voor het instrument. De Groep neemt een financiële verplichting niet meer op in de balans wanneer de contractuele rechten zijn uitgedoofd, geannuleerd of vervallen.

De Groep klasseert niet-afgeleide financiële verplichtingen in de categorie overige passiva.

Dergelijke financiële verplichtingen worden initieel opgenomen aan reële waarde, gecorrigeerd voor eventuele direct toerekenbare transactiekosten. Na de eerste boeking worden deze financiële passiva gewaardeerd aan afgeschreven kostprijs volgens de effectieve rentemethode.

Overige financiële passiva omvatten leningen, uitgegeven schuldinstrumenten, bankschulden, handelsschulden en overige schulden.

Voorschotten in rekening-courant die op verzoek onmiddellijk opeisbaar zijn en die integraal deel uitmaken van het kasstroombeheer van de Groep, maken deel uit van de geldmiddelen en kasequivalenten met het oog op het kasstroomoverzicht.

2.9 Voorraden

In overeenstemming met de norm IAS 2 "Vorraden", worden de goederen in voorraad gewaardeerd aan kostprijs of, indien lager, de netto opbrengstwaarde.

De kostprijs stemt overeen met de gemiddelde gewogen prijs. Deze waardering omvat alle samenstellende elementen van de aankoopprijs van de verkochte goederen en houdt rekening met alle voordelen die bij de aankoop vanwege de leveranciers werden bekomen.

Op de voorraden wordt op artikelniveau een waardevermindering geboekt als de verwachte netto opbrengstwaarde onder de boekwaarde van de voorraden daalt.

Wanneer de reden voor de waardevermindering verdwijnt, wordt de waardevermindering teruggenomen.

2.10 Eigen vermogen (kapitaal, reserves en overgedragen resultaat)

Het maatschappelijk kapitaal is samengesteld uit een vast gedeelte van twee miljoen vijfhonderdduizend euro. Het kapitaal van de vennootschap dat het vaste gedeelte te boven gaat, kan ten gevolge van de toetreding de uittreding, de uitsluiting of het verlies van vennoten of ten gevolge van de benaming of terugneming van aandelen door de leden variëren, zonder dat daarvoor een wijziging van de statuten is vereist.

Het kapitaal wordt vertegenwoordigd door aandelen met een nominale waarde van duizend euro.

De aandelen van leden in coöperatieve entiteiten vertonen kenmerken van een eigen vermogen. Zij geven hun houder het recht om de terugbetaling ervan te vragen via een bankoverschrijving, maar dat recht kan onderworpen zijn aan bepaalde beperkingen. IFRIC 2 bepaalt de manier waarop deze terugbetalingsvoorwaarden worden beoordeeld bij het bepalen van de classificatie van financiële instrumenten als verplichting dan wel als eigen vermogen van de coöperatieve entiteit. In overeenstemming met IFRIC 2, zijn de aandelen waarvoor de leden (coöperanten) het recht hebben om een terugbetaling te vragen in het algemeen financiële verplichtingen.

De ingangsdatum en overgangsbepalingen van deze IFRIC-interpretatie zijn dezelfde als die voor IAS 32.

Minderheidsbelangen: de minderheidsbelangen vertegenwoordigen het aandeel van de minderheidsaandeelhouders in het vast kapitaal.

Belangenwijzigingen in een dochteronderneming, die niet leiden tot controleverlies, worden beschouwd als een transactie van eigen vermogen.

2.11 Voorzieningen

In overeenstemming met de norm IAS 37 "Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa" worden voorzieningen geboekt wanneer, op balansdatum, de Groep een werkelijke, juridische of impliciete verplichting heeft die is ontstaan uit gebeurtenissen in het verleden, waarvan het bedrag op betrouwbare wijze kan worden geschat en waarvan de volbrenging naar verwachting zal leiden tot een uitstroom van middelen met een economisch karakter. Deze verplichting kan van wettelijke, regelgevende, contractuele of zelfs impliciete aard zijn. Deze voorzieningen worden bepaald in functie van hun aard, rekening houdend met de meest waarschijnlijke veronderstellingen. De bedragen worden geactualiseerd wanneer het tijdseffect niet verwaarloosbaar is.

2.11.1 Garanties

Een garantievoorziening wordt geboekt op het ogenblik van de verkoop van de overeenstemmende goederen of diensten. De voorziening is gebaseerd op historische garantiegegevens en wordt vastgesteld door alle mogelijke resultaten te wegen in functie van hun waarschijnlijkheid.

2.11.2 Herstructureringen

Een herstructureringsvoorziening wordt geboekt wanneer de Groep een formeel en gedetailleerd herstructureringsplan heeft goedgekeurd en, hetzij is begonnen met de uitvoering van het plan, hetzij het plan openbaar heeft gemaakt.

Er wordt geen voorziening aangelegd voor toekomstige bedrijfsverliezen.

2.11.3 Verlieslatende contracten

Er wordt een voorziening voor verlieslatende contracten geboekt wanneer de verwachte economische voordelen van het contract voor de Groep kleiner zijn dan de onvermijdelijke kosten die gemaakt moeten worden om de contractuele verplichtingen na te komen. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de huidige waarde van de verwachte kost van de beëindiging of van de uitvoering van het contract, afhankelijk van welk van deze waarden het laagst is. Voorafgaand aan de bepaling van de hoogte van een voorziening, neemt de Groep elk waardeverminderverslies op dat zich heeft voorgedaan op de aan het contract toegewezen activa.

2.12 Personeelsbeloningen

De werkgever is gehouden tot de toepassing van de norm IAS 19 voor wat betreft de opname van de personeelsbeloningen.

De norm bepaalt vier categorieën van Personeelsbeloningen:

- korte termijn;
- lange termijn;
- na uitdiensttreding toegezegde-bijdragen/toegezegd-pensioen (pensioenuitkeringen...);
- vergoeding bij einde arbeidsovereenkomst (einde arbeidsovereenkomst voor de normale pensioenleeftijd).

2.12.1 Vergoedingen na uitdiensttreding

De vergoedingen na uitdiensttreding omvatten de pensioenplannen van de Groep. De onderneming maakt gebruik van pensioenregelingen met toegezegde bijdragen of toegezegde uitkeringen. De activa van deze pensioenregelingen worden aangehouden door pensioenfondsen onafhankelijk van de vennootschap. Deze pensioenregelingen worden gefinancierd door de bijdragen gestort door de personeelsleden en door de onderneming zelf.

Vaste prestatie pensioentoezeggingen

Een vaste prestatie pensioentoezegging is een regeling in zake vergoedingen na uitdiensttreding die geen toegezegde-bijdragenregeling is. De vaste prestatie pensioentoezeggingen leggen een bedrag van vergoedingen vast dat de werknemer zal krijgen bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, het geen meestal afhankelijk is van één of meerdere factoren zoals leeftijd, anciënniteit en salaris. De verplichting van de vaste prestatie pensioentoezegging wordt regelmatig berekend door onafhankelijke actuarissen.

De bedragen opgenomen in het resultaat omvatten de actuele pensioenkosten, de rentelasten, de renteopbrengst berekend op basis van de disconteringsvoet toegepast voor de waardering van de pensioenverplichtingen, de pensioenkost van verstreken diensttijd en de effecten van alle planinperkingen of planovereenkomsten. De verplichtingen met betrekking tot de in de balans opgenomen pensioenregelingen worden gewaardeerd op basis van de huidige waarde van de toekomstige uitgaande kasstromen, berekend op basis van rentevoeten overeenstemmend met de rentevoeten die van toepassing zijn op bedrijfsobligaties van eerste categorie, met een vervaldatum in de buurt van deze van de overeenstemmende verplichtingen, verminderd met de reële waarde van alle pensioenfondsinvesteringen.

De pensioenkosten van verstreken diensttijd vloeien voort uit de invoering van of de wijziging aan een pensioenregeling. Ze worden ten vroegste opgenomen tussen de datum van wijziging of inperking van het plan of de datum waarop de entiteit de overeenstemmende herstructureringskosten of de overeenstemmende ontslagvergoedingen opneemt.

De actuariële winsten of verliezen omvatten alle activa en verplichtingen, de effecten van de verschillen tussen de eerdere actuariële veronderstellingen en wat zich werkelijk heeft voorgedaan, en de effecten van de wijzigingen van de actuariële veronderstellingen op de planverplichtingen. De actuariële winsten of verliezen worden volledig opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten (Other Comprehensive Income) in de loop van de periode waarin ze voorkomen.

Vaste bijdrage pensioentoezeggingen met een minimum gegarandeerd rendement

Een vaste bijdrage pensioentoezegging is een regeling inzake vergoedingen na uitdiensttreding waarbij een entiteit (de werkgever) vaste bijdragen stort aan een andere entiteit (een fonds) en waarbij deze laatste geen enkele verplichting heeft bijkomende bijdragen te storten indien het fonds niet over voldoende activa beschikt om alle verplichtingen te volbrengen gedurende de voorziene periode. Gezien de Belgische sociale wetgeving, wordt elke Belgische vaste bijdrage pensioentoezegging in IFRS beschouwd als een plan met vaste prestatie gezien de werkgever een minimum rendement moet garanderen.

De wet van 18 december 2015 wenst de duurzaamheid te verzekeren en het sociaal karakter van de aanvullende pensioenregelingen met als doel de wettelijke pensioen te versterken, B.S., 24 december 2015.

Vanaf 1 januari 2016 is de regelgeving betreffende de aanvullende pensioenen gewijzigd. De wijziging betreft hoofdzakelijk het te garanderen rendement en de leeftijd van de te storten bijdragen.

De belangrijkste wijziging inzake aanvullende pensioenen betreft het rendement dat de werkgever en de sector moet garanderen aan de werknemers op de gestorte bijdragen. In feite verplicht de wet op de aanvullende pensioenen de werkgever of de sector (= organisator van de pensioenplannen) er over te waken dat de werknemers, op het ogenblik van hun pensioen, minstens de gestorte bijdragen, gekapitaliseerd aan de wettelijke interestvoet, ontvangen. Het minimum rendement ligt wettelijk vast om het aanvullend pensioen van de werknemer te beschermen.

1. Situatie vóór 2016

Tot 31 december 2015 voorziet de wetgeving een rendement van 3,25% voor de werkgeversbijdragen en van 3,75% voor de werknemersbijdragen.

2. Situatie vanaf 1 januari 2016

Het rendement blijft gegarandeerd en de voeten zijn gelijkgesteld voor de werkgevers- en werknemersbijdragen.

De minimale interestvoet is gelijk aan het gemiddelde rendement over de laatste 24 maanden van de lineaire obligatie van de Belgische Staat (OLO) op 10 jaar.

De minimale rendementsgarantie wordt jaarlijks herberekend en, in functie van het resultaat, op 1 januari aangepast. De nieuwe minimale rendementsgarantie wordt gepubliceerd op de website van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA).

Het resultaat van de toepassing van deze formule mag niet lager zijn dan 1,75% en niet hoger dan 3,75%.

Bijgevolg, indien het resultaat van de voorafgaande formule:

- lager is dan 1,75%, er wordt een rendement van 1,75% toegekend;
- zich situeert tussen 1,75% en 3,75%, wordt deze voet toegepast;
- hoger dan 3,75%, er wordt een rendement van 3,75% toegekend.

Indien de verplichting van de entiteit zich niet beperkt tot het bedrag van de bijdragen waartoe zij zich verbindt, wordt de totale verplichting regelmatig berekend door onafhankelijke actuarissen.

De bedragen opgenomen in het resultaat omvatten de actuele pensioenkosten, de rentelasten, de renteopbrengst berekend op basis van de disconteringsvoet toegepast voor de waardering van de pensioenverplichtingen, de pensienekost van verstreken diensttijd en de effecten van alle planinperkingen of planovereenkomsten. De verplichtingen met betrekking tot de in de balans opgenomen pensioenregelingen worden gewaardeerd op basis van de huidige waarde van de toekomstige uitgaande kasstromen, berekend op basis van rentevoeten overeenstemmend met de rentevoeten die van toepassing zijn op bedrijfsobligaties van eerste categorie, met een vervaldatum in de buurt van deze van de overeenstemmende verplichtingen, verminderd met de reële waarde van alle pensioenfondsubbeleggingen.

De pensioenkosten van verstreken diensttijd vloeien voort uit de invoering van of de wijziging aan een pensioenregeling. Ze worden ten vroegste opgenomen tussen de datum van wijziging of inperking van het plan of de datum waarop de entiteit de overeenstemmende herstructureringskosten of de overeenstemmende ontslagvergoedingen opneemt.

De actuariële winsten of verliezen omvatten alle activa en verplichtingen, de effecten van de verschillen tussen de eerdere actuariële veronderstellingen en wat zich werkelijk heeft voorgedaan, en de effecten van de wijzigingen van de actuariële veronderstellingen op de planverplichtingen. De actuariële winsten of verliezen worden volledig opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten (Other Comprehensive Income) in de loop van de periode waarin ze voorkomen.

2.12.2 Overige vergoedingen na uitdiensttreding (regelingen voor vervroegd pensioen)

De Groep kent aan bepaalde categorieën personeelsleden regelingen voor vervroegd pensioen toe. Deze beloningen worden opgenomen aan hun verwachte kost over de duur van het dienstverband. De verplichtingen worden doorgaans jaarlijks gewaardeerd en de eventuele winsten of verliezen worden onmiddellijk opgenomen in het resultaat.

De actuariële winsten of verliezen omvatten alle activa en verplichtingen, de effecten van de verschillen tussen de eerdere actuariële veronderstellingen en wat zich werkelijk heeft voorgedaan, en de effecten van de wijzigingen van de actuariële veronderstellingen op de planverplichtingen. De actuariële winsten of verliezen worden volledig opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten (Other Comprehensive Income) in de loop van de periode waarin ze voorkomen.

2.12.3 Andere personeelsbeloningen op lange termijn

De andere personeelsbeloningen op lange termijn omvatten de anciënniteitspremies, die worden opgenomen ten belopen van de verwachte kost over de duur van het dienstverband. De verplichtingen worden doorgaans jaarlijks gewaardeerd en de eventuele winsten of verliezen worden

onmiddellijk opgenomen in het resultaat.

De actuariële winsten of verliezen omvatten alle activa en verplichtingen, de effecten van de verschillen tussen de eerdere actuariële veronderstellingen en wat zich werkelijk heeft voorgedaan, en de effecten van de wijzigingen van de actuariële veronderstellingen op de planverplichtingen. De actuariële winsten of verliezen worden volledig opgenomen in de resultaten in de loop van de periode waarin ze voorkomen.

2.12.4 Personeelsbeloningen op korte termijn

De beloningen op korte termijn omvatten de salarissen, de sociale zekerheidsbijdragen, de ziekteverzekering, het betaald verlof, de aanmoedigingen en premies (betaalbaar binnen de 12 maanden), alsook de niet-monetaire beloningen zoals woonst en bedrijfswagen. De kost van deze beloningen wordt opgenomen in het boekjaar waarin het personeelslid de diensten heeft gepresteerd die hem of haar recht geven op deze beloningen. Aangezien het beloningen op korte termijn betreft, moet geen verdiscontering worden toegepast.

2.13 Opbrengsten

2.13.1 Verkoop van goederen

De opbrengsten uit de verkoop van goederen in het kader van de gewone bedrijfsvoering worden gewaardeerd aan de reële waarde van het ontvangen of te ontvangen beloning, netto van retours en reducties, commerciële kortingen en prijsverlagingen. De opbrengsten worden opgenomen wanneer er een objectieve aanwijzing is dat de wezenlijke risico's en opbrengsten die inherent zijn aan de eigendom van de goederen werden overgedragen aan de klant, dat de inbaarheid van de beloning waarschijnlijk is, dat de gemaakte of te maken kosten en de mogelijke terugname van de goederen op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat, dat de Groep niet meer verantwoordelijk is voor het beheer van de goederen en dat het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden gewaardeerd. Indien naar alle waarschijnlijkheid commerciële kortingen of andere voordelen (volumekortingen, kortingen voor vooruitbetalingen) zullen worden toegekend en het bedrag ervan op betrouwbare wijze kan worden gewaardeerd, worden de kortingen (of de andere voordelen) afgetrokken van de opbrengsten op het ogenblik van de opname van de verkoop.

2.13.2 Loyaliteitsprogramma

De Groep beschikt over een loyaliteitsprogramma voor het cliënteel. IFRIC 13 bepaalt de boekingsregels voor deze loyaliteitsprogramma's voor het cliënteel, gehanteerd door entiteiten die aan hun klanten voordelen toekennen (doorgaans onder de vorm van spaarpunten) wanneer zij goederen of diensten aankopen. De toepassing van IFRIC 13 leidt ertoe dat bij de initiële verkoop een onderscheid wordt gemaakt tussen het aan de klant toegekende voordeel en de rest van de verkoop, en vereist dat dit voordeel tegen reële waarde wordt opgenomen wanneer het wordt toegekend en in mindering wordt gebracht van het omzetcijfer.

In 2018 heeft de Groep de referentie "marktwaarde" niet toegepast op de voordelen toegekend aan zijn klanten onder de vorm van punten. Dit wegens het ontbreken van voldoende historische informatie nodig om de hypothesen te definiëren voor het bepalen van de marktwaarde van deze voordelen.

Vanaf het jaar 2019 zal de Groep over voldoende gegevens beschikken om de voordelen toegekend aan zijn klanten aan zijn marktwaarde te boeken.

2.13.3 Dienstverlening

De opbrengsten uit dienstverlening worden opgenomen in het resultaat in functie van de mate waarin de transactie op balansdatum is voltooid. De voltooiingsgraad wordt bepaald aan de hand van de uitgevoerde werken.

2.13.4 Huuropbrengsten

De huuropbrengsten uit vastgoedbeleggingen worden opgenomen in het resultaat op een lineaire basis over de volledige looptijd van de huurovereenkomst. De door de Groep toegekende voordelen uit hoofde van een huurovereenkomst maken integraal deel uit van de netto totale huuropbrengsten en worden opgenomen in het resultaat over de volledige looptijd van de huurovereenkomst. De huuropbrengsten van onderverhuurde gebouwen worden opgenomen als overige bedrijfsopbrengsten.

2.13.5 Financiële opbrengsten

De financiële opbrengsten hebben betrekking op intresten op beleggingen (met inbegrip van de financiële activa beschikbaar voor verkoop) en de dividenden. De opbrengsten uit rentevergoedingen worden opgenomen in het resultaat op het ogenblik waarop ze verworven zijn op basis van de effectieve rentemethode. De dividenden worden opgenomen in het resultaat zodra de Groep het recht verwerft om de betalingen te innen. Indien positief, wordt de invloed door verdiscontering van voorzieningen op lange termijn opgenomen onder financiële opbrengsten.

2.14 kosten

Huurbetalingen

Betalingen gedaan voor operationele leaseovereenkomsten worden lineair over de duur van de overeenkomst ten laste van de geconsolideerde resultatenrekening genomen. De voordelen toegekend door de leasegever maken integraal deel uit van de netto huurbetalingen en worden opgenomen in minus van de kosten over de duur van de leaseovereenkomst.

De minimale leasebetalingen worden opgesplitst in financiële kost en aflossing van de schuld.

De financiële kost wordt toegewezen aan elke periode gedekt door de leaseovereenkomst zodat een periodieke rentevoet wordt bekomen, die op het overblijvende verschuldigde saldo van de schuld wordt toegepast.

De voorwaardelijke betalingen worden opgenomen door de minimale betalingen over de overblijvende looptijd van de overeenkomst te wijzigen wanneer de aanpassing van het huurgeld bevestigd is.

2.15 Financiële kosten

Financiële kosten hebben betrekking op de intresten op leningen en intresten op aflossingen van financiële lease. Alle financiële kosten worden opgenomen op het moment dat ze zich voordoen. Indien negatief, wordt ook de invloed door verdiscontering van voorzieningen op lange termijn opgenomen onder financiële kosten.

2.16 Winstbelastingen

De belastingkost voor de periode omvat de actuele en de uitgestelde belastingen. Deze belastingen worden berekend en voorgesteld in overeenstemming met IAS 12, "winstbelastingen". De belasting wordt opgenomen in het resultaat, behalve voor zover ze betrekking heeft op posten die rechtstreeks onder het eigen vermogen worden geboekt, in welk geval de invloed van de belasting ook rechtstreeks onder het eigen vermogen wordt opgenomen.

De actueel verschuldigde en terug te vorderen belasting van het boekjaar is het bedrag dat men verwacht te betalen op de belastbare winst van het boekjaar, berekend aan de hand van de op balansdatum van toepassing zijnde of substantieel goedgekeurde belastingtarieven (en de belastingwetgeving), alsmede alle aanpassingen op de te betalen (of terug te vorderen) belasting te wijten aan vorige boekjaren. De actueel verschuldigde en terug te vorderen belastingen worden enkel verrekend indien bepaalde criteria worden gerespecteerd.

Uitgestelde belastingverplichtingen en –vorderingen worden volgens de periodoerekeningsmethode geboekt bij tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde in de geconsolideerde jaarrekening en de fiscale waarde van activa en passiva. Er wordt evenwel geen rekening gehouden met volgende verschillen: de initiële boeking van goodwill, de initiële boeking van activa of verplichtingen die geen invloed heeft op de boekhoudkundige, noch op de belastbare winst.

De uitgestelde belastingen worden opgenomen aan de hand van de op balansdatum van toepassing zijnde belastingtarieven (en de belastingwetgeving). Uitgestelde belastingactiva worden opgenomen in de balans in de mate waarin het waarschijnlijk is dat er in de toekomst belastbare winst zal zijn waartegen de verrekenbare tijdelijke verschillen kunnen worden afgezet. Uitgestelde belastingactiva worden gereduceerd in de mate dat het niet langer waarschijnlijk is dat voldoende belastbare winst zal worden gerealiseerd.

2.17 Nieuwe standaarden en niet toegepaste interpretaties

Een aantal nieuwe standaarden, wijzigingen van standaarden en interpretaties zijn nog niet van kracht voor boekjaren eindigend op 31 december 2018 en werden niet toegepast bij het opstellen van deze geconsolideerde jaarrekening :

IFRS 16: Leaseovereenkomsten gepubliceerd op 13 januari 2016 maakt een verschil tussen dienstverleningscontracten en leaseovereenkomsten op basis van de aanwezigheid van zeggenschap door de klant over het gehuurde actief en introduceert hierbij een nieuwe boekhoudkundige verwerking waarbij alle leaseovereenkomsten op de balans van de lessee zullen komen. Bij aanvang van de leaseperiode neemt de lessee een "recht op gebruik" actief en een leaseverplichting op. De nieuwe standaard voorziet optionele vrijstellingen in het geval van leaseovereenkomsten met een leaseperiode van 12 maanden of minder en voor leaseovereenkomsten waarvoor het onderliggend actief een beperkte waarde heeft. De standaard behoudt ongeveer alle bepalingen uit IAS 17 – leaseovereenkomsten met betrekking tot de verwerking van leaseovereenkomsten door de lessor. Dit wil zeggen dat lessors de leaseovereenkomsten moeten classificeren als operationele of financiële leaseovereenkomsten op basis van hun aard. Voor de lessors zijn er slechts beperkte wijzigingen ten opzichte van de huidige boekhoudkundige verwerking onder IAS 17 - leaseovereenkomsten. De standaard vervangt IAS 17 - leaseovereenkomst, IFRIC 4 - Vaststelling of een overeenkomst een leaseovereenkomst bevat, SIC 15 - Operationele leases – incentives en SIC 27 - Evaluatie van de economische realiteit van transacties in de juridische vorm van een leaseovereenkomst. De standaard is van toepassing voor boekjaren die starten op of na 1 januari 2019. Vervroegde toepassing is mogelijk voor entiteiten die op dat moment IFRS 15 – Opbrengsten uit contracten met klanten ook reeds toepassen. Deze nieuwe standaard werd nog bekrachtigd door de EU.

Het impact van de toepassing van IFRS 16 is in onderzoek. De Groep evalueert momenteel het impact van de toepassing van IFRS 16 op haar geconsolideerde jaarrekening vanaf 1 januari 2019 en op dit ogenblik zijn de eerste vaststellingen de volgende :

1. De lange termijncontracten voor de huur van vastgoed worden momenteel in de geconsolideerde jaarrekening geboekt volgens de norm IAS 17. De toepassing van de norm IFRS 16 wijzigt niet de classificatie van deze contracten, alleen enkele aanpassingen zullen worden toegepast : zoals de indexering van de jaarlijkse huur, het in rekening brengen van de evolutie van de marginale rentevoet voor het waarderen van het gebruiksrecht en de schuld van de huur.
2. De toepassing van de nieuwe norm zal een belangrijk effect hebben op de opname van de huurcontracten met betrekking tot het rollend materieel in gebruik door de Groep. De verplichtingen voortvloeiend uit deze contracten zijn opgenomen in de

toelichting 25. Door de toepassing van de nieuwe norm IFRS 16 blijven de contracten met een looptijd van minder dan 12 maanden op 1 januari geboekt als operationele leaseovereenkomsten.

3. Voor alle andere contracten (bv. Werkkledij, informatica server, multifunctionele printers ...) moet de Groep bepalen of de elementen van het huurcontract beantwoorden aan de norm IFRS 16 of aan de voorziene vrijstellingsclausule (bv. : looptijd van het contract kleiner dan 12 maanden, lage waarde van het onderliggende actief).

Wijzigingen in IAS 28, Lange termijn investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures, uitgegeven op 12 oktober 2017, verduidelijkt dat entiteiten hun lange termijn investeringen in geassocieerde ondernemingen en joint ventures, welke niet volgens de vermogensmutatiemethode worden opgenomen, moeten verwerken in overeenstemming met IFRS 9. Deze wijzigingen zijn van kracht voor boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2019, eerdere toepassing is toegestaan. De wijzigingen zullen naar verwachting geen belangrijke invloed hebben op de geconsolideerde jaarrekening van de Groep. Deze wijzigingen werden nog niet bekrachtigd door de EU .

IFRIC 23, Onzekerheid over de behandeling van winstbelastingen, uitgegeven op 7 juni 2017, verduidelijkt hoe de principes van IAS 12 Winstbelastingen inzake erkenning en waardering moeten worden toegepast wanneer er onzekerheid bestaat over de behandeling van winstbelastingen. In deze gevallen dient de entiteit IAS 12 toe te passen voor het erkennen en waarderen van haar actuele en uitgestelde belastingvorderingen of –schulden gebaseerd op haar belastbare winst (verlies), de belastbare waarde van haar activa en passiva, niet gebruikte fiscale verliezen, niet gebruikte belastingkredieten en belastingtarieven zoals bepaald door toepassing van deze interpretatie. Hierbij dient de entiteit ervan uit te gaan dat de belastingautoriteit die het recht hebben om de betreffende belastingpositie te onderzoeken, dit zal doen en dat zij toegang heeft tot alle relevante informatie. Het risico op al dan niet ontdekking mag niet worden meegenomen in de erkenning en waardering van onzekere belastingposities. De entiteit moet de impact inschatten aan de hand van het meest waarschijnlijke bedrag of de verwachte waarde ('expected value'), afhankelijk van welke waardering het best de mogelijke uitkomst van de onzekerheid kan inschatten. De interpretatie is van kracht voor boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2019, eerdere toepassing is toegestaan. De wijzigingen zullen naar verwachting geen belangrijke invloed hebben op de geconsolideerde jaarrekening van de Groep. Deze interpretatie werd bekrachtigd door de EU.

Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS (Cyclus 2015-2017), uitgegeven op 12 december 2017, heeft betrekking op de volgende kleine wijzigingen:

- IFRS 3 Bedrijfscombinaties: de wijzigingen verduidelijken dat de entiteit die controle verwerft over een gezamenlijke bedrijfsactiviteit deze moet herwaarderen.
- IFRS 11 Gezamenlijke Overeenkomsten: de wijzigingen verduidelijken dat de entiteit die gezamenlijke controle verwerft over een gezamenlijke bedrijfsactiviteit deze niet moet herwaarderen.
- IAS 12 Winstbelastingen: de wijzigingen verduidelijken dat een entiteit alle fiscale gevolgen van dividenduitkeringen consistent met de transacties die aanleiding gaven tot de uitkeerbare winst, moet verwerken, zijnde in de winst- en verliesrekening, in niet gerealiseerde resultaten of in het eigen vermogen.
- IAS 23 Financieringskosten: de wijzigingen verduidelijken dat een entiteit de middelen, ontleend met het specifieke doel een bepaald in aanmerking komend actief te verwerven, moet beschouwen als algemene ontleningen van zodra dit bepaald actief klaar is voor gebruik of verkoop.

Deze wijzigingen zijn van kracht voor boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2019, eerdere toepassing is toegestaan.

De wijzigingen zullen naar verwachting geen belangrijke invloed hebben op de geconsolideerde jaarrekening van de Groep. Deze interpretatie werd nog niet bekrachtigd door de EU .

Wijzigingen in IAS 19, Planwijziging, inperking of afwikkeling, uitgegeven op 7 februari 2018, verduidelijkt dat bij wijziging, inperking of afwikkeling van een toegezegde-pensioenregeling, de huidige servicekosten en de netto-rente voor de rest van de periode worden berekend met behulp van geactualiseerde actuariële veronderstellingen - dit wil zeggen consistent met de berekening van de winst of verlies uit de wijziging van het plan, de inperking of afwikkeling hiervan.

De wijziging verduidelijkt verder dat een entiteit eerst de pensioenkosten van de verstreken diensttijd of de winst of verlies bij de afwikkeling bepaalt, zonder rekening te houden met het effect van het actiefplafond. Dit bedrag wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening. De entiteit bepaalt vervolgens het effect van het actiefplafond na wijziging, inperking of afwikkeling van het plan. Elke wijziging in dat effect wordt opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten (behalve voor bedragen die zijn opgenomen in de netto-rente). De wijzigingen zijn van kracht voor boekjaren die beginnen op of na 1 januari 2019 en worden prospectief toegepast. De wijzigingen zullen naar verwachting geen materiële impact hebben op de geconsolideerde jaarrekening van de Groep. Deze wijzigingen zijn nog niet goedgekeurd door de EU.

Wijziging in IFRS 3, definitie van een bedrijf, uitgegeven op 22 oktober 2018, geeft bijkomende richtlijnen over de toepassing van de definitie van een bedrijf. De wijziging biedt de mogelijkheid tot het gebruik van een "concentratietest". Dit betreft een vereenvoudigde beoordeling die zal resulteren in een verwerving van activa indien de reële waarde van de bruto-activa vrijwel volledig geconcentreerd is

in één enkel identificeerbaar actief of een groep vergelijkbare identificeerbare activa. Als een entiteit de concentratietest niet toepast, of de test is negatief, verduidelijkt de wijziging dat de beoordeling zich dient te richten op het al dan niet bestaan en de verwerving van substantiële processen. De wijziging is van toepassing op bedrijven die zijn verworven in boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2020, waarbij eerdere toepassing is toegestaan. De wijziging is nog niet goedgekeurd door de EU.

Definitie van materieel (wijzigingen in IAS 1 en IAS 8) werd uitgegeven op 31 oktober 2018 en verduidelijkt de definitie van 'materieel' en stemt de definitie van 'materieel' af op deze die wordt gehanteerd over de normen heen. De nieuwe definitie stelt dat "informatie als materieel wordt beschouwd, indien redelijkerwijs te verwachten valt dat weglating, verkeerde voorstelling of onduidelijkheid invloed heeft op beslissingen die de primaire gebruikers van financiële overzichten voor algemene doeleinden maken op basis van die financiële overzichten, die informatie verschaffen over een specifieke rapporterende entiteit". De wijzigingen verduidelijken dat materialiteit zal afhangen van de aard en omvang van de informatie. De wijzigingen zijn prospectief van kracht voor boekjaren die beginnen op of na 1 januari 2020, waarbij eerdere toepassing is toegestaan. De wijzigingen zijn nog niet goedgekeurd door de EU.

Verder heeft de IASB op 29 maart 2018 **wijzigingen gepubliceerd in referenties naar het conceptueel kader in IFRS-standaarden**. Het conceptueel kader beschrijft de fundamentele concepten van financiële verslaggeving die de IASB begeleidt bij de ontwikkeling van IFRS-normen. Het helpt ervoor te zorgen dat de standaarden conceptueel consistent zijn en dat vergelijkbare transacties op dezelfde manier worden behandeld, waardoor nuttige informatie aan beleggers en anderen belanghebbenden wordt verstrekt. Het conceptueel kader helpt entiteiten ook bij het ontwikkelen van boekhoudprincipes voor financiële verslaggeving wanneer er geen IFRS-standaard van toepassing is op een bepaalde transactie en het helpt belanghebbenden om de standaarden beter te begrijpen en te interpreteren. Belangrijke veranderingen zijn onder meer:

- Benadrukken van het belang van het verstrekken van informatie die nodig is om het gebruik van de middelen van de entiteit door het management te kunnen evalueren.
- Het herintroduceren van het voorzichtigheidsprincipe als onderdeel van neutraliteit. Voorzichtigheid dient te worden uitgeoefend bij het oordelen onder onzekere omstandigheden.
- Het definiëren van een rapporterende entiteit, die een juridische entiteit of een deel van een juridische entiteit kan zijn.
- Herziening van de definitie van een actief als een actueel middel dat de mogelijkheid bevat om economische voordelen te produceren en waarover de entiteit zeggenschap heeft als gevolg van een gebeurtenis in het verleden.
- Herziening van de definitie van een verplichting als een bestaande verplichting van de entiteit die voortvloeit uit gebeurtenissen in het verleden waarvan de afwikkeling resulteert in een uitstroom uit de entiteit van middelen die economische voordelen in zich bergen.
- Het verwijderen van de waarschijnlijkheidsdrempel voor erkenning van activa en passiva en het toevoegen van richtlijnen voor het niet langer opnemen in de balans.
- Het beschrijven van de informatie die wordt verstrekt door verschillende basissen voor waardering en het uitleggen van factoren waar rekening mee moet worden gehouden bij het selecteren van een waarderingsbasis.
- Onderlijnen dat winst of verlies de primaire prestatie-indicator is en dat inkomsten en uitgaven in niet-gerealiseerde resultaten in principe moeten worden gerecycleerd als de relevantie of getrouwe weergave van de financiële overzichten hierdoor zou worden verbeterd. Het gebruik van niet-gerealiseerde resultaten dient beperkt te zijn tot specifieke gevallen.

De wijzigingen zijn voor entiteiten die IFRS toepassen van kracht voor boekjaren die beginnen op of na 1 januari 2020, terwijl de IASB het herziene conceptuele kader onmiddellijk zal toepassen bij de ontwikkeling van nieuwe of gewijzigde standaarden en interpretaties. Deze wijzigingen zijn nog niet goedgekeurd door de EU.

3. Doelstellingen en beleid in zake financieel risicobeheer

De voornaamste risico's verbonden met de financiële instrumenten van de Groep zijn het marktrisico (reële waarde-renterisico, kasstroom-renterisico), het kredietrisico en het liquiditeitsrisico.

3.1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat schommelingen in de rentevoeten kunnen leiden tot een stijging van de nettokosten van de schulden van de Vennootschap.

De Vennootschap houdt financiële instrumenten aan om de financiële schuld van de Vennootschap in te dekken tegen het risico van renteschommelingen. Het gaat hierbij uitsluitend om swaps. Bij uitgifte tegen variabele rentevoeten worden langlopende schulden afgedekt met behulp van financiële instrumenten die de rentestijgingen voor de gehele periode plafonneren.

<i>In duizenden euro</i>	Toel.	Boekwaarde	
		31.12.2018	31.12.2017
Financiële activa	13	1.254	866
Financiële verplichtingen	23	(75.726)	(68.211)
Instrumenten met vaste rentevoet		(74.472)	(67.344)

Toelichting 13 (Overige financiële activa) en toelichting 23 (Leningen en schulden) beschrijven in detail de samenstelling en evolutie van de financiële activa en verplichtingen.

De liquide middelen van de Groep zijn gedeponneerd op Belgische zichtrekeningen.

3.2 Kredietrisico

De Groep is in verschillende opzichten blootgesteld aan het tegenpartijrisico: door zijn operationele activiteiten en door zijn geldbeleggingen. De Groep voert een regelmatige controle uit van zijn tegenpartijen aan de hand van meerdere indicatoren.

De leningen en de schulden evenals de vervalbalans zijn gedocumenteerd in toelichting 23 en omvatten niet de schulden aan geassocieerde deelnemingen (toelichting 27)

Commercieel kredietrisico

Het behoort tot het beleid van de Groep om de financiële gezondheid te controleren van alle klanten die vragen om kredietfaciliteiten. De door klanten verschuldigde saldi worden regelmatig opgevolgd zodat de Groep niet op wezenlijke wijze is blootgesteld aan het risico op oninbare vorderingen. De voorzieningen voor kredietrisico worden berekend op de klanten die minimaal binnen een termijn niet hebben betaald. De blootstelling van de Groep aan het geografische risico in het kader van de commerciële activiteiten is uiteraard beperkt, aangezien de Groep uitsluitend actief is op het Belgische grondgebied.

Opsplitsing van de klantenvorderingen per groep (Voornaamste boekhoudregels - 2.8 Niet-afgeleide financiële activa en verplichtingen)

<i>In duizenden euro</i>	Toel.	31.12.2018	31.12.2017
Verzekeringsinstellingen		18.651	20.352
Openbare besturen		1.035	1.401
Klanten zorgsector en overheden		2.226	2.506
Andere		7.894	5.107
Totaal klantenvorderingen	16	29.805	29.367

Vervaldag van de klantenvorderingen

<i>In duizenden euro</i>	31.12.2018		31.12.2017	
	Nominale Waarde	Waardevermindering	Nominale Waarde	Waardevermindering
Niet vervallen	26.615	-	26.545	-
Vervallen tussen 1 en 6 maanden	3.426	(236)	2.888	(66)
Vervallen sinds 6 maanden	104	(104)	38	(38)
Totaal	30.145	(339)	29.471	(104)

Beleggingsrisico

De Groep beperkt zijn blootstelling aan het kredietrisico door zijn beleggingen te diversifiëren bij meerdere tegenpartijen. De netto boekwaarde van de financiële activa vertegenwoordigen de maximale blootstelling van de Groep aan het kredietrisico.

De boekwaarde wordt weergegeven na aftrek van waardeverminderingen.

De overige financiële vaste activa bevatten een niet-geconsolideerde participatie (toel.13).

De geldmiddelen en kasequivalenten zijn toevertrouwd aan verschillende Belgische banken om het mogelijke risico te minimaliseren.

De maximale blootstelling aan het kredietrisico op de balansdatum was als volgt:

	Bruto	Waarde- vermin- deringen	Netto	Bruto	Waarde- vermin- deringen	Netto
<i>In duizenden euro</i>	2018	2018	2018	2017	2017	2017
Overige financiële activa	1.317	-	1.317	3.586	-	3.586
Overige vorderingen	4.464	(9)	4.455	4.537	(5)	4.532
Geldmiddelen en kasequivalenten	26.759	-	26.759	26.644	-	26.644
Andere vlottende activa (zonder over te dragen lasten)	227	(69)	158	320	(69)	251
Totaal	32.768	(78)	32.689	35.088	(74)	35.014

De hierboven vermelde tabellen bevatten geen informatie over de reële waarde van de financiële vaste activa die niet worden gewaardeerd aan de reële waarde voor zover de boekhoudkundige waarde op een redelijke wijze overeenstemt met de reële waarde.

3.3 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico bestaat erin dat de Vennootschap niet in staat zou zijn om de vervaldatum van haar financiële verplichtingen na te komen.

De Vennootschap beheert het liquiditeitsrisico door zich er van te verzekeren dat zij te allen tijde over de nodige liquiditeiten beschikt om haar verplichtingen na te komen wanneer deze op vervaldatum komen.

De classificatie van de kortlopende en langlopende schuld is beschreven in toelichting 23.

3.4 Wisselkoersrisico

De blootstelling van de Groep aan het wisselkoersrisico op handelstransacties is logischerwijze beperkt aangezien de Groep hoofdzakelijk actief is op het Belgische grondgebied en haar transacties uitsluitend in EUR uitvoert.

Het jaarverslag (in bijlage van dit document) geeft een overzicht de andere risico's (punt 2).

4. Verwerving van dochterondernemingen

De invloed van de verwervingen op de activa en passiva van de Groep, berekend op basis van het saldo van de activa en passiva van de verworven activiteit op datum van verwerving is als volgt:

	Toel.	Opgenomen in conso 2018	Aanpassingen 2018	Balans op verweringsdatum 2018	Opgenomen in conso 2017	Aanpassingen 2017	Balans op verweringsdatum 2017
<i>In duizenden euro</i>							
Materiële vaste activa	10	151		151	2.616		2.616
Vastgoedbeleggingen	11						
Immateriële vaste activa	12	772		772	186		186
Overige financiële activa	13	1		1	9		9
Uitgestelde belastingvorderingen	14						
Totaal vaste activa		925	0	925	2.811	0	2.811
Vorraden	15	224		224	357		357
Handelsvorderingen	16	572		572	1.735		1.735
Overige vorderingen	16	47		47	535		535
Overige vlottende activa	17	7		7	64		64
Geldmiddelen en kasequivalenten	18	705		705	1.369		1.369
Totaal vlottende activa		1.554		1.554	4.061		4.061
TOTAAL ACTIVA		2.480		2.480	6.873		6.873
Personeelsbeloningen	21						
Overige Voorzieningen	22						
Leningen en schulden	23	171		171	817		817
Uitgestelde belastingverplichtingen	14				321		321
Totaal langetermijnverplichtingen		171		171	1.138		1.138
Leningen en schulden	23	36		36	330		330
Handelsschulden	24	336		336	1.108		1.108
Overige schulden	24	1.068		1.068	1.115		1.115
Totaal kortetermijnverplichtingen		1.439		1.439	2.553		2.553
TOTAAL PASSIVA		1.610		1.610	3.691		3.691
Netto saldo van de activa en passiva		870		870	3.182		3.182
Aandeel van de derden in het saldo van de activa en passiva							
Aandeel van de Groep in het saldo van de activa en passiva		870		870	3.182		3.182
Goodwill n.a.v. nieuwe bedrijfscombinaties en bijkomende verwerving van geassocieerde deelnemingen	13	5.685		5.685	13.476		13.476
(Betaalde)/ontvangen som voor bedrijfscombinaties van huidige periode		(6.554)		(6.554)	(16.658)		(16.658)
Verworven geldmiddelen		705		705	1.369		1.369
Netto uitstroom van geldmiddelen		(5.850)		(5.850)	(15.289)		(15.289)

Het resultaat van de activiteiten uit deze verwervingen evenals de niet-gerealiseerde resultaten van de periode zijn opgenomen in de geconsolideerde resultatenrekening van de periode vanaf de datum van verwerving.

Verwervingen in 2018

De Groep verzekert haar toekomst en versterkt haar rentabiliteit door overname mogelijkheden op de markt van de farmacie. Deze gewenste politiek wordt gevoerd om haar regionaal risico te verbeteren en haar vertegenwoordiging op de Belgische markt.

In 2018 heeft onze vennootschap Multipharma cvba haar marktaandeel geconsolideerd door de overname van 6 apotheken:

- ✓ Rue Pairois 127 te 7370 Dour om te fusioneren met onze apotheek gelegen Rue du Peuple 14-16 te 7370 Dour (26.02.2018)
- ✓ Nestor de Tièrestraat 207 te 9700 Eine om te fusioneren met onze apotheek gelegen Nestor de Tièrestraat 152A te 9700 Eine (22.05.2018)
- ✓ Chaussée d'Alsemberg 718 te 1180 Ukkel (28.05.2018)
- ✓ Rue de la Maladrerie 6 te 6830 Bouillon om te fusioneren met onze apotheek gelegen Rue du Collège 30A te 6830 Bouillon (04.09.2018)
- ✓ Grand Rue 42 te 6791 Aubange om te fusioneren met onze apotheek gelegen Grand Rue 102 te 6791 Aubange (17.12.2018)

De uitbating van deze activiteiten is opgenomen in de geconsolideerde resultaten vanaf de datum dat de Groep de controle verwerft.

De overnamewaarde houdt rekening met de marktwaarde van de activa en passiva.

De individuele waarde van de verwervingen is niet-significatief voor de Groep.

De consolidatiekring

De vennootschappen waarvoor de juridische overdracht nog niet heeft plaats gevonden, zijn niet opgenomen in de consolidatiekring. De totale getransfereerde tegenwaarde in 2018 voor de verwervingen van vennootschappen, opgenomen in de consolidatie kring resulteerde in een stijging van de goodwill met de 5.850 K EUR (zonder aanpassing van de reële waarde) die hoofdzakelijk voordelen genereert door integratie van de apotheken in het bestaande netwerk, de lokalisatie en het cliënteel van de verschillende verworven apotheken, het geheel creëert synergieën voor de Groep.

5. Omzet en brutomarge

<i>In duizenden euro</i>	31.12.2018	31.12.2017 (Herwerkt)*
Opbrengsten	454.021	447.785
Kostprijs van verkochte goederen	(313.376)	(309.228)
Brutomarge	140.645	138.557
In % van opbrengsten	30,98%	30,94%

*Bedragen 2017 herwerkt (zie sectie 19 hierna)

Omzetontwikkeling in en 2018

De Belgische apotheeksector kende in 2018 een lichte vooruitgang van de verkopen ten belope van 0,4 %. Ons netwerk van apotheken heeft het jaar afgesloten met een stijging van 0,9% bij een courante omvang en een terugval van -0,17 % bij gelijke omvang.

Omzet per vennootschap

<i>In duizenden euro</i>	31.12.2018	31.12.2017 (Herwerkt)*
Multipharma cvba	454.021	418.818
De Voorzorg cvba	0	28.966
KGE apotheken	454.021	447.785
Geconsolideerd	454.022	447.785

*Bedragen 2017 herwerkt (zie sectie 19 hierna)

Impact van de verwervingen en nieuwe verkooppunten op de omzet

<i>In duizenden euro</i>	31.12.2018	31.12.2017 (Herwerkt)*
Multipar cvba - impact verwervingen	859	9.519
Geconsolideerd	859	9.519

*Bedragen 2017 herwerkt (zie sectie 19 hierna)

6. Overige bedrijfsopbrengsten en -kosten

De overige bedrijfsopbrengsten omvatten de opbrengsten uit activiteiten andere dan de verkoop in de verkooppunten, aan particuliere klanten en aan wholesale klanten.

<i>In duizenden euro</i>	Toel.	31.12.2018	31.12.2017 (Herwerkt)*
Huur en huurgerelateerde opbrengsten		476	554
Gerealiseerde meerwaarden op de verkoop van vaste activa		2.951	943
Terugvorderingen vastgoedkosten, marketing		2.352	2.045
Dienstprestaties		2.744	3.259
Andere opbrengsten		222	71
Totaal overige bedrijfsopbrengsten		8.745	6.872

*Bedragen 2017 herwerkt (zie sectie 19 hierna)

De rubriek voor meerwaarden op de verkoop van vaste activa omvat een bedrag van 1.591k EUR dat gerealiseerd werd bij de beëindiging van handelshuurovereenkomsten in 2018 (terugname van de schuld volgens IAS 17) waarvoor we in 2017 een waardevermindering op het actief hadden geboekt.

De bedrijfskosten gemaakt in het kader van de voortgezette activiteiten kunnen als volgt per categorie worden ingedeeld:

<i>In duizenden euro</i>	Toel.	31.12.2018	31.12.2017 (Herwerkt)*
Huurgelden en -lasten		3.580	2.607
Onderhoud en herstellingen		3.305	3.165
Leveringen aan de onderneming		5.376	5.360
Vergoeding aan derden		9.097	9.065
Vervoerkosten		3.072	3.127
Representatiekosten		821	780
Diverse bedrijfskosten		1.591	1.210
Bedrijfsbelastingen		739	794
Gerealiseerde minderwaarden op vaste activa		21	1.625
Totaal overige bedrijfskosten		27.603	27.732

*Bedragen 2017 herwerkt (zie sectie 19 hierna)

De bedrijfskosten zijn in hun totaliteit stabiel t.o.v. het jaar 2017, behalve wat betreft de rubriek Huurgelden en -lasten (ondertekening van nieuwe vastgoed huurcontracten) en de kosten voor software licenties.

7. Personeelskosten

De kosten voor prestatievergoedingen en personeelsbeloningen in het kader van de voortgezette activiteiten kunnen als volgt worden samengevat:

<i>In duizenden euro</i>	Toel.	31.12.2018	31.12.2017 (Herwerkt)*
Bezoldigingen en directe sociale voordelen		72.655	69.119
Sociale zekerheidsbijdragen		18.006	18.421
Pensioenkosten onder Belgische verzekering (toegezegde pensioenrechten)		3.593	3.583
Pensioenkosten voor toegezegd-pensioenregelingen	21	(187)	(49)
Kosten m.b.t. vergoedingen voor vervroegde uitdiensttreding	21	(428)	(16)
Overige personeelskosten		7.480	6.689
Totaal personeelskosten		101.118	97.747
Aantal personeelsleden in VTE op balansdatum		1.624,60	1.636,10

*Bedragen 2017 herwerkt (zie sectie 19 hierna)

De evolutie van de personeelskosten in 2018 is het gevolg van de boeking van niet-recurrente voordelen met betrekking tot het resultaat voor een bedrag van ongeveer 1,6 M EUR, die in 2017 niet konden worden geprovisioneerd of betaald als gevolg van een basisgebrek.

8. Netto financieel resultaat

Het geheel van de financiële opbrengsten en kosten wordt volgt samengevat:

<i>In duizenden euro</i>	31.12.2018	31.12.2017 (Herwerkt)*
Renteopbrengsten	10	2
Opbrengsten uit deelnemingen	6	6
Overige	426	199
Financiële opbrengsten	442	207
Rentelasten op korte en lange termijnleningen	(236)	(141)
Rentelasten op financiële leaseverplichtingen	(1.883)	(1.905)
Minderwaarden op de realisatie van beleggingen		
Overige	(193)	(190)
Financiële kosten	(2.312)	(2.237)
Netto financieel resultaat	(1.870)	(2.030)

*Bedragen 2017 herwerkt (zie sectie 19 hierna)

De evolutie in de overige financiële opbrengsten is het gevolg van de opname in de winst- en verliesrekening van het bedrag van de aandelen bestemd voor de terugbetaling van sommige van onze coöperanten natuurlijke personen als gevolg het verlies van hun klantenstatus.

9. Belastingen op het resultaat

<i>In duizenden euro</i>	Toel.	31.12.2018	31.12.2017
A) Effectief belastingtarief			
Winst/(verlies) voor belastingen		12.095	(143.508)
Belastingen op het resultaat		4.499	(16.580)
Effectief belastingtarief		37,20%	11,55%
B) Aansluiting tussen het effectief belastingtarief en het toepasselijk belastingtarief			
Belastingtarief van toepassing op de vennootschap		29,58%	33,99%
Winst/(verlies) voor belastingen		12.095	(143.508)
Belastingen op het resultaat (op basis van het toepasselijk belastingtarief)		3.578	(48.778)
Niet-belastbare winst/niet-aftrekbare uitgaven		1.155	29.454
Effect van belastingverliezen		(434)	602
Terugname van de uigestelde belastingen op de fiscale verliezen van vorige boekjaren			259
Gecompenseerde belastingtegoeden		(32)	(59)
Belastingen op ontvangen dividenden			1.712
Verandering belastingtarief			231
Belastingen van voorgaande jaren		233	231
		4.499	(16.580)
Effectief belastingtarief		37,20%	42,50%
C) Winstbelastingen opgenomen in de geconsolideerde resultatenrekening			
Over de verslagperiode verschuldigde belastingen		2.987	651
Uitgestelde belastingen	14	1.279	(17.454)
Correcties van voorgaande jaren		233	224
Totaal winstbelastingen		4.499	(16.580)

*Bedragen 2017 herwerkt (zie sectie 19 hierna)

Sommige belastingeffecten zijn niet verwerkt in de resultatenrekening, maar opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten. Zie toelichting 14 "Uitgestelde belastingvorderingen en –verplichtingen" voor een gedetailleerde uitleg.

De belangrijke daling van de fiscaal verworpen uitgaven, in vergelijking met 2017, houdt verband met de waardevermindering op goodwill geboekt in 2017.

10. Materiële vaste activa

	Toel.	Terreinen en gebouwen	Installaties, machines en uitrusting	Meubilair en rollend materieel	Activa in aanbouw	Financiële leasing	Totaal
<i>In duizenden euro</i>							
<u>Aanschaffingswaarde</u>							
Saldo op 1 januari 2017		117.505	17.868	23.638	659	73.781	233.453
Verwervingen via bedrijfscombinaties	4	2.216	388	13	0	0	2.617
Andere verwervingen		10.935	1.210	887	2.782	5.993	21.807
Overboeking		326	5		(331)		
Herclassificatie naar vastgoedbeleggingen	11	139					139
Herclassificatie naar activa aangehouden voor verkoop	19	(5.825)					(5.825)
Bijzondere waardeverminderingverliezen	6						
Overdrachten en buitengebruikstellingen		(2.791)	(311)	(969)		(2.387)	(6.458)
Saldo op 31 december 2017		122.505	19.160	23.569	3.110	77.387	245.732
Saldo op 1 januari 2018		122.505	19.160	23.569	3.110	77.387	245.732
Verwervingen via bedrijfscombinaties	4	39	88	24			151
Andere verwervingen		5.184	1.509	1.394	2.907	25.265	36.260
Overboeking		2.324	182	166	(2.672)		
Herclassificatie naar vastgoedbeleggingen	11	346			(284)		62
Herclassificatie naar activa aangehouden voor verkoop	19	(6.102)	(462)	(1.812)		(19.819)	(28.194)
Bijzondere waardeverminderingverliezen	6						
Overdrachten en buitengebruikstellingen		(1.837)	(53)	(210)			(2.100)
Saldo op 31 december 2018		122.459	20.424	23.132	3.061	82.833	251.911
<u>Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingverliezen</u>							
Saldo op 1 januari 2017		51.769	14.304	13.445		21.539	101.058
Afschrijving van het boekjaar		4.487	1.634	1.485		4.287	11.892
Bijzondere waardeverminderingverliezen	6	12.539	462	4.969		53.684	71.655
Herclassificatie naar vastgoedbeleggingen	11						
Herclassificatie naar activa aangehouden voor verkoop	19	(2.846)					(2.846)
Overdrachten en buitengebruikstellingen		(1.378)	(302)	(840)		(2.387)	(4.907)
Saldo op 31 december 2017		64.571	16.098	19.059		77.122	176.852
Saldo op 1 januari 2018		64.571	16.098	19.059		77.122	176.852
Afschrijving van het boekjaar		3.066	1.395	754		120	5.335
Bijzondere waardeverminderingverliezen		1					1
Herclassificatie naar vastgoedbeleggingen	11						
Herclassificatie naar activa aangehouden voor verkoop	19	(4.827)	(462)	(1.812)		(17.081)	(24.181)
Overdrachten en buitengebruikstellingen		(1.256)	(53)	(199)			(1.508)
Saldo op 31 december 2018		61.555	16.979	17.802		60.161	156.498
<u>Boekwaarden</u>							
Op 1 januari 2017		65.736	3.564	10.193	659	52.242	132.393
Op 31 december 2017		57.934	3.063	4.510	3.110	265	68.880
Op 31 december 2018		60.904	3.447	5.330	3.061	22.672	95.414

In huur genomen vastgoed

De Groep heeft in 2018 twee financiële leaseovereenkomsten gesloten voor de gebouwen van het nieuwe distributiecentrum en bijbehorende uitrustingen voor een gecumuleerd bedrag van 19.512 k EUR. Daarnaast zijn in 2018 nieuwe huurcontracten gesloten die bijdragen aan de stijging van de rubriek.

Deze rubriek zal geïmpacteerd worden door de toepassing van de wijziging van de norm IAS 17 naar IFRS 16 – zie toelichting 2.17.

De toelichting 26 bevat gedeeltelijk de huurwaarborgen toegestaan aan de Groep.

Herclassificatie

In de loop van het boekjaar heeft de Groep een netto bedrag 24.181 K EUR herklasseerd naar activa aangehouden voor verkoop (toelichting 19). De Groep heeft geen lopende verplichtingen voor de verwerving van terreinen en gebouwen. Er werden geen zekerheden onderschreven.

Geschatte gebruiksduur

De gebruiksduren vermeld in punt 2.3.3 hebben geen wijzigingen ondergaan.

11. Vastgoedbeleggingen

<i>In duizenden euro</i>	Toel.	31.12.2018	31.12.2017
Saldo op 1 januari		5.966	7.339
Verwervingen		5	9
Verwervingen door bedrijfscombinaties	4		
Herclassificatie van materiële vaste activa	10	(62)	(139)
Herclassificatie van activa aangehouden voor verkoop	19	(1.464)	(713)
Overdrachten en buitengebruikstellingen			(531)
Aanpassingen in de reële waarde	6		
Saldo op 31 december		4.445	5.966

De vastgoedbeleggingen betreffen gebouwen waarvan een deel niet kan worden gebruikt voor de uitbating van de activiteiten van de Groep en aan derden wordt verhuurd. De opbrengsten van deze rubriek zijn opgenomen in toelichting 6 - overige bedrijfsopbrengsten en –kosten.

De reële waarde van de vastgoedbeleggingen is bepaald door externe, onafhankelijke experts, die over de toereikende erkende beroepskwalificaties beschikken, alsmede over recente ervaring met de locatie en de te waarderen vastgoedcategorie. Deze waarderingmethode stemt overeen met niveau 2 volgens de norm IFRS 13.

Deze rubriek vertegenwoordigt 4 % van de totale vaste activa.

12. Immateriële vaste activa en goodwill

	Toel.	Software licenties, licenties en aanverwante rechten	Handelsfondsen	Drempelgeld	Goodwill	Totaal
<i>In duizenden euro</i>						
Kost						
Saldo op 1 januari 2017		3.193	7.671	1.674	69.710	82.247
Verworven door bedrijfscombinaties	4		186		13.476	13.662
Verwervingen		194	652			845
Overdrachten en buitengebruikstellingen		-1	-16			-17
Saldo op 31 december 2017		3.385	8.494	1.674	83.186	96.739
Saldo op 1 januari 2018		3.385	8.494	1.674	83.186	96.739
Verworven door bedrijfscombinaties	4		79		6.376	6.455
Verwervingen		47	200			247
Herclassificatie naar activa aangehouden voor verkoop	19	-197				(197)
Overdrachten en buitengebruikstellingen						
Saldo op 31 december 2018		3.235	8.773	1.674	89.562	103.245
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingverliezen						
Saldo op 1 januari 2017		2.808	756	643		4.207
Afschrijving van het boekjaar		271		(44)		227
Waardeverminderingen		0	7.737	928	83.186	91.851
Saldo op 31 december 2017		3.080	8.493	1.526	83.186	96.285
Saldo op 1 januari 2018		3.080	8.493	1.526	83.186	96.285
Afschrijving van het boekjaar		201		39		240
Herclassificatie naar activa aangehouden voor verkoop	19	-197				(197)
Waardeverminderingen			199			199
Saldo op 31 december 2018		3.083	8.692	1.566	83.186	96.527
Boekwaarden						
Op 1 januari 2017		384	6.915	1.031	69.710	78.040
Op 31 december 2017		305		148		453
Op 31 december 2018		152	80	108	6.376	6.717

De immateriële vaste activa van de Groep omvatten voornamelijk goodwill, die afzonderlijk is opgenomen in de balans, en overige immateriële vaste activa. Het verwerven van goodwill via bedrijfscombinaties creëert een fusie goodwill voor een bedrag van 6.376 K EUR (toelichting 4).

Waardeverminderingverlies en terugname bijzondere waardeverminderingen

In 2018 werd de goodwill en de handelsfondsen op een bijzondere waardevermindering (boekhoudregels – punt 2.6.1) getest op het niveau van de kasstroomgenererende eenheid apotheken, wat het laagste niveau is waarop goodwill wordt opgevolgd voor managementdoeleinden.

Er werd geen waardevermindering vastgesteld.

Goodwill en handelsfondsen

De geboekte goodwill bij de bedrijfscombinaties en verworven handelsfondsen worden niet langer afgeschreven sinds de Groep rapporteert volgens IFRS, en wordt systematisch getest op bijzondere waardeverminderingverliezen, en dit jaarlijks op 31 december.

Bij elke overname van een vennootschap of groep vennootschappen voert de Groep een identificatie en waardering

tegen de reële waarde uit van het geheel van de verworven activa en passiva. Het verschil tussen de aanschaffingskosten en de reële waarde van de identificeerbare verworven activa, met aftrek van overgenomen passiva en voorwaardelijke verplichtingen, wordt opgenomen als goodwill.

De handelsfondsen worden geboekt bij de verwerving

De regels voor opname van bijzondere waardeverminderingen voor activa worden beschreven in de toelichting "Voornaamste boekhoudregels".

De tests op bijzondere waardeverminderingverliezen van goodwill en immateriële activa uitgevoerd in 2017, in overeenstemming met IAS 36, hebben ertoe geleid dat de Groep waardeverminderingverlies op zijn goodwill en handelsfondsen hoefde op te nemen ten belope van hun boekwaarde.

De boekwaarde van de goodwill wordt als volgt toegerekend aan de activiteit farmacie:

<i>In duizenden euro</i>	2018	2017
Multipharma - tak farmacie	6.376	-

De jaarlijkse test bestaat met name uit de bepaling van de realiseerbare waarde van de kasstroomgenererende eenheid waartoe de goodwill behoort en die waarde te vergelijken met de netto boekwaarde van de betreffende activa. Voor wat de intern uitgevoerde schattingen betreft, bestaat de jaarlijkse test uit de bepaling van de realiseerbare waarde van de KGE gebaseerd op de bedrijfswaarde berekend op basis van de discounted cashflow methode toegepast op de toekomstige kasstromen gegenereerd door het doorlopende gebruik van de KGE. De test op bijzondere waardeverminderingverliezen berust op een aantal kritische beoordelingen, schattingen en veronderstellingen zoals verder beschreven. De modaliteiten voor de vaststelling van de bedrijfswaarde in 2018 zijn gelijkaardig aan deze weerhouden in 2017.

Voornaamste veronderstellingen gebruikt voor de geactualiseerde kasstroomprognoses

De kasstroomprognoses zijn gebaseerd op de groeivoorzichten en de toekomstige marges bepaald op basis van de resultaten van het laatste beschikbare boekjaar en op basis van de vooruitzichten over een periode van tien jaar. De periode van tien jaar is verantwoord door het feit dat de projecties van de verkopen voor farmaceutische specialiteiten een positieve evolutie kennen na het vijfde jaar. De groeipercentages houden rekening met de verwachte inflatie.

De voornaamste veronderstellingen gebruikt voor de berekening van de realiseerbare bedragen zijn de disconteringsvoet, de groeivoet gehanteerd voor de bepaling van de restwaarde en de REBITDA-groeivoet.

Deze veronderstellingen zijn als volgt:

Verdisconteringsvoet

De weerhouden disconteringsvoet stemt overeen met de gewogen gemiddelde kapitaalkost. Deze laatste wordt minimaal eenmaal per jaar berekend tijdens de jaarlijkse test rekening houdend met de levered bèta van de sector, een marktrisicopremie en de financieringskost van de sector.

Verdisconteringsvoet (nà belastingen)		
<i>In percentages</i>	2018	2017
	7,55	7,42

Onderstaande tabel geeft de variatie weer van de verdisconteringsvoet t.o.v. de waarderingstest:

Verdisconteringsvoet (nà belastingen) opdat de boekwaarde gelijk zou zijn aan de realiseerbare waarde		
In percentages	2018	2017
	20,50	-

Voor het jaar 2018 heeft de gevoeligheidsanalyse aangetoond dat ongeacht de toegepaste voet geen waardevermindering moet geboekt worden volgens de IFRS normen.

Groeiwoet van de restwaarde

De lange termijn groeiwoet op perpetue basis (0%) die door het management wordt weerhouden als stijging van de REBITDA wordt voorzichtig geschat in een verzadigde en dalende markt (prijzenoorlog). De groeiwoet blijft ongewijzigd t.o.v. 2017.

Gebudgetteerde stijging van de REBITDA

De gebudgetteerde groeiwoet van de REBITDA wordt gedefinieerd als zijnde de samengestelde groeiwoet van de businessplannen op 10 jaar, gebruikt voor de tests op bijzondere waardevermindervingsverliezen en op basis van de ervaringen uit het verleden en werd gecorrigeerd voor onderstaande elementen:

- Voor het eerste jaar van het businessplan werden de opbrengsten geschat op basis van de groeiwoet van het budget 2019. De jaarlijkse stijging van de opbrengsten weerhouden voor de kasstroomprognoses voor de periode 2019-2022 is gebaseerd op de groeiwoeten van het lange termijnplan van de KGE.
- De stijging van de omzet is gebaseerd op gegevens afkomstig van gespecialiseerde ondernemingen die statistische analyses publiceren van de markttendensen op lange termijn.

13. Overige financiële vaste activa

De Overige financiële vaste activa worden gewaardeerd aan hun afgeschreven kostprijs na aftrek van eventuele waardeverminderingen en omvatten volgende elementen:

In duizenden euro	31.12.2018	31.12.2017
Vorderingen en leningen	1.254	866
Overige aandelen	63	2.720
Totaal overige financiële vaste activa	1.317	3.586

De blootstelling van de Groep aan het kredietrisico, het wisselkoersrisico en het renterisico wordt uiteengezet in toelichting 3.

De variatie in de rubriek vorderingen en leningen is te wijten aan een stijging van de waarborgen.

De variatie in de rubriek Overige aandelen is te wijten aan de consolidatie van de deelnemingen in vennootschappen waarvoor bij het afsluiten van de balans 2017 nog geen financiële informatie beschikbaar was.

14. Uitgestelde belastingvorderingen en –verplichtingen

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen moeten als volgt worden toegerekend:

	Activa		Verplichtingen		Saldo	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
<i>In duizenden euro</i>						
Materiële vaste activa			(7.543)	(6.968)	(7.543)	(6.968)
Immateriële vaste activa	86	50			86	50
Vastgoedbeleggingen			(835)	(1.148)	(835)	(1.148)
Leningen - financiële leasing	11.844	14.625			11.844	14.625
Personeelsbeloningen	2.908	3.544			2.908	3.544
Gerealiseerde meerwaarden op materiële vaste activa			(4.587)	(4.410)	(4.587)	(4.410)
Badwill			(2.442)	(2.442)	(2.442)	(2.442)
Recupereerbare verliezen		448				448
Vaste activa geklasseerd als aangehouden voor verkoop			(1.110)	(778)	(1.110)	(778)
Bruto belastingverplichtingen (-vorderingen)	14.837	18.666	(16.518)	(15.746)	(1.681)	2.920
Compensatie per belastbare entiteit	(11.931)	(11.187)	11.931	11.187		
Netto uitgestelde belastingvorderingen & verplichtingen	2.906	7.479	(4.587)	(4.559)	(1.681)	2.920

Evolutie van de netto boekwaarde:

	Toel.	Activa		Verplichtingen		Saldo	
		31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
<i>In duizenden euro</i>							
Netto boekwaarde per 1 januari		7.479	307	(4.559)	(19.642)	2.920	(19.335)
Toename/ (afname) via resultatenrekening	9	(1.251)	6.281	(28)	13.937	(1.279)	20.218
Toename/ (afname) verwerkt in niet gerealiseerde resultaten		(446)	891			(446)	891
Vermindering % op uitgestelde belastingen					1.467	0	1.467
Vermindering door beëindigde bedrijfsactiviteiten		(2.876)				(2.876)	0
Verworven via bedrijfscombinaties	4				(321)	0	(321)
Netto boekwaarde per 31 december		2.906	7.479	(4.587)	(4.559)	(1.681)	2.920

Niet opgenomen uitgestelde belastingvorderingen

De overgedragen belastingverliezen waarop geen uitgestelde belastingvordering werd opgenomen bedragen 2.667 K EUR (2017 : 4.170 K EUR). De belastingverliezen hebben geen vervaldatum. De uitgestelde belastingvorderingen werden niet opgenomen tegenover deze elementen omdat het niet zeker is dat voldoende belastbare winst zal worden gerealiseerd om deze belastingverliezen terug te vorderen. De vennootschap beschikt momenteel niet over een fiscale planning om deze belastingverliezen aan te wenden.

15. Voorraden

<i>In duizenden euro</i>	31.12.2018			31.12.2017		
	Nominale Waarde	Waardevermindering	Netto boekwaarde	Nominale Waarde	Waardevermindering	Netto boekwaarde
Bevoorradingen	208	(173)	35	208	(173)	35
Goederen	59.765	(2.565)	57.200	56.277	(2.445)	53.832
Total	59.973	(2.738)	57.235	56.486	(2.618)	53.868

De toevoegingen en terugnames van de waardeverminderingen zijn opgenomen in de rubriek voorzieningen en waardeverminderingen van de geconsolideerde resultatenrekening. Er zijn geen zekerheden onderschreven.

16. Handelsvorderingen en overige vorderingen

<i>In duizenden euro</i>	31.12.2018	31.12.2017
Handelsvorderingen	29.805	29.367
Totaal handelsvorderingen	29.805	29.367
Overige vorderingen	4.455	4.532
Totaal overige vorderingen op korte termijn	4.455	4.532

De handelsvorderingen en overige vorderingen zijn opgenomen na aftrek van waardeverminderingen.

De evolutie van de waardeverminderingen op de handelsvorderingen en overige vorderingen kan als volgt worden gedetailleerd:

<i>In duizenden euro</i>	Waardevermindering en op handelsvorderingen		Waardevermindering en op overige vorderingen	
	2018	2017	2018	2017
Op 1 januari	(104)	(98)	(5)	(39)
Toevoeging	(235)	(6)		
Terugname/gebruik			(4)	34
Op 31 december	(339)	(104)	(9)	(5)

De blootstelling van de Groep aan het kredietrisico en het wisselkoersrisico, alsook aan de waardeverminderingen met betrekking tot de handelsvorderingen en overige vorderingen worden gedetailleerd in toelichting 3.

17. Overige vlottende activa

<i>In duizenden euro</i>	31.12.2018	31.12.2017
Aandelen en deelnemingen	158	251
Over te dragen kosten	263	1.102
Overige te ontvangen opbrengsten	2	8
Totaal	423	1.361

- ✓ De aandelen en deelnemingen (tax shelter) worden op een netto basis vermeld rekeninghoudend met de kost van de waardevermindering die 69 K EUR, gelijk aan de vorige periode.
- ✓ De rubriek Over te dragen kosten is gedaald t.o.v. het boekjaar 2017 toen voorschotfacturen werden geboekt voor de huur van vastgoed en softwarelicenties.

18. Geldmiddelen en kasequivalenten

<i>In duizenden euro</i>	31.12.2018	31.12.2017
Bankdeposito's op korte termijn		
Zicht- en kasrekeningen	26.759	26.644
Geldmiddelen en kasequivalenten	26.759	26.644

19. Activa geklasseerd als aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

In november 2018 heeft de raad van bestuur beslist om op korte termijn over te gaan tot de verkoop van de activiteiten van de parafarmacieketen iU. Dit heeft op 27 november 2018 geleid tot het voornemen om de parafarmacieketen iU over te laten aan de Groep Genesisus HID. De verkoop van de parafarmacieketen iU aan de vennootschap Geniu Invest BVBA werd op 1 maart 2019 afgerond.

Als gevolg van het voornemen om te verkopen (november 2018), werden alle activa, passiva en resultaten van de betrokken vennootschappen per eind 2018 geboekt als "activa of verplichtingen aangehouden voor verkoop" of als "resultaten van beëindigde bedrijfsactiviteiten" en worden deze beschouwd als beëindigde bedrijfsactiviteiten (zie IFRS 5 Beëindigde bedrijfsactiviteiten).

<i>In duizenden euro</i>	Toel.	31.12.2018	31.12.2017
Saldo op 1 januari		5.117	2.249
Materiële vaste activa		1.865	2.868
<i>Verwervingen</i>		62	4
<i>Herclassificaties van materiële vaste activa</i>	10	1.275	2.979
<i>Herclassificaties van vastgoedbeleggingen</i>	11	1.464	713
<i>Bijzondere waardevermindervingsverliezen</i>			(112)
<i>Verkopen</i>		(936)	(716)
Herklassering van vaste activa voor de beëindigde bedrijfsactiviteiten		5.224	
<i>Materiële en Immateriële vaste activa</i>	10 12	2.739	
<i>Overige financiële activa</i>		78	
<i>Uitgestelde belastingvorderingen</i>	14	2.407	
Herklassering van vlottende activa voor de beëindigde bedrijfsactiviteiten		4.872	
<i>Voorraden</i>		2.321	
<i>Handelsvorderingen en Overige vorderingen</i>		351	
<i>Geldmiddelen en kasequivalenten</i>		2.199	
Saldo op 31 december		17.078	5.117

In het kader van het beheer van de portefeuille van verkooppunten worden gebouwen, die niet meer aangewend worden als onderdeel van de bedrijfsvoering, aangehouden voor verkoop. De herclassificaties van materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen naar deze rubriek gebeurt op basis van een beslissing van de Raad van Bestuur.

De realisatie van de gebouwen, geklasseerd als aangehouden voor verkoop, wordt toevertrouwd aan onafhankelijke vastgoedmakelaars die de contracten realiseren via een contract op commissie, soms binnen periodes langer dan één jaar met als doel de verkoopprijs te maximaliseren.

Het resultaat van deze transacties wordt opgenomen in toelichting 6 – overige bedrijfsopbrengsten en –kosten, gerealiseerde meerwaarden op de verkoop van vaste activa ten belope van 354 K EUR.

Deze gebouwen werden aan marktwaarde gevaloriseerd. Gezien er geen richtlijn bestaat voor de vastgoedmarkt, is de waardering gebaseerd op een evaluatie met vergelijkingspunten via onafhankelijk vastgoedexperts. Deze waarderingmethode stemt overeen met niveau 2 volgens de norm IFRS 13.

Ten gevolge van de herklassering van de activa en passiva van de vennootschap CVBA iU, werd er geen enkele overwaardering van de nettoboekwaarde waargenomen ten overstaan van de vermoedelijke verkoopprijzen als gevolg dient er geen enkele waardevermindering geboekt te worden.

Passiva van de groep geklasseerd als aangehouden voor verkoop

In duizenden euro	Toel.	31.12.2018	31.12.2017
Saldo op 1 januari		-	-
Herklassering van de lange termijn passiva voor de beëindigde bedrijfsactiviteiten		9.658	-
<i>Provisies</i>		59	
<i>Leningen en financiële schulden (huurovereenkomsten)</i>		9.599	
Herklassering van de korte termijn passiva voor de beëindigde bedrijfsactiviteiten		4.037	-
<i>Personeelsbeloningen</i>		1.342	
<i>Handelsschulden en Actuele belastingverplichtingen</i>		1.349	
<i>Leningen en financiële schulden (huurovereenkomsten)</i>		1.345	
Saldo op 31 december		13.695	-

Resultaat van de beëindigde bedrijfsactiviteiten

In duizenden euro	Toel.	31.12.2018	31.12.2017
Opbrengsten		25.654	29.505
Andere winsten		2	268
Bedrijfskosten en andere kosten		(23.932)	(40.848)
Resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening na de netto financiële kosten		1.724	(11.075)
Belastingen op het resultaat		(470)	2.737
		1.254	(8.339)
Verlies uit herwaardering aan de reële waarde van de beëindigde bedrijfsactiviteiten			
Nettoresultaat van de beëindigde bedrijfsactiviteiten (toewijsbaar aan de minderheidsbelangen)			
Resultaat van de verkoop van de beëindigde bedrijfsactiviteiten			
Netto resultaat van de beëindigde bedrijfsactiviteiten van het boekjaar (toewijsbaar aan de eigenaars van de Vennootschap)		1.254	(8.339)

Kasstroomen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten

<i>In duizenden euro</i>	Note	31.12.2018
<i>Ontvangsten van klanten</i>		25.632
<i>Betalingen aan leveranciers en personeel</i>		(22.430)
Kasstroomen gegenereerd door bedrijfsactiviteiten		3.202
Betaalde rente		(722)
Betaalde belastingen		18
Netto kasstroom uit bedrijfsactiviteiten		2.497
Ontvangen rente		
Opbrengsten uit de verkoop van financiële vaste activa		27
Netto geldmiddelen gebruikt voor investeringsactiviteiten		27
Netto financiële kosten andere dan interesten		(43)
Terugbetalingen van de schulden voortvloeiend uit financiële leaseverplichtingen		(1.299)
Uitgekeerde dividenden		(4.827)
Netto geldmiddelen gebruikt voor financieringsactiviteiten		(6.170)
Netto aangroei (afname) van geldmiddelen en kasequivalenten	4	(3.646)
Geldmiddelen en kasequivalenten op 1 januari		5.845
Geldmiddelen en kasequivalenten op 31 december	4	2.199

20. Eigen vermogen

Aantal aandelen in omloop:

<i>Aantal</i>	Aandelen op naam	
	2018	2017
Op 1 januari	2.500	2.500
Op 31 december	2.500	2.500

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap op 31 december 2018 bedraagt 2.500 K EUR verdeeld over 2.500 aandelen op naam met een nominale waarde van 1.000 EUR.

Aandeelhoudersstructuur

De aandeelhoudersstructuur van Multipharma Group cvba is als volgt:

<i>Aantal</i>	Aandelen
Diverse VZW's uit de sociale sector	1.285
P&V Groep	1.215
Totaal van in overleg handelende personen	2.500

Beheer van het kapitaal

Het beleid politiek van de Groep bestaat er in om een degelijke kapitaalbasis aan te houden en om deze manier haar financiële onafhankelijkheid, het vertrouwen van de vennoten, schuldeisers en de toekomstige ontwikkeling te verzekeren. Het management waakt over het rendement van het eigen vermogen wat toelaat de investeringen te financieren en de financiële onafhankelijkheid te versterken, eigen aan de coöperatieve vennootschap die geen beroep kan doen op de markt om het kapitaal te verhogen.

De Raad van Bestuur zet een strategie van de dividenduitkering aan de vennoten verder beperkt tot het tarief toegelaten door de Nationale Raad van de Coöperatie. De Groep bewaakt zijn vermogenspositie op basis van een kerngetal gecorrigeerde nettoschuld gedeeld door het gecorrigeerde eigen vermogen. De Groep heeft als beleid om het genoemde kerngetal onder 3 te houden. Onderstaand wordt een overzicht gegeven van dit kerngetal op 31 december 2018.

<i>In duizenden euro</i>	2018	2017
Totale verplichtingen	(186.199)	(156.700)
Geldmiddelen en kasequivalenten	26.759	26.644
Gecorrigeerde nettoschuld	(159.440)	(130.056)
Eigen vermogen	(62.202)	(52.314)
Gecorrigeerde nettoschuld gedeeld door gecorrigeerd eigen vermogen	2,56	2,49

Uitgekeerde en voorgestelde dividenden

Voor het boekjaar 2018 zal de Raad van Bestuur van Multipar cvba een bruto dividend voorstellen van 460.835 EUR (of 53,00 EUR/aandeel), betaalbaar vanaf 13 juni 2019. Aangezien over de toekenning van dit dividend zal worden beslist tijdens de Algemene vergadering van aandeelhouders van 13 juni 2019, dat wil zeggen na de balansdatum, voldoet het te betalen dividend niet aan de criteria op de balansdatum en wordt het bijgevolg niet opgenomen in het passief van de geconsolideerde balans.

Voor het jaar 2017 heeft de Raad van Bestuur van Multipar cvba een bruto dividend toegekend van 460.835 EUR (of 53,00 EUR/aandeel).

Minderheidsbelangen

De minderheidsbelangen (2.915 K EUR) vertegenwoordigen het aandeel van de minderheidsaandeelhouders :

- in het vast gedeelte van het kapitaal van de cvba Multipar (vijf miljoen EUR) en de cvba De Voorzorg (vijfentwintigduizend EUR)
- de minderheidsbelangen toegepast op de identificeerbare verworven activa van De Voorzorg cvba.

Het toe te rekenen resultaat geeft geen uitkering van het netto resultaat aan de minderheidsbelangen gezien de Groep voor 100% eigenaar is van haar filialen op uitzondering van Multipar cvba en De Voorzorg cvba gezien de specificiteit van de CVBA. Iedere vennoot die omwille van de gronden opgesomd in Artikel 10 de hoedanigheid van vennoot verliest, heeft recht op de terugbetaling van zijn aandeel/aandelen tot beloop van de nominale waarde hiervan met volledige uitsluiting van deelname in de reserves of de winsten van om het even welke aard, onder om het even welke vorm (Artikel 14 van de statuten).

Evolutie van de reserves

<i>In duizenden euro</i>	31.12.2018	31.12.2017
Wettelijke reserve	(1.655)	(1.651)
Overige reserves	(27.906)	(27.830)
Geconsolideerde reserves	(6.675)	(6.675)
Totaal overige reserves	(36.236)	(36.155)

De Overige reserves zijn samengesteld uit 18,2 M EUR belastingvrije reserves t.o.v. 18,1 M EUR in 2017 en beschikbare reserves voor een bedrag van 9,6 M EUR in 2018 t.o.v. 9,6 M EUR in 2017.

Mutatie van de niet uitgekeerde winst

De mutatie van de niet-uitgekeerde winst wordt in de geconsolideerde balans opgenomen onder "Mutatieoverzicht van het eigen vermogen" (p. 3).

21. Personeelsbeloningen

De Groep biedt verschillende voordelen einde loopbaan, onderstaande tabel geeft het overzicht:

<i>In duizenden euro</i>	31.12.2018	31.12.2017
Reële waarde van fondsbeleggingen	47.318	45.176
Actuele waarde van verplichtingen	(53.743)	(53.553)
Netto tekort/(overschot) voor de regeling	(6.425)	(8.377)
Verplichtingen uit hoofde van anciënniteitstoeslagen	(452)	(463)
Verplichtingen uit hoofde van vervroegde uitdiensttreding	(5.007)	(5.935)
Totaal langlopende verplichtingen m.b.t. personeelsbeloningen	(11.884)	(14.776)

De Groep stort bijdragen in het kader van meerdere toegezegde-pensioenregelingen met vaste prestaties en met vaste bijdragen die aan de gepensioneerde personeelsleden pensioenprestaties verlenen. Via de regelingen ontvangen de gepensioneerde personeelsleden beloningen in verhouding tot hun loon en het aantal gepresteerde dienstjaren.

De activa van de pensioenregelingen omvatten de volgende fondsbeleggingen:

	2018	2017
Overheidsobligaties	79,0%	79,0%
Aandelen en deelnemingen	6,0%	7,0%
Leningen	11,0%	11,0%
Vastgoed	1,0%	1,0%
Andere	3,0%	2,0%
	100,0%	100,0%

Toegepaste actuariële hypothesen

De voornaamste actuariële hypothesen weerhouden op balansdatum zijn de volgende (uitgedrukt in gewogen gemiddelden):

	31.12.2018	31.12.2017
Verdisconteringsvoet	1,11% - 1,6 %	1,52% - 1,4 %
Inflatie	1,9% - 1,8%	1,80%
Verwachte rendement op fondsbeleggingen	1,11% - 1,6 %	1,52% - 1,4 %
Stijgingscoëfficiënt van verloning (per categorie)	0,90%	1,03% - 1,1%
Levensverwachting van een 65-jarige man	MR-5 / MR-3	MR-5
Levensverwachting van een 65-jarige vrouw	FR-5 / FR-3	FR-5

De hypothesen inzake levensverwachting zijn gebaseerd op de gepubliceerde statistieken en mortaliteitstabellen. Het totaal verwachte rendement op lange termijn van de fondsbeleggingen varieert tussen 1,11 % en 1,6% afhankelijk van de verplichting en als gevolg van de algemene evolutie op de financiële markten.

De inflatievoet werd vastgesteld op respectievelijk bedraagt 1,9 % en 1,8% voor de verschillende lopende regelingen in overeenstemming met de nationale voet (de Groep heeft meerdere verplichtingen als gevolg van de integratie van De Voorzorg cvba).

De stijgingscoëfficiënt van verloning (excl. inflatie) bedraagt 0,90%.

21.1 Vaste prestatie pensioentoezeggingen (meestal "te bereiken doel" genoemd)

Wijziging van de contante waarde van de toegezegde-pensioenregelingen

<i>In duizenden euro</i>	2018	2017 *
Huidige waarde van de verplichtingen (incl. taksen), op 1 januari	(12.066)	(12.264)
Kost van verleende prestaties (incl. taksen op bijdragen)	(443)	(452)
Financiële kosten	(126)	(133)
Betaalde taksen op bijdragen	44	38
Dienstprestaties	710	40
Bijdragen van de begunstigten (incl. taksen)	(14)	17
Actuariële (winsten)/verliezen	736	688
Huidige waarde van de verplichtingen (incl. taksen) op 31 december	(11.159)	(12.066)

* Representatie

<i>In duizenden euro</i>	2018	2017 *
Reële waarde van de fondsbeleggingen op 1 januari	7.088	6.476
Verwachte rendement op fondsbeleggingen	77	74
Door Multipharma Group gestorte bijdragen (incl. taksen)	457	439
Door deelnemers gestorte bijdragen (incl. taksen)	45	(17)
Op bijdragen betaalde taksen	(85)	(38)
Planovereenkomst	(668)	(40)
Actuariële (winsten)/verliezen	147	195
Reële waarde van de fondsbeleggingen op 31 december	7.059	7.088

* Representatie

Kosten opgenomen in het resultaat onder "personeelskosten".

<i>In duizenden euro</i>	Toel.	2019 schatting	2018	2017
Kosten van verleende prestaties tijdens de periode		348	443	452
Door de Groep gestorte bijdragen (incl. taksen)		(493)	(488)	(439)
Financiële kosten		127	126	133
Verwacht rendement op fondsenbelegging		(90)	(77)	(74)
Kosten opgenomen in het resultaat	7	(108)	4	72

Actuariële winst/ actuariële verlies opgenomen onder niet-gerealiseerde resultaten

<i>In duizenden euro - voor uitgestelde belastingen</i>	2018	2017
Gecumuleerd bedrag van niet-uitgekeerde winst per 1 januari	(1.511)	(2.394)
Verandering over de periode	883	883
Gecumuleerd bedrag van niet-uitgekeerde winst per 31 december	(628)	(1.511)

Gevoeligheidsanalyse

Redelijkerwijs mogelijke wijzigingen op de verslagdatum in één van de relevante actuariële veronderstellingen, waarbij andere veronderstellingen constant blijven, zouden de volgende invloed kunnen hebben op de bruto verplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten (overige veronderstellingen gelijk blijvend):

<i>In duizenden euro</i>	+ 0,25%	- 0,25%
Verdisconteringsvoet	(301)	331
Toekomstige salarisverhogingen	209	(217)
<i>Impact in duizenden euro</i>	+ 0,25%	- 0,25%
Rotatie populatie	(23)	-

Hoewel de analyse geen rekening houdt met de volledige verdeling van de verwachte kasstromen uit hoofde van de pensioenregeling, biedt de analyse een benadering van de gevoeligheid van de weergegeven veronderstellingen.

21.2 Vaste bijdrage pensioentoezeggingen met minimum gegarandeerd rendement

Gezien de Belgische wetgeving, elke Belgische vaste prestatie pensioentoezegging wordt in IFRS beschouwd als een plan met vaste prestatie, gezien de werkgever een rendement moet garanderen gedurende de periode van tewerkstelling van:

- ✓ Voor de bijdragen gestort voor 1/1/2016 : het gegarandeerd rendement op de bijdragen betaald door de werknemer bedraagt 3,75 % en de bijdragen gestort door de werkgever bedraagt 3,25 %.
- ✓ Voor de bijdragen gestort vanaf 1/1/2016 bedraagt het gegarandeerd rendement 1,75% (wet van 18.12.2015).

Gezien deze context is de Groep blootgesteld aan een financieel risico gelijkgesteld aan de wettelijke verplichting om bijkomende bijdragen indien de activa, beheerd door de verzekeraar, niet voldoende zijn om het minimum wettelijk rendement te waarborgen. De verzekeraar waarborgt een minimum rendement op de gestorte bijdragen. Ondertussen, is het gegarandeerd minimum aanzienlijk gedaald in de laatste jaren en is gedaald onder het wettelijk minimum voorzien in artikel 24 van de wet van 28 april 2003 over de bijkomende pensioenen wat het financieel risico verhoogt.

De onderfinanciering werd op 31 december 2018 door de verzekeraar bevestigd.

De Groep heeft de beslissing genomen haar verplichting te volbrengen en onderfinanciering in te dekken.

Wijziging van de contante waarde van de toegezegde-pensioenregelingen

<i>In duizenden euro</i>	2018	2017
Huidige waarde van de verplichtingen (incl. taksen), op 1 januari	(41.487)	(36.233)
Kost van verleende prestaties (incl. taksen op bijdragen)	(3.212)	(3.328)
Financiële kosten	(636)	(1.341)
Betaalde taksen op bijdragen	403	402
Dienstprestaties	1.381	2.080
Bijdragen van de begunstigen (incl. taksen)		
Bedrijfscombinaties		
Passiva geklasseerd als aangehouden voor verkoop	507	
Actuariële (winsten)/verliezen	460	(3.068)
Huidige waarde van de verplichtingen (incl. taksen) op 31 december	(42.583)	(41.487)

<i>In duizenden euro</i>	2018	2017
Reële waarde van de fondsbeleggingen op 1 januari	38.088	36.111
Verwachte rendement op fondsbeleggingen	595	1.355
Door Multipharma Group gestorte bijdragen (incl. taksen)	3.445	3.436
Door deelnemers gestorte bijdragen (incl. taksen)		(402)
Op bijdragen betaalde taksen	(403)	
Planovereenkomst	(1.259)	(2.080)
Bedrijfscombinaties		
Passiva geklasseerd als aangehouden voor verkoop	(457)	
Actuariële (winsten)/verliezen	251	(331)
Reële waarde van de fondsbeleggingen op 31 december	40.259	38.088

Kosten opgenomen in het resultaat onder "personeelskosten"

<i>In duizenden euro</i>	Toel.	2019 schatting	2018	2017
Kosten van verleende prestaties tijdens de periode		3.198	3.212	3.328
Door de Groep gestorte bijdragen (incl. taksen)		(3.542)	(3.445)	(3.436)
Financiële kosten		720	636	1.341
Verwacht rendement op fondsenbelegging		(689)	(595)	(1.355)
Kosten opgenomen in het resultaat	7	(312)	(191)	(122)

Actuariële winst/ actuariële verlies opgenomen onder niet-gerealiseerde resultaten

<i>In duizenden euro</i>	2018	2017
Gecumuleerd bedrag van niet-uitgekeerde winst per 1 januari	(3.399)	
Verandering over de periode	711	(3.399)
Gecumuleerd bedrag van niet-uitgekeerde winst per 31 december	(2.688)	(3.399)

Gevoeligheidsanalyse

Redelijkerwijs mogelijke wijzigingen op de verslagdatum in één van de relevante actuariële veronderstellingen, waarbij andere veronderstellingen constant blijven, zouden de volgende invloed kunnen hebben op de brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten (overige veronderstellingen gelijk blijvend):

<i>Impact in duizenden euro</i>	+ 0,25%	- 0,25 %
Verdisconteringsvoet	(836)	992
Rotatie populatie	(116)	123

Hoewel de analyse geen rekening houdt met de volledige verdeling van de verwachte kasstromen uit hoofde van de regeling, biedt de analyse een benadering van de gevoeligheid van de weergegeven veronderstellingen.

21.3 Vergoedingen voor vervroegd uitdiensttreding (brugpensioen)

<i>In duizenden euro</i>	Langlopend	Kortlopend	Totaal
	Brugpensioen en jubileum	Brugpensioen en jubileum	
Saldo op 01/01/2017	(6.558)	(410)	(6.968)
Toevoeging (<i>toelichting 7</i>)	(548)		(548)
Besteding (<i>toelichting 7</i>)		410	410
Terugneming (<i>toelichting 7</i>)	449		449
Bedrijfscombinatie (<i>toelichting 4</i>)			
Actuariële verschil geboekt in niet gerealiseerd resultaat	(104)		(104)
Interesten op de provisies (<i>toelichting 7</i>)	(53)		(53)
Overdracht	415	(415)	
Saldo op 31/12/2017	(6.398)	(415)	(6.813)

<i>In duizenden euro</i>	Langlopend	Kortlopend	Totaal
	Brugpensioen en jubileum	Brugpensioen en jubileum	
Saldo op 01/01/2018	(6.398)	(415)	(6.813)
Toevoeging (<i>toelichting 7</i>)	(324)		(324)
Besteding (<i>toelichting 7</i>)		414	414
Terugneming (<i>toelichting 7</i>)	664		664
Actuariële verschil geboekt in niet gerealiseerd resultaat	146		146
Interesten op de provisies (<i>toelichting 7</i>)	7		7
Passiva geklasseerd als aangehouden voor verkoop	34	1	35
Overdracht	413	(413)	
Saldo op 31/12/2018	(5.459)	(413)	(5.872)

De vergoedingen voor vervroegde uitdiensttreding zijn betaalbaar in toepassing van de collectieve arbeidsovereenkomst die in voege is binnen de Groep op het ogenblik van de opzegging van de arbeidsovereenkomst van de werknemer vóór de normale pensioengerechtigde leeftijd of de beslissing van de werknemer om vrijwillig te vertrekken in ruil voor deze vergoedingen. Deze vergoedingen worden opgenomen ten belopen van de verwachte kost. De verplichting opgenomen in het geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten wordt gewaardeerd aan de contante waarde van de geschatte toekomstige betalingen, berekend op basis van de intrestvoet van hoogwaardige bedrijfsobligaties met een looptijd die de termijn van de vervroegde pensioenverplichting benadert. De verplichting wordt aangelegd voor de populatie van werknemers waarvan met voldoende zekerheid kan gesteld worden dat ze gebruik zullen maken van het regime van brugpensioenen. Actuariële winsten en verliezen omvatten het effect van de verschillen tussen vorige actuariële parameters en de werkelijkheid én de wijzigingen in actuariële parameters. Alle actuariële winsten en verliezen worden opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten in de periode waarin ze zich voordoen.

De Groep heeft de volgende parameters gebruikt voor de actualisatie van de voorziening:

- de actualisatieparameter: de OLO-rentevoet in functie van de looptijd van de verplichting;
- de kansparameter: de personeelsrotatie voor de betreffende populatie.

De provisie voor vergoedingen voor vervroegde uitdiensttreding werd aangepast in functie van de Wet van 10 augustus 2015 met als doel de wettelijk pensioenleeftijd te verhogen, de voorwaarden te wijzigen tot toetreding tot vervroegd pensioen en de minimum leeftijd van het overlevingspensioen aan te passen, Belgisch Staatsblad van 21 augustus 2015, 2e editie, houdt de nieuwe berekening van de provisies rekening met de pensioenleeftijd op 66 jaar in 2025 en 67 jaar in 2030.

De overige personeelsbeloningen omvatten ook de jubileumpremies (of anciënniteitspremies), zijnde vaste premies die worden toegekend na 25 en 40 jaar dienst.

Actuariële winsten en verliezen opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten

In duizenden euro - voor uitgestelde belastingen	2018	2017
Gecumuleerd bedrag van niet-uitgekeerde winst per 1 januari	(1.561)	(1.458)
Variatie over de periode	146	(103)
Gecumuleerd bedrag van niet-uitgekeerde winst per 31 december	(1.415)	(1.561)

22. Overige voorzieningen

De overige voorzieningen zijn beperkt tot de overige lange termijnvoorzieningen voor geschillen en commerciële risico's voor een bedrag van 1,6 M EUR t.o.v. 1,0 M EUR in 2017 – zie toelichting 8.

23. Leningen en schulden

In duizenden euro	31.12.2018	31.12.2017
Bankleningen	(8.240)	(9.044)
Financiële leaseverplichtingen	(62.189)	(54.115)
Overige		
Andere financiële verplichtingen - aandelen van leden	(4.596)	(4.658)
Totaal langlopende leningen en schulden	(75.025)	(67.816)
Kortlopend gedeelte van de bankleningen	(949)	(1.087)
Kortlopend gedeelte van de financiële leaseverplichtingen	(4.348)	(3.965)
Totaal kortlopende leningen en schulden	(5.297)	(5.052)
- Totala Financiële leaseverplichtingen	66.537	58.079
Totaal leningen en schulden zonder Financiële leaseverplichtingen	(13.785)	(14.789)

Voor meer informatie over de blootstelling van de Groep aan het renterisico en het liquiditeitsrisico, zie toelichting 3. De financiële leaseverplichtingen worden in 2018 beïnvloed door de ondertekening van een financiële leaseovereenkomst voor de financiering van de bouw en aankoop van apparatuur voor ons nieuw distributiecentrum voor een bedrag van 17,7 M EUR.

Het grootste deel van de leningen en schulden heeft betrekking op de leaseovereenkomsten. De Groep huurt gebouwen om er haar commerciële activiteiten in uit te voeren. Die leaseovereenkomsten hebben een looptijd van 18 tot 27 jaar en zijn om de 9 jaar hernieuwbaar. Deze rubriek wordt geïmpacteerd door de opname van het

controleverlies over de dochteronderneming iU voor een bedrag van 10 M EUR. Deze rubriek zal geïmpacteerd worden door de toepassing van de wijziging van de norm IAS 17 naar IFRS 16 – zie toelichting 2.17.

Een ander belangrijk deel van de leningen en schulden bestaat uit het variabel gedeelte van het kapitaal. De juridische vorm van de Groep, een coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, impliceert een bijzondere verwerking van de toewijzing van het kapitaal in twee posten:

- het vast gedeelte van het kapitaal wordt opgenomen in het eigen vermogen (toelichting 20)
- het variabel gedeelte van het kapitaal wordt opgenomen in de schulden op lange termijn als een andere financiële verplichting: aandelen leden.

Dit punt wordt behandeld door IFRIC 2: Aandelen van leden in coöperatieve entiteiten en soortgelijke instrumenten.

Aflossingsschema van de schulden

<i>In duizenden euro</i>	< 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Bankleningen	(1.087)	(3.914)	(5.131)	(10.132)
Financiële leaseverplichtingen	(3.965)	(16.203)	(37.912)	(58.079)
Andere financiële verplichtingen - aandelen van leden			(4.658)	(4.658)
Totaal rentedragende verplichtingen op 31/12/2017	(5.052)	(20.116)	(47.700)	(72.868)

<i>In duizenden euro</i>	< 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Bankleningen	(949)	(3.658)	(4.582)	(9.189)
Financiële leaseverplichtingen	(4.348)	(18.226)	(43.963)	(66.537)
Andere financiële verplichtingen - aandelen van leden			(4.596)	(4.596)
Totaal rentedragende verplichtingen 31/12/2018	(5.297)	(21.884)	(53.141)	(80.322)

Financiële leaseverplichtingen

De opsplitsing van de financiële leaseverplichtingen volgens looptijd ziet er als volgt uit:

<i>In duizenden euro</i>	2018			2017		
	Betalingen	Rente	Hoofdsom	Betalingen	Rente	Hoofdsom
< 1 jaar	(5.924)	(1.575)	(4.348)	(5.614)	(1.650)	(3.965)
1 - 5 jaar	(23.398)	(5.173)	(18.226)	(21.485)	(5.283)	(16.203)
> 5 jaar	(49.761)	(5.799)	(43.963)	(44.137)	(6.225)	(37.912)
Totaal	(79.083)	(12.546)	(66.537)	(71.236)	(13.157)	(58.079)

Verplichtingen m.b.t. bankleningen en overige

De opsplitsing van de verplichtingen m.b.t. bankleningen en overige volgens looptijd ziet er als volgt uit:

In duizenden euro	2018			2017		
	Aflossin- gen	Rente	Hoofdsom	Aflossin- gen	Rente	Hoofdsom
< 1 jaar	(1.143)	(194)	(949)	(1.308)	(221)	(1.087)
1 - 5 jaar	(4.166)	(508)	(3.658)	(4.507)	(593)	(3.914)
> 5 jaar	(4.951)	(369)	(4.582)	(5.595)	(465)	(5.131)
Totaal	(10.260)	(1.071)	(9.189)	(11.411)	(1.279)	(10.132)

In duizenden euro	Bankleningen	Andere leningen	Leasing	IAS 17 (huurcontracten)	Totaal
Balans op 1-1-2017	3.758	3.971		56.244	63.973
Bewegingen financiering cash flow					
Nieuwe leningen	6.215	688			6.903
Terugbetalingen leningen	-869	-1			-870
Terugbetalingen van financiële leaseverplichtingen				-4.158	-4.158
Totaal van de bewegingen financiering cash flow	5.346	687	-	-4.158	1.875
Andere bewegingen					
Verwervingen van dochterondernemingen	1.027				1.027
Controleverlies van dochterondernemingen					-
Nieuwe financiële leaseverplichtingen				5.993	5.993
Vervroegde beëindiging huurcontracten					-
Totaal van de andere bewegingen	6.374	687	-	1.835	8.895
Balans op 31-12-2017	10.132	4.658	-	58.079	72.868
Balans op 1-1-2018	10.132	4.658		58.079	72.868
Bewegingen financiering cash flow					
Nieuwe leningen		230			230
Terugbetalingen leningen	-1.149	-291			-1.440
Terugbetalingen van financiële leaseverplichtingen			-351	-2.747	-3.098
Totaal van de bewegingen financiering cash flow	-1.149	-61	-351	-2.747	-4.308
Andere bewegingen					
Verwervingen van dochterondernemingen	206				206
Controleverlies van dochterondernemingen				-9.644	-9.644
Nieuwe financiële leaseverplichtingen			19.512	3.280	22.792
Vervroegde beëindiging huurcontracten				-1.591	-1.591
Totaal van de andere bewegingen	-942	-61	19.161	-10.703	7.454
Balans op 31-12-2018	9.189	4.596	19.161	47.376	80.322

24. Handelsschulden en overige schulden

In duizenden euro	31.12.2018	31.12.2017
Handelsschulden	(42.685)	(31.678)
Totaal handelsschulden	(42.685)	(31.678)
Sociale schulden	(24.175)	(24.005)
Overige schulden	(2.715)	(3.108)
Te betalen lasten	(1.566)	(1.192)
Totaal overige schulden	(28.455)	(28.305)

De rubriek Handelsschulden kende een sterke stijging als gevolg van de samenstelling van onze voorraden voor ons nieuw distributiecentrum.

25. Operationele leaseovereenkomsten

Als huurder

Het aflossingsschema van de huurgelden te betalen in het kader van niet-opzegbare operationele leases ziet er als volgt uit:

<i>In duizenden euro</i>	31.12.2018	31.12.2017
Op minder dan één jaar	600	1.210
Op één tot vijf jaar	609	3.191
Op meer dan vijf jaar		813
Totaal	1.210	5.214

De operationele leaseovereenkomsten hebben voornamelijk betrekking op het rollend materieel dat de Groep gebruikt. Deze rubriek kent een sterke variatie van de verbintenissen als gevolg van het controleverlies van de vennootschap iU. Deze rubriek zal geïmpacteerd worden door de toepassing van de wijziging van de norm IAS 17 naar IFRS 16 – zie toelichting 2.17.

Als verhuurder

De Groep treedt op niet frequente basis op als verhuurder van bepaalde eigendommen die niet in het kader van de bedrijfsvoering kunnen worden gebruikt. Deze huurovereenkomsten worden afgesloten op korte termijn. De huuropbrengsten worden opgenomen onder "overige bedrijfsopbrengsten" in de resultatenrekening en vertegenwoordigen een bedrag van 476 K EUR in 2018.

26. Voorwaardelijke activa en verplichtingen

De voorwaardelijke activa en verplichtingen betreffen alle engagementen van de Groep ten aanzien van derden, die niet op de balans zijn opgenomen in overeenstemming met IAS 37 "Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa".

<i>In duizenden euro</i>	31.12.2018	31.12.2017
Zekerheden gegeven door de Groep		
Zekerheden gegeven aan de Groep	13.056	12.100
Geschillen		
Totaal	13.056	12.100

Aangezien de Groep over een belangrijke portefeuille van in huur genomen vastgoed beschikt (zie toelichting 23), heeft een groot deel van de aan de Groep gegeven zekerheden betrekking op huurwaarborgen in het kader van afgesloten huurovereenkomsten.

27. Verbonden partijen

Transacties met geassocieerde deelnemingen

<i>In duizenden euro</i>	2018	2017
Resultatenrekening (netto impact)	(3.906)	(4.836)
- Opbrengsten	737	387
- Bedrijfskosten	(4.643)	(5.222)
- Financiële opbrengsten		
Vaste activa		
Vlottende activa	218	105
Kortlopende schulden	(79)	(391)
Uitgekeerde dividenden	(132)	(131)

De belangrijkste gerealiseerde transacties met verbonden partijen gebeuren via onze zakenrelaties met onze aandeelhouder "Groupe P&V" (die +/- 50% van de aandelen bezit) en met wie wij onze verzekeringen voor onze vennootschappen contracteren aan marktprijs.

Transacties met bestuurders en managers op sleutelposities

De bestuurders (behalve de onafhankelijke bestuurders) zijn onbezoldigd voor hun mandaat bij Multipharma Group cvba evenals elke andere vennootschap deel uitmakend van de Groep.

De bruto bezoldiging van de leden van het directiecomité werd beïnvloed door een ontslagvergoeding die in 2018 werd uitbetaald en die als gevolg heeft dat deze rubriek neerkomt op 2.412 K EUR in 2018 (2.019 K EUR in 2017). De Groep betaalt eveneens bijdragen voor toegezegde pensioenregelingen voor een bedrag van 210 K EUR in 2018.(209 K EUR in 2017).

28. Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen 31 december 2018 en 9 mei 2019, datum waarop de Raad van Bestuur de jaarrekening heeft goedgekeurd, werd op 1 maart 2019 de verkoop van de parafarmacieketen iU aan Geniu Invest SPRL afgerond. Alle activa, verplichtingen en resultaten van de betrokken vennootschap werden eind 2018 opgenomen als "activa of verplichtingen aangehouden voor verkoop" of als "resultaten van beëindigde bedrijfsactiviteiten" en worden beschouwd als beëindigde bedrijfsactiviteiten (zie IFRS 5 Beëindigde bedrijfsactiviteiten).

29. Erelonen van de commissaris

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de erelonen betaald aan de commissaris en aan diens verbonden partijen in het kader van de prestaties uitgevoerd voor rekening van de Groep.

<i>In duizenden euro</i>	2018	2017
Controleopdrachten	203	192
Andere	0	4
Totaal	203	196

30. Lijst van de geconsolideerde ondernemingen

Lijst van dochterondernemingen geconsolideerd door globale integratie

Naam en adres	Deelnemings- percentage 31.12.2018	Deelnemings- percentage 31.12.2017
Multipharma Group cvba	Consolid. Entiteit	Consolid. Entiteit
Multipar srl	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 41,90%	41,90%
iU srl	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 100,00%	99,99%
Multipharma srl	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 100,00%	100,00%
De Voorzorg cvba	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 99,86%	95,10%
Fleurus Pharma srl	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 -	100,00%
Framagest srl	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 100,00%	100,00%
Arjuro bvba	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 100,00%	100,00%
Pharmacie de Roy Astrid srl	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 100,00%	100,00%
Apotheek Van Den Branden nv	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 100,00%	100,00%
Pharma Zemst bvba	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 -	100,00%
Moens Medical bvba	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 -	100,00%
Pharmacie Carrefour srl	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 -	100,00%
Pharmacie Nouvelle srl	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 100,00%	100,00%
Becofar sa	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 100,00%	100,00%
Pharmacie Rosen srl	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 -	100,00%
Pharmacie Ligne Xade srl	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 100,00%	-
Cogelab sa	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 100,00%	-
Apotheek Gyssels nv	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 100,00%	-
MVT Inv't sa	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 100,00%	-
Remedium sa	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 100,00%	-
Hoet & C° nv	1070 Bruxelles, Square Marie Curie, 30 100,00%	-

De vennootschap Multipharma Group past de integrale consolidatie toe voor haar filiaal Multipar.

Verwijzend naar de consolidatie principes (punt 2.1) en de definitie van een dochteronderneming (punt 2.1.1) wordt de methode van de globale consolidatie toegepast.

Multipharma Group oefent uit op Multipar:

- Een controle met een onweerlegbaar vermoeden in gevallen van gezamenlijke controle (met de vennoten van Multipharma Group).
- Een feitelijke controle op Multipar door het uitoefenen van het stemrecht vertegenwoordigd door de meerderheid van de stemmen in de Raad van Bestuur.

31. Verkorte (niet-geconsolideerde) jaarrekening van Multipharma Group CVBA opgesteld in overeenstemming met de Belgische boekhoudregels

Onderstaande cijfers zijn afkomstig uit de verkorte jaarrekening van Multipharma Group. Deze jaarrekening zal, samen met het verslag van de raad van bestuur en het verslag van de commissaris, neergelegd worden bij de Nationale Bank van België. Een kopie van deze documenten kan op verzoek worden bekomen op de maatschappelijke zetel van de vennootschap: Multipharma Group CVBA, Square Marie Curie 30, 1070 Brussel.

Verkorte balans van de CVBA Multipharma Group

	31.12.2018	31.12.2017
<i>In duizenden euro</i>		
Financiële vaste activa	3.592	3.592
Vaste activa	3.592	3.592
Overige vorderingen	59	59
Geldbeleggingen		
Liquide middelen	609	532
Overlopende rekeningen		
Viottende activa	668	591
TOTAAL ACTIVA	4.260	4.183
Kapitaal	(3.394)	(3.394)
Reserves	(701)	(701)
Overgedragen winst	(145)	(84)
Eigen vermogen	(4.241)	(4.179)
Uitgestelde belastingen		
Voorzeningen uitgestelde belastingen		
Handelsschulden		
Overige schulden	(20)	(4)
Schulden op ten hoogste één jaar	(20)	(4)
Overlopende rekeningen		
TOTAAL PASSIVA	(4.260)	(4.183)

Jaarverslag van de cvba Multipharma Group.

Jaar 2018.

Sinds het boekjaar 2012, volgt onze groep de IFRS-normen (International Financial Reporting Standards) voor de rapportering van zijn resultaten. De analyse van onze resultaten wordt door die boekhoudkundige normen beïnvloed. De toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening verschaffen in dat opzicht bijkomende uitleg over de cijfers van de geconsolideerde jaarrekening.

1. Samenvatting van de juridische reorganisatie van onze Groep

Onze dochteronderneming Multipharma heeft in 2018 drie belangrijke juridische transacties uitgevoerd:

1.1 Inbreng van een bedrijfstak

Onze vennootschap heeft op 24 april 2018 een buitengewone algemene vergadering gehouden, tijdens dewelke onder meer het agendapunt van de inbreng van de bedrijfstak van groothandelaar-verdeler, en van organisatie en exploitatie van apotheken van de coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "DE VOORZORG" ten voordele van de coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "MULTIPHARMA" werd behandeld.

1.2 Vermindering van het vaste gedeelte van het maatschappelijk kapitaal om verliezen te compenseren

Op 14 juni 2018, is een buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders van Multipharma bijeengekomen om te beslissen om het vaste gedeelte van het maatschappelijk kapitaal met 51.858.000 EUR te verminderen tot 74.130.000 EUR met de vernietiging van 51.858 aandelen met een nominale waarde van 1.000 EUR, door aanzuivering van de overgedragen verliezen voor een bedrag van 51.857.486 EUR zoals vastgesteld in de jaarrekening per 31 december 2017.

1.3 Fusie door absorptie van dochterondernemingen

Op 6 december 2018 hield onze vennootschap een buitengewone algemene vergadering met een agenda die onder meer de goedkeuring behandelde van het fusievoorstel dat op 20 september 2018 werd opgesteld door de bestuursorganen van de coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "MULTIPHARMA", overnemende vennootschap, en van

- (1) de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid MOENS MEDICAL,
- (2) de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid PHARMACIE ROSEN RENAUDIN,
- (3) de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid OMNIPHARMA,

- (4) de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid FLEURUS PHARMA,
- (5) de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid PHARMA ZEMST en
- (6) de naamloze vennootschap PHARMACIE DU CARREFOUR, overgenomen vennootschappen,

in overeenstemming met artikel 719 Wetboek van Vennootschappen, en neergelegd ter Griffie van de Rechtbank van Koophandel te Brussel op 11 oktober 2018.

Als gevolg hun ontbinding zonder vereffening, dragen deze laatste al hun activa en passiva, niets uitgezonderd of voorbehouden, op basis van hun rekeningen afgesloten op 31 augustus 2018, over aan de coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "MULTIPHARMA", die reeds alle aandelen van elke overgenomen vennootschap bezit.

Alle verrichtingen die sinds 1 september 2018 om middernacht door de overgenomen vennootschappen werden verricht, worden boekhoudkundig geacht te zijn verricht voor rekening van de overnemende vennootschap, onder de verantwoordelijkheid van de overnemende vennootschap om alle schulden van de overgenomen vennootschappen te betalen, al hun verbintenissen en verplichtingen na te komen, alle kosten, belastingen en lasten die voortvloeien uit de fusie te betalen en te dragen, en hen te vrijwaren tegen alle rechtsvorderingen.

2. Verwervingen - Overdrachten

Onze dochtervennootschap Multipharma heeft haar marktaandeel geconsolideerd heeft arbitrages gerealiseerd in haar portefeuille van apotheken:

2.1 Verwervingen

In 2018 heeft onze vennootschap haar marktaandeel geconsolideerd door de overname van 6 apotheken:

- ✓ Rue Pairois 127 te 7370 Dour om te fusioneren met onze apotheek gelegen Rue du Peuple 14-16 te 7370 Dour (26.02.2018)
- ✓ Nestor de Tièrestraat 207 te 9700 Eine om te fusioneren met onze apotheek gelegen Nestor de Tièrestraat 152A te 9700 Eine (22.05.2018)
- ✓ Alsebergsesteenweg 718 te 1180 Ukkel (28.05.2018)
- ✓ Rue de la Maladrerie 6 te 6830 Bouillon om te fusioneren met onze apotheek gelegen Rue du Collège 30A te 6830 Bouillon (04.09.2018)
- ✓ Grand Rue 42 te 6791 Aubange om te fusioneren met onze apotheek gelegen Grand Rue 102 te 6791 Aubange (17.12.2018)

2.2 Transfers/Overdrachten

Onze vennootschap is ook overgegaan tot 14 locatie arbitrages van haar vestigingen, door transfers van apotheken, de overdracht van handelsfondsen of de fusie van apotheken in ons netwerk:

- ✓ De apotheek van Overijse werd getransfereerd naar de Terhulpensesteenweg 433 te 3090 Overijse (05.03.2018);
- ✓ De apotheek van Vilvoorde werd getransfereerd naar de Mechelsesteenweg 30 te 1800 Vilvoorde (03.04.2018);
- ✓ Tussen de 2 apotheken van Zemst vond een operationele fusie plaats met als enige standplaats Brusselsesteenweg 128 te 1980 Zemst (11.05.2018);
- ✓ Heropening van een tijdelijk gesloten apotheek voor de realisatie van een transfer naar de Lenniksebaan 906 te 1070 Anderlecht (01.09.2018);
- ✓ Transfer van onze apotheek van 1000 Brussel, Koningsstraat naar nummer 97-99 (10.09.2018);
- ✓ Transfer van onze apotheek van 6700 Arlon, Rue des Faubourgs naar nummer 4 (17.09.2018);
- ✓ Overdracht van onze apotheek gelegen Avenue de Douai 2A te 4101 Seraing (01.10.2018);
- ✓ Heropening van een tijdelijk gesloten apotheek door de realisatie van een transfer Keizer Karellaan 420 te 1082 Sint-Agatha-Berchem (23-11-2018);
- ✓ Transfer van onze apotheek van Saint-Nicolas naar de Rue Branche Planchard 69 te 4420 Saint-Nicolas (03.12.2018);
- ✓ Overdracht van onze apotheek gelegen Place de Rome 1 te 4960 Malmedy (03.12.2018);
- ✓ Overdracht van onze apotheek gelegen Avenue Blondin 38 te 4000 Luik (04.12.2018);
- ✓ Heropening van een tijdelijk gesloten apotheek door de realisatie van een transfer Chaussée de Redemont 21 te 7100 La Louvière (06.12.2018);
- ✓ Heropening van een tijdelijk gesloten apotheek door de realisatie van een transfer Liersesteenweg 144 te 2520 Ranst (13-12-2018);
- ✓ Tussen de 2 apotheken van Luik vond een operationele fusie plaats met als enige standplaats Boulevard Frankignoul 3A te 4020 Luik (29.12.2018).

3. Beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de Groep wordt geconfronteerd

De voornaamste risicofactoren die door de Groep zijn geïdentificeerd, worden hieronder uitgewerkt met een indeling in 4 thema's:

- ✓ Bedrijfsomgeving
- ✓ Strategie en bestuur
- ✓ Operaties
- ✓ Financiën

Op 16 mei 2018 stelde de Groep zijn transformatieplan "MultiNext 2018-2021" voor, dat als doel heeft het organisatiemodel aan te passen om Belgisch leider te worden in de keuze van producten en diensten die verband houden met gezondheidszorg, van preventieve zorg tot curatieve zorg.

Dat plan is gebaseerd op 6 pijlers: herpositionering van het apotheekconcept om de klantervaring te verbeteren, ontwikkeling van een omni-channel ervaring, omvorming van het apotheeknetwerk, verdere uitbreiding van de farmaceutische diensten en bevoorradingsactiviteiten van onze apotheken in rusthuizen, een groothandelaar-distributeur worden voor derden, versterking van de competenties op het niveau van de centrale administratie.

3.1. ZAKELIJKE OMGEVING

Economische omgeving

Onze activiteiten zijn blootgesteld aan de risico's en onzekerheden van het RIZIV-budget voor gezondheidszorg in België, die een impact kan hebben op de vraag, het bestedingspeil en het aankoopgedrag van onze klanten, wat een weerslag kan hebben op de omzet en de resultaten

De Vennootschap is in de verschillende adviescomités van het RIZIV vertegenwoordigd via haar vakvereniging OPHACO waardoor zij, op basis van de publicatie van de uitgaven van het RIZIV en meer bepaald van de uitgaven voor farmaceutische specialiteiten, de evolutie op dat vlak van maand tot maand kan opvolgen. Deze economische indicatoren worden meegenomen in de strategische plannen en evaluatieprocessen van onze projecten. De Vennootschap beschikt over instrumenten om de toekomstige uitgaven voor farmaceutische specialiteiten te kunnen schatten.

Regelgeving

De regelgeving waaraan de Vennootschap onderworpen is, kan een impact hebben op onze activiteiten en op de financiële resultaten van de Vennootschap.

De Vennootschap is onderworpen aan talrijke wetten en reglementen die de werking van de ambulante apotheek, de bescherming van de consument en de Orde van Apothekers regelen, alsook aan bijzondere reglementeringen met betrekking tot specifieke activiteiten (levering in rusthuizen, individuele medicatievoorbereiding, e-commerce en de temperatuurketen).

De Directie Care & Quality beheert de risico's verbonden aan wijzigingen in de farmaceutische regelgeving. Bij het in kaart brengen van de risico's wordt rekening gehouden met de ontwikkelingen op het gebied van regelgeving en wetgeving voor de distributie van farmaceutische en parafarmaceutische producten.

De secretaris-generaal is belast met het in kaart brengen van de juridische risico's van ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving.

Ontwikkeling van de sector en concurrentiële omgeving

De farmaceutische distributiesector in België wordt gekenmerkt door een verhoogde concurrentiedynamiek in een verzadigde markt met een negatieve margetrend. De sector ondergaat snelle veranderingen die een impact hebben op de activiteiten en resultaten van de Vennootschap. E-commerce maakt een spectaculaire groei door en zorgt voor ingrijpende veranderingen in het consumptiepatroon en het gedrag van klanten.

De Gedelegeerd Bestuurder bewaakt en houdt rekening met de concurrentiële omgeving en de ontwikkelingen ervan om ontwikkelingsmogelijkheden of arbitrageopportunities te identificeren en hierop te kunnen anticiperen.

3.2 STRATEGIE EN BESTUUR

Bepalen, aanpassen en uitvoeren van de strategie

De ontwikkeling van de strategie is het onderwerp van grondige werkzaamheden gecoördineerd door de Gedelegeerd Bestuurder. Hierbij worden, in het kader van de opvolging van de activiteiten en de voornaamste actieplannen, de doelstellingen en verbintenissen regelmatig herzien en geëvalueerd om een optimale toewijzing van de middelen te verzekeren.

Als gevolg van de aankondiging van het transformatieplan "MultiNext 2018-2021", uitgevoerd in samenwerking met het adviesbureau McKinsey, is de Vennootschap blootgesteld aan strategische risico's die inherent zijn aan de uitvoering van elk transformatieplan. Het transformatieplan omvat een aantal doelstellingen, waaronder financiële doelstellingen, die gebaseerd zijn op verschillende veronderstellingen met betrekking tot de economische activiteit en omstandigheden. De Vennootschap kan er mogelijk niet in slagen haar transformatiedoelstellingen volledig te verwezenlijken en, ook als ze worden bereikt, kunnen deze mogelijk niet de verwachte voordelen opleveren of kunnen deze niet binnen het vooropgestelde tijdsbestek worden gerealiseerd. Het onvermogen van de Vennootschap om haar transformatiedoelstellingen met succes te implementeren en te verwezenlijken kan een negatieve invloed hebben op haar reputatie, alsook op haar financiële en operationele resultaten.

Omgeving

Onze Vennootschap is zich bewust van de mogelijke impact van haar activiteiten op het milieu in de breedste zin van het woord en weet dat zij zich als een verantwoordelijke en maatschappelijk verantwoorde onderneming moet gedragen, in overeenstemming met de doelstellingen op het vlak van duurzame ontwikkeling.

Onze Vennootschap is actief in de distributie en veroorzaakt bijgevolg weinig afval dat het leefmilieu zou kunnen schaden. Zij zorgt ervoor dat de vervallen chemische producten in de apotheken regelmatig worden opgehaald en vervoerd naar geschikte verbrandingsinstallaties. Onze Vennootschap neemt haar verantwoordelijkheid inzake leefmilieu en volksgezondheid en doet mee aan de inzameling en vernietiging van vervallen of niet-gebruikte geneesmiddelen afkomstig van de patiënten. Onze patiënten brengen hun vervallen en niet gebruikte geneesmiddelen naar de apotheek en daar worden ze, onder toezicht van de apotheker, in speciaal daartoe voorziene kartonnen dozen geplaatst. Vervolgens worden deze dozen via ons centraal depot naar geschikte verbrandingsinstallaties vervoerd.

Geschillen

In het kader van haar normale bedrijfsvoering is de Vennootschap betrokken bij verschillende juridische of administratieve procedures en is zij onderworpen aan administratieve controles, waarvan de uitkomst onzeker is, met mogelijke gevolgen voor haar financiële situatie of haar reputatie.

Het beheer en de opvolging van de geschillen gebeurt op het niveau van de Secretaris-Generaal. In de jaarrekening worden ook voorzieningen opgenomen voor deze geschillen, wanneer er op de balansdatum sprake is van een verplichting tegenover een derde partij.

3.3 OPERATIES

Relevantie en prestaties van economische en bedrijfsmodellen

In een zeer competitieve omgeving kunnen de relevantie van economische en bedrijfsmodellen en hun snelle aanpassing aan gewijzigde consumptiegewoonten en -patronen, alsook de efficiëntie en de prestaties van de inkoopafdeling, een belangrijke impact hebben op de operationele en financiële resultaten van de Vennootschap. Dit uit zich op het vlak van de inrichting en het ontwerp en van de apotheken, alsook in het vermogen van de Vennootschap om de apotheken te bevoorraden.

De aanpassing van de bedrijfsmodellen aan de verwachtingen van de klant vormt een grote uitdaging voor de teams die verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling en winkelconcepten, waarbij een anticipatieve aanpak en permanente waakzaamheid centraal staan. De juiste inschatting van alle factoren en effecten die bij de vaststelling van de economische modellen in aanmerking worden genomen, wordt ook in het bijzonder opgevolgd en tal van studies worden uitgevoerd alvorens concepten worden geïmplementeerd.

Operationele en financiële controle van de ontwikkeling en uitbreiding

In een zeer competitieve omgeving met druk op de marges en een schaarste aan kwaliteitslocaties, kunnen de moeilijkheden die de Vennootschap ondervindt om de beste locaties te verkrijgen en te ontwikkelen, in de permanente zoektocht naar de beste rentabiliteit op basis van betrouwbare en gevalideerde veronderstellingen, rekening houdend met alle risicofactoren, een impact hebben op haar financiële prestaties en de verwezenlijking van haar doelstellingen en kan leiden tot een slechte identificatie, evaluatie of integratie van nieuwe activa of ondernemingen.

Al deze elementen worden in het bijzonder in aanmerking genomen in het kader van de dossiers die door het Investeringscomité van de Vennootschap worden bestudeerd en goedgekeurd.

De Vennootschap exploiteert geen filialen in het buitenland.

Beheer van de toeleveringsketen

In een markt met een groot aantal leveranciers en toenemende goederenstromen, zowel traditionele als e-commerce, zijn de efficiëntie van de logistieke processen en de continuïteit van de bevoorrading van de apotheken van de Vennootschap, zowel voor ons eigen netwerk als voor onze 3PL-klienten (Third Party Logistics), alsook de levering van bestellingen in het kader van e-commerce-activiteiten, essentiële elementen voor de klanttevredenheid en de verwezenlijking van de operationele en financiële doelstellingen.

Er wordt bijzondere aandacht besteed aan het risico op logistieke onderbrekingen, met name na de lancering van het nieuwe distributiecentrum. Dit houdt in dat wij de blootstelling van ons magazijn aan risico's identificeren en de mogelijke gevolgen van het risico op een logistieke stilstand op onze locatie kwalificeren en kwantificeren. Onze Vennootschap heeft een jarenlange expertise opgebouwd in het verzekeren van de bevoorrading van de apotheken, waarbij zij een beroep op dienstverleners en bedrijfscontinuïteitsplannen implementeert voor het geval er zich ongewone situaties voordoen.

Veiligheid van personen en goederen

De naleving van de gezondheids- en veiligheidsvoorschriften en de bescherming van de activa van de Vennootschap zijn belangrijke elementen die, wanneer er onvoldoende aandacht aan wordt

besteed, mogelijk een negatieve impact kunnen hebben op de reputatie, de activiteiten en de financiële resultaten van de Vennootschap.

De organisatie van de Vennootschap op het vlak van risicopreventie heeft tot doel de veiligheid van de personen (werknemers en klanten) en de eigendommen in alle vestigingen van de Vennootschap te waarborgen door middel van menselijke, technische en organisatorische middelen die op de risico's zijn afgestemd.

De Directie Human Resources beschikt over een organisatie die een snelle terugkoppeling bij incidenten en de inzet van aangepaste middelen mogelijk maakt.

Personeelsbeheer

Het beroep van apotheker is gebaseerd op menselijke relaties en de betrokkenheid van de medewerkers. In een zeer competitieve talentenmarkt vormt het aantrekken, behouden, opleiden, motiveren, belonen of ontplooiën van medewerkers en de beste kandidaten een belangrijke inzet voor de Vennootschap.

Continuïteit, integriteit en vertrouwelijkheid van de informatiesystemen

De meeste activiteiten van de Vennootschap en tal van functies zijn grotendeels afhankelijk van informatiesystemen, ontwikkeld of beheerd door interne middelen of door externe dienstverleners. Een tekortkoming in deze systemen kan de bedrijfsvoering aanzienlijk verstoren, met mogelijk grote gevolgen voor de financiële en operationele resultaten, met name wat betreft de systemen voor het plaatsen van bestellingen, incassobeheer en financiële reporting.

De veiligheid en beveiliging van deze informatiesystemen vormt een uitdaging, met name wat betreft de bescherming van de gegevens van onze klanten en medewerkers.

De Vennootschap heeft een reeks maatregelen genomen om de continuïteit van haar activiteiten en de bescherming van gevoelige gegevens te waarborgen.

De IT Directie zorgt voor de ontwikkeling en consistentie van alle IT-toepassingen binnen de Vennootschap door proactief rekening te houden met technologische ontwikkelingen. De Vennootschap garandeert voor de veiligheid van haar informatiesystemen door een aangepast beheer, gemeenschappelijke normen en regelmatige controles.

Beheer en valorisatie van de activa

De kwaliteit van de locaties van de Vennootschap en het beheer van haar activa zijn bepalende factoren voor de concurrentiekracht en het succes van de Vennootschap, met aandacht voor het onderhoud, het beheer of de valorisatie van de activa van de Vennootschap. De uitvoering van waarderingstudies van het vastgoedpatrimonium kan een aantal risico's met zich meebrengen, die verband houden met de vastgoed- en financiële markten.

Aangezien een belangrijk deel van de verkooppunten uitgebaat wordt in gebouwen die worden gehuurd op basis van een handelshuurovereenkomst, kan het onvermogen van de Vennootschap om deze huurovereenkomsten aan gunstige voorwaarden te vernieuwen een invloed hebben op de financiële resultaten.

Bij de overdracht van activa, in geval van verslechtering van de economische omstandigheden of van de vastgoedmarkt, kan de Vennootschap mogelijk niet in staat zijn om haar commerciële vastgoedactiva tijdig en aan gunstige financiële voorwaarden over te laten.

De Vennootschap heeft de controle over de belangrijkste onroerende activa, zoals het logistiek magazijn waarvan zij ook integraal de terreinen controleert.

3.4. FINANCIËLE RISICO'S

De belangrijkste risico's verbonden aan de financiële instrumenten van de Vennootschap zijn het liquiditeitsrisico, het renterisico en het kredietrisico.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat de Vennootschap niet in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Het beleid van de Vennootschap inzake het beheer van het liquiditeitsrisico bestaat erin ervoor te zorgen dat zij altijd over voldoende liquiditeiten beschikt om aan haar verplichtingen te voldoen wanneer deze op vervaldatum komen.

Het liquiditeitsrisico wordt maandelijks opgevolgd door de Financieel Directeur om ervoor te zorgen dat de beschikbare middelen van de Vennootschap in overeenstemming zijn met haar financieringsbehoeften.

Het beleid van het bedrijf is erop gericht om kredietfaciliteiten beschikbaar en aanspreekbaar te houden volgens de behoeften van de Vennootschap.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat schommelingen in de rentevoeten kunnen leiden tot een stijging van de netto kost van de schuldfinanciering van de Vennootschap.

De Vennootschap houdt financiële instrumenten aan om de financiële schuld van de Vennootschap in te dekken tegen het risico van renteschommelingen. Het gaat hierbij uitsluitend om swaps. Bij uitgifte tegen variabele rentevoeten worden langlopende schulden afgedekt met behulp van financiële instrumenten die de rentestijgingen voor de gehele periode plafonneren.

Kredietrisico

1. Handelsvorderingen

De handelsvorderingen omvatten voornamelijk vorderingen op ziekenkassen in hoofde van de facturatie van vergoedbare geneesmiddelen zoals vastgesteld door het RIZIV en facturen aan rusthuizen voor leveringen aan hun bewoners in het kader van de eigen bijdrage of producten die niet terugbetaalbaar zijn. Op deze vorderingen wordt in voorkomend geval een waardevermindering toegepast, waarbij rekening wordt gehouden met de ouderdom van de vordering.

2. Beleggingen

Het beleid van de Vennootschap inzake kasbeheer op korte termijn is gericht op de liquiditeit, veiligheid en beschikbaarheid van haar beleggingen.

De beleggingen worden aangehouden bij toonaangevende financiële instellingen.

Kwaliteit van het financieel beheer, de budgetten en de rapportage

De gehanteerde procedures en tools zijn er in het bijzonder op gericht dat de financiële stromen worden beheerd, dat wordt gecontroleerd of het budget en het meerjarenplan de waargenomen trends zo goed mogelijk weerspiegelen en een realistische inschatting van de toekomstige prestaties vormen, en dat de resultatenrekeningen een getrouw beeld geven van de financiële situatie en de resultaten van de Vennootschap.

4. OMZETONTWIKKELING IN 2018

De Belgische apotheeksector kende in 2018 een lichte vooruitgang van de verkopen ten belope van 0,4 %.

Ons netwerk van apotheken heeft het jaar afgesloten met een stijging van 0,9% bij een courante omvang en een terugval van -0,17 % bij gelijke omvang.

RIZIV-BUDGET VOOR GEZONDHEIDSZORG 2019 - VERGOEDING VAN DE APOTHEKERS

In overeenstemming met de timing opgelegd door de RIZIV-procedure voor het opstellen van het budget voor gezondheidszorg, heeft de Algemene raad op maandag 17 oktober 2018 de algemene budgetdoelstelling voor 2019 en de opsplitsing ervan in budgettaire deeldoelstellingen vastgelegd.

De **algemene begrotingsdoelstelling** voor 2019 omvat, net als vorig jaar, een groeionorm van 1,5%. De doelstelling komt zodoende uit op 26.518.320 duizend €, dus iets meer dan 26,5 miljard €. De technische ramingen voor 2019 liggen ongeveer 447 miljoen € boven de doelstelling volgens de norm, maar na de toepassing van diverse correcties kon het bedrag van de **besparingsmaatregelen voor 2019** beperkt blijven tot 226 miljoen € in 2019 (234 miljoen € in een volledig jaar).

Het RIZIV-budget voor gezondheidszorg bevat dit jaar ook **nieuwe initiatieven**. Het gaat onder meer om de opwaardering en indexering van de economische marge van de apotheker voor vergoedbare specialiteiten. Het ministerieel besluit¹ dat deze hervorming effectief maakt, werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 31/12/2018 en het RIZIV heeft zijn prijzen op 1/01/2019 aangepast zodat deze de parameters van de gestabiliseerde en geïndexeerde marge omvatten.

De **totale vergoeding van de apothekers** voor de verstrekking van vergoedbare farmaceutische specialiteiten wordt voor het eerst ter indicatie vermeld in rubriek 3 (Farmaceutische verstrekkingen) van het budget voor gezondheidszorg, hoewel deze totale vergoeding ook een patiëntengedeelte omvat. De berekening van deze totale vergoeding wordt hieronder nader toegelicht.

Besparingsmaatregelen

In het RIZIV-budget voor gezondheidszorg voor 2019 zijn besparingsmaatregelen opgenomen voor een totaal bedrag van 226 miljoen € (234 miljoen € over een volledig jaar), waaronder maatregelen voor geneesmiddelen:

- a. Verhoging van de prijsverlaging na 15 jaar terugbetaling op basis van de omzet ("volumecliff"): 55 miljoen € over een volledig jaar.

¹ M.B. van 21 december 2018 tot wijziging van het M.B. van 17 juni 2014 tot aanwijzing van de met geneesmiddelen gelijkgestelde voorwerpen, apparaten en substanties als bedoeld in boek V van het Wetboek van economisch recht en tot vaststelling van de maximumprijzen en maximummarges van de geneesmiddelen en de met geneesmiddelen gelijkgestelde voorwerpen, apparaten en substanties.

- b. Aanpassing van de definitie van goedkoop voorschrift: 10 miljoen €.
- c. Afschaffing van de uitzondering voor categorie F in het kader van de prijsverlagingen na 12 en 15 jaar: 1 miljoen € over een volledig jaar.
- d. HIV-geneesmiddelen: herziening van de prijzen en terugbetalingsvoorwaarden voor gecombineerde bereidingen: 8 miljoen € over een volledig jaar.
- e. Geneesmiddelen voor diabetes type 2: herziening van de terugbetalingsvoorwaarden van insuline: 2 miljoen € over een volledig jaar.

.....

Vergoeding van de apothekers

Het maximumbedrag voor de vergoeding van apothekers is voor 2019 vastgesteld op 577.145.281 € exclusief btw. Dit bedrag omvat:

- de hierboven beschreven stabilisatie van de economische marge;
- een indexering van de honoraria en van de economische marge (1,45%).

De andere bestanddelen van de vergoeding van de apotheker (economische marge, GGG vergoeding en weektarieven voor de tarificatie per eenheid in rusthuizen) en andere indexeerbare farmaceutische prestaties (wachtgeld, zorgtrajecten, magistrale bereidingen, enz.) worden geïndexeerd met 1,45% (aanpassing van de waarde van de letter P op 01/01/19).

4. Consolidatiekring

De consolidatiebeginselen zijn bepaald in de Geconsolideerde Jaarrekening. De uitgebreide lijst van geconsolideerde vennootschappen volgens de methode van integrale consolidatie is opgenomen in de bijlage 30 van de geconsolideerde jaarrekening.

Dochterondernemingen zijn alle entiteiten waarvoor de Groep rechtstreeks of onrechtstreeks bevoegd is om het financiële en operationele beleid te bepalen, wat meestal gepaard gaat met het bezit van meer dan de helft van de stemrechten.

De vennootschappen waarvoor de juridische overdracht van die bevoegdheid nog niet heeft plaatsgevonden, vallen niet binnen onze consolidatiekring.

5. Verslag over de evolutie van het omzetcijfer, de resultaten en de situatie van de Groep

De toelichtingen zijn gebaseerd op een situatie na boeking van het verlies van zeggenschap over de dochteronderneming iU.

Het omzetcijfer van de Groep bereikte 454 miljoen EUR, wat een stijging inhoudt van 1,39% t.o.v. 2017.

De netto marge gerealiseerd op de verkopen bedraagt 30,98 % voor een bedrag van 140,7 M EUR, hetzij een stijging van 2,1 M EUR ten opzichte van 2017.

De **bezoldigingen** bedragen 101,1 M EUR, zijnde een stijging van 3,45%. Deze stijging kan worden verklaard doordat in 2017 voor ongeveer 1,6 M EUR minder voorzieningen werden opgenomen voor niet-recurrente voordelen met betrekking tot de resultaten.

Het aantal personeelsleden uitgedrukt in VTE bedroeg op datum van afsluiting van het boekjaar 1624,6 VTE tegenover 1.636.1 VTE.

Het bedrag van de afschrijvingen daalt met 29% als gevolg van de daling van de activa basis ten gevolge van de boeking van het waardevermindingsverlies opgenomen in 2017.

Resultaat van de operationele activiteiten

Het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening wordt in 2018 afgesloten met een winst van 14 M EUR.

Het resultaat vóór belastingen wordt afgesloten met een winst van 12,1 M EUR.

Het resultaat van de periode sluit af met een winst van 7,6 M EUR.

De thesaurie blijft stabiel op 26,8 miljoen EUR.

Het balanstotaal beloopt 248 miljoen EUR wat een stijging betekent van 18,8 % als gevolg van de verwerving van materiële en immateriële vaste activa.

Het eigen vermogen stijgt tot 62,2 miljoen EUR.

De **lange termijnverplichtingen** bedragen 93 miljoen EUR tegenover 88 miljoen EUR in 2017 als gevolg van de wijziging in de rubriek Leningen en schulden.

De **korte termijnverplichtingen** bedragen 93 miljoen EUR. Deze stijging is hoofdzakelijk te wijten aan de betalingstermijnen van onze leveranciers.

Naast de ontwikkelingen vermeld in dit verslag, heeft er zich na balansdatum geen enkel specifiek voorval of feit voorgedaan dat de ontwikkeling van de Vennootschap wezenlijk zou kunnen beïnvloeden.

Brussel, 9 mei 2019.

De Raad van Bestuur.

